



Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2013
GRUPY KAPITAŁOWEJ RAIFFEISEN BANK
POLSKA S.A.

Zarząd Banku przedstawia skonsolidowane sprawozdanie finansowe
Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A.
za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2013 roku

Piotr Czarnecki

imię i nazwisko

Prezes Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Kazimierz Stańczak

imię i nazwisko

Pierwszy Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Jan Czeremcha

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Ryszard Drużyński

imię i nazwisko

Wiceprezes Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Łukasz Januszewski

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Marek Patuła

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Piotr Konieczny

imię i nazwisko

Członek Zarządu

stanowisko/funkcja

podpis

Patrycja Zenik-Rychlik

imię i nazwisko

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości Finansowej
i Podatków

stanowisko/funkcja

podpis

Warszawa, 17 marca 2014 r.



Spis treści

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	7
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	8
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH	11
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	13
1. INFORMACJE OGÓLNE	13
2. OPIS ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI	16
2.1.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	16
2.1.2. Oświadczenie zgodności	17
2.1.3. Pozycje wyrażone w walutach obcych	17
2.1.4. Konsolidacja	17
2.1.5. Ustalenie wyniku finansowego	19
2.1.5.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek	19
2.1.5.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	19
2.1.5.3. Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji powiązanych z ubezpieczeniami	20
2.1.5.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	22
2.1.5.5. Wynik z pozycji wymiany	22
2.1.5.6. Odpisy netto z tytułu utraty wartości	23
2.1.5.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	23
2.1.5.8. Inne pozycje wyniku finansowego	23
2.1.5.8.1. Świadczenia pracownicze	23
2.1.6. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych	23
2.1.7. Aktywa finansowe	24
2.1.7.1. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	24
2.1.7.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	25
2.1.7.3. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności	25
2.1.7.4. Pożyczki i należności	26
2.1.8. Reklasyfikacja aktywów finansowych	26
2.1.9. Utrata wartości aktywów finansowych	27
2.1.9.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu	28
2.1.9.1.1. Ekspozycje podlegające analizie indywidualnej	29
2.1.9.1.2. Ekspozycje podlegające analizie grupowej	30
2.1.9.2. Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	33
2.1.10. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu	33
2.1.11. Pochodne instrumenty finansowe	34
2.1.11.1. Ujęcie i wycena	34
2.1.11.2. Wbudowane instrumenty pochodne	35
2.1.11.3. Rachunkowość zabezpieczeń	35
2.1.11.3.1. Kryteria	36
2.1.11.3.2. Zabezpieczenie wartości godziwej	36
2.1.11.3.3. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	37
2.1.11.3.4. Zaprzestanie stosowania rachunkowości zabezpieczeń	37
2.1.12. Zobowiązania finansowe	38
2.1.13. Zobowiązania pozabilansowe	39
2.1.14. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu	40
2.1.14.1. Wyłączenie instrumentów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	40
2.1.14.2. Wartości niematerialne i prawne	41
2.1.14.2.1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	43
2.1.14.2.2. Inne wartości niematerialne	43
2.1.15. Rzeczowe aktywa trwałe	43
2.1.16. Leasing	45
2.1.16.1.1. Grupa jako leasingobiorca	45
2.1.16.1.2. Grupa jako leasingodawca	45
2.1.17. Środki pieniężne	47
2.1.18. Rezerwy	47
2.1.19. Kapitały	48



2.1.20.	Podatek dochodowy	48
2.1.21.	Pozostałe pozycje	49
2.2.	Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów	51
2.2.1.	Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Grupę od 1 stycznia 2013 w zakresie, który dotyczył działalności Grupy	51
2.2.2.	Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę	55
3.	ZMIANA ZASAD PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	64
4.	ISTOTNE SZACUNKI	65
4.1.1.	Utrata wartości aktywów finansowych	66
4.2.	Utrata wartości portfela kredytowego	66
4.2.1.	Metoda wyceny instrumentów finansowych	68
4.2.2.	Kalkulacja rezerw	69
4.2.3.	Wartości niematerialne rozpoznane w wyniku połączenia z Polbank EFG – test na utratę wartości 70	
4.2.4.	Okres użytkowania oraz utrata wartości aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych	72
5.	POŁĄCZENIE Z POLBANK EFG S.A.	72
6.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK	76
7.	ODPISY NETTO Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI	77
8.	PRZYCHODY I KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT	79
9.	WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH WYCENIANYCH DO WARTOŚCI GODZIWEJ	80
10.	WYNIK Z POZYCJI WYMIANY	80
11.	OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE	81
11.1.1.	Wynagrodzenia	81
11.1.2.	Pozostałe ogólne koszty administracyjne	81
12.	POZOSTAŁE PRZYCHODY I KOSZTY OPERACYJNE	82
13.	PODATEK DOCHODOWY	83
14.	KASA I ŚRODKI W BANKU CENTRALNYM	87
15.	NALEŻNOŚCI OD BANKÓW	87
16.	POCHODNE INSTRUMENTY FINANSOWE I INSTRUMENTY WBUDOWANE	88
16.1.1.	Pochodne instrumenty finansowe	88
16.1.2.	Instrumenty wbudowane	90
17.	RACHUNKOWOŚĆ ZABEZPIECZEŃ	90
18.	INSTRUMENTY FINANSOWE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY	92
19.	INWESTYCYJNE PAPIERY WARTOŚCIOWE	93
20.	KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM	94
21.	WARTOŚCI NIEMATERIALNE	97
22.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	99
23.	INNE AKTYWA	101
24.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC BANKÓW I POZOSTAŁYCH MONETARNYCH INSTYTUCJI FINANSOWYCH	102
25.	ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW	102
26.	ZOBOWIĄZANIA PODPORZĄDKOWANE	102
27.	POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA	103
28.	GRUPA JAKO LEASINGOBIORCA	103
29.	GRUPA JAKO LEASINGODAWCA	104
30.	REZERWY	106
31.	KAPITAŁY	107
32.	ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE	109
33.	AKTYWA, NA KTÓRYCH USTANOWIONO ZABEZPIECZENIA	109
34.	SEKURYTYZACJA ORAZ SPRZEDAŻ NALEŻNOŚCI GRUPY	110
34.1.1.	Syntetyczna sekurytyzacja portfela kredytów korporacyjnych w Jednostce Dominującej	110
34.1.2.	Sekurytyzacja wiarygodności leasingowych	111
34.1.3.	Sprzedaż należności	112
35.	DZIAŁALNOŚĆ POWIERNICZA	112
36.	INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	112
37.	WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH	113
38.	WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH	114
39.	TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI	119
40.	ZDARZENIA PO DACIE BILANSOWEJ	121



41.	CHARAKTER I ZAKRES RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI	122
42.	RYZYO KREDYTOWE	126
43.	RYZYO UTRATY PŁYNNOŚCI	144
44.	POZOSTAŁE RYZYKA RYNKOWE	146
44.1.1.	<i>Ryzyko rynkowe</i>	<i>146</i>
44.1.2.	<i>Ryzyko walutowe</i>	<i>147</i>
44.1.3.	<i>Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej</i>	<i>149</i>
44.1.4.	<i>Ryzyko operacyjne</i>	<i>154</i>



Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 przekształcony*
Przychody z tytułu odsetek		2 334 528	2 556 928
Koszty z tytułu odsetek		-1 122 124	-1 607 286
Wynik z tytułu odsetek	6.	1 212 404	949 642
Odpisy netto z tytułu utraty w wartości	7.	-398 778	-542 799
Przychody z tytułu prowizji i opłat		463 598	400 956
Koszty z tytułu prowizji i opłat		-93 424	-97 968
Wynik z tytułu prowizji i opłat	8.	370 174	302 988
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do w wartości godziwej	9.	248 123	389 464
Wynik z pozycji wymiany	10.	184 775	225 869
Ogólne koszty administracyjne	11.	-1 495 357	-1 316 337
Pozostałe przychody operacyjne	12.	180 816	126 897
Pozostałe koszty operacyjne	12.	-62 053	-100 488
Zysk brutto		240 104	35 236
Podatek dochodowy	13.	-56 628	-22 709
Zysk netto		183 476	12 527
Zysk przypadający akcjonariuszom niesprawującym kontroli		36 064	45 022
Zysk / (Strata) przypadający/(a) akcjonariuszom Jednostki Dominującej		147 412	-32 495
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		242 845	199 429
Zysk / (Strata) przypadający(a) akcjonariuszom Jednostki Dominującej na jedną akcję zwykłą (w zł)		607	-163
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych (w szt.)		242 845	199 429
Rozwodniony Zysk / (Strata) przypadający(a) akcjonariuszom Jednostki Dominującej na jedną akcję zwykłą (w zł)		607	-163

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 przekształcony*
Zysk / (Strata) netto	183 476	12 527
Pozostałe dochody podlegające opodatkowaniu, które mogą być przeniesione do wyniku, w tym:	-9 631	523
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływ y pieniężne brutto	-5 670	645
Podatek dochodowy dotyczący instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływ y pieniężne	1 077	-122
Wycena aktyw ów dostępnych do sprzedaży brutto	-6 220	0
Podatek dochodowy dotyczący aktyw ów dostępnych do sprzedaży	1 182	0
Dochody całkowite netto	173 845	13 050
Dochody całkowite przypadające akcjonariuszom niesprawującym kontroli	36 064	45 022
Dochody całkowite przypadające akcjonariuszom Jednostki Dominującej	137 781	-31 972

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	Na dzień	Na dzień	Na dzień
		31 grudnia 2013	31 grudnia 2012 przekształcony*	1 stycznia 2012 przekształcony*
Kasa i środki w Banku Centralnym	14.	2 422 051	3 099 942	1 123 240
Należności od banków	15.	367 637	246 208	279 556
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:		9 305 035	9 295 899	6 934 761
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	18.	8 770 806	8 763 622	6 317 471
Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	18.	0	59 529	28 671
Pochodne instrumenty finansowe	16.	534 229	472 748	588 619
Inwestycyjne papiery wartościowe	19.	1 802 410	585 975	569 085
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20.	37 576 928	39 504 667	22 909 649
Wartości niematerialne	21.	628 741	604 611	199 527
Rzeczowe aktywa trwałe	22.	302 109	310 454	178 810
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	13.	500 713	514 982	250 601
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		80 592	55 710	58 919
Inne aktywa	23.	414 526	449 787	296 402
Aktywa razem		53 400 742	54 668 235	32 800 550
Zobowiązania i kapitały	Nota	Na dzień	Na dzień	Na dzień
		31 grudnia 2013	31 grudnia 2012 przekształcony*	1 stycznia 2012 przekształcony*
Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych	24.	15 937 209	14 426 649	8 513 225
Pochodne instrumenty finansowe	16.	453 945	368 262	475 291
Zobowiązania wobec klientów	25.	30 129 775	32 185 908	19 633 472
Zobowiązania podporządkowane	26.	104 003	1 060 442	384 335
Pozostałe zobowiązania	27.	549 629	520 338	431 039
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku		417	2 002	61 051
Rezerwy	30.	107 112	135 722	48 665
Zobowiązania razem		47 282 090	48 699 323	29 547 078
Kapitały własne	31.	5 821 095	5 689 419	3 008 391
Kapitał akcyjny	31.	2 207 461	2 207 461	1 250 893
Kapitał zapasowy	31.	2 366 229	2 410 706	618 691
Pozostałe kapitały	31.	944 550	958 064	830 097
Niepodzielony wynik finansowy	31.	302 855	113 188	308 710
Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli		297 557	279 493	245 081
Kapitały razem		6 118 652	5 968 912	3 253 472
Zobowiązania i kapitały razem		53 400 742	54 668 235	32 800 550

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitałach własnych

				Niepodzielony wynik finansowy		Kapitały przypadające na akcjonariuszy Jednostki Dominującej	Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli	Razem	
	Nota	Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały	Wynik finansowy lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego			
Stan na 1 stycznia 2013 roku przekształcony*		2 207 461	2 410 706	958 064	145 683	-32 495	5 689 419	279 493	5 968 912
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży netto		0	0	-5 038	0	0	-5 038	0	-5 038
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływ y pieniężne netto		0	0	-4 593	0	0	-4 593	0	-4 593
Zysk netto za rok 2013		0	0	0	0	147 412	147 412	36 064	183 476
Dochody całkowite razem		0	0	-9 631	0	147 412	137 781	36 064	173 845
Przeniesienie w yniku netto na w ynik finansowy z lat ubiegłych		0			-32 495	32 495	0	0	0
Dywidendy wypłacone		0	0	0	0	0	0	-18 000	-18 000
Przeniesienie w yniku netto na kapitał zapasowy		0	-44 477	0	44 477		0	0	0
Pozostałe związane z konsolidacją		0	0	-3 883	-2 222	0	-6 105	0	-6 105
Stan na 31 grudnia 2013 roku	31	2 207 461	2 366 229	944 550	155 443	147 412	5 821 095	297 557	6 118 652

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Noty przedstawione na stronach 13-155 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

**Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitałach własnych (cd.)**

	Nota	Niepodzielony wynik finansowy				Wynik finansowy lat ubiegłych	Wynik roku bieżącego	Kapitały przypadające na akcjonariuszy	Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli	Razem
		Kapitał akcyjny	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały	Jednostki Dominującej					
Stan na 1 stycznia 2012 roku		1 250 893	618 691	830 097	0	329 284	3 028 965	256 874	3 285 839	
Wpływ zmian w polityce rachunkowości*		0	0	0	-22 219	1 645	-20 574	-11 793	-32 367	
Stan na 1 stycznia 2012 roku przekształcony		1 250 893	618 691	830 097	-22 219	330 929	3 008 391	245 081	3 253 472	
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływ y pieniężne netto		0	0	523	0	0	523	0	523	
Zysk / (Strata) netto za rok 2012		0	0	0	0	-32 495	-32 495	45 022	12 527	
Dochody całkowite razem		0	0	523	0	-32 495	-31 972	45 022	13 050	
Emisja akcji		956 568	1 756 432	0	0	0	2 713 000	0	2 713 000	
Przeniesienie zysku netto na w ynik finansow y z lat ubiegłych		0	0	0	330 929	-330 929	0	0	0	
Dywidendy w yplacone		0	0	0	0	0	0	-10 610	-10 610	
Przeniesienie zysku netto na fundusz ogólnego ryzyka bankow ego		0	0	127 444	-127 444	0	0	0	0	
Przeniesienie zysku netto na kapitał zapasow y tworzony ustaw ow o		0	35 583	0	-35 583	0	0	0	0	
Stan na 31 grudnia 2012 roku przekształcony*	31	2 207 461	2 410 706	958 064	145 683	-32 495	5 689 419	279 493	5 968 912	

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Noty przedstawione na stronach 13-155 stanowią integralną część niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.



Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 przekształcony*
Zysk brutto		240 104	35 236
Korekty o pozycje:		324 121	195 595
Amortyzacja	21,22	154 851	145 203
Niezrealizowane ujemne różnice kursowe		-142 365	-274 755
Zmiana stanu rezerw		5 674	-6 747
Zysk ze zbycia inwestycji oraz składników rzeczowego majątku trwałego		-5 298	-7 313
Przeniesienie odsetek i dywidend dotyczących działalności inwestycyjnej i finansowej		329 457	361 683
Pozostałe pozycje niekasowe		-18 198	-22 476
Zmiany stanu aktywów i pasywów operacyjnych:		-3 578 998	-2 755 317
Pozostałe lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom		-106 616	429 716
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu		-429 354	27 531
Inwestycyjne papiery wartościowe		6 676	0
Instrumenty finansowe wyceniane jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu		0	-30 858
Pochodne instrumenty finansowe		24 201	-5 474
Kredyty i pożyczki udzielone klientom		12 599	1 774 669
Inne aktywa		-84 448	-49 153
Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych		-3 343 774	-4 402 155
Zobowiązania wobec klientów		-975 210	-1 198 217
Pozostałe zobowiązania		21 213	-72 276
Podatek dochodowy zapłacony		-72 439	-246 116
Odsetki otrzymane		2 439 962	2 540 960
Odsetki zapłacone		-1 071 808	-1 523 944
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		-3 014 773	-2 524 486

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

		Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2013	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2012 przekształcony*
Działalność inwestycyjna			
	<i>Nota</i>		
Wpływy z tytułu sprzedaży inw estycyjnych papierów w artościow ych		41 022	0
Wpływy z tytułu sprzedaży składników rzeczow ego majątku trw ałego		24 362	32 926
Środki pieniężne pozyskane w zw iązku z przejęciem Polbank		0	1 424 864
Wydatki z tytułu nabycia inw estycyjnych papierów w artościow ych		-1 236 585	-750
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczow ego majątku trw ałego		-181 901	-29 787
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		-1 353 102	1 427 253
Działalność finansowa			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia zobow iązań podporządkow anych i długoterminow ych kredytów bankow ych		12 167 067	7 813 838
Wydatki z tytułu spłaty zobow iązań podporządkow anych i długoterminow ych kredytów bankow ych		-8 400 335	-4 750 221
Dyw idendy zapłacone		-18 000	-10 610
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		3 748 732	3 053 007
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	36.	-619 143	1 955 774
Środki pieniężne na 1 stycznia		3 190 267	1 234 493
Środki pieniężne na 31 grudnia		2 571 124	3 190 267

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

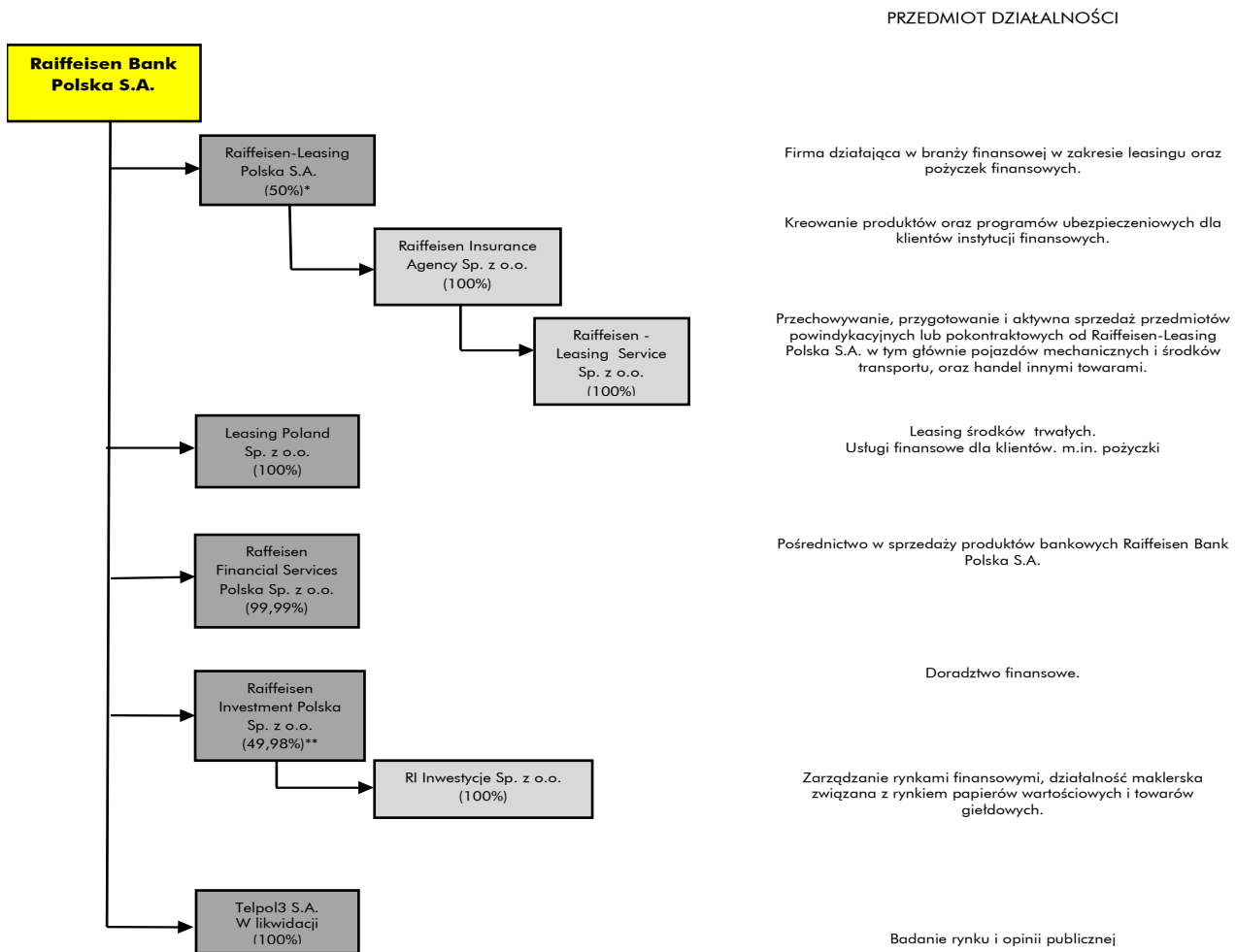


Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Jednostką sporządzającą skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest **Raiffeisen Bank Polska S.A.** z siedzibą w Warszawie 00-549, ul. Piękna 20 wpisany do polskiego Krajowego Rejestru Sądowego jako Spółka Akcyjna pod numerem KRS 0000014540.

Skład Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A. prezentuje poniższy schemat:



* pozostałe 50% akcji spółki posiada Raiffeisen Leasing International GmbH

** pozostałe 50,02% udziałów w spółce posiada Raiffeisen Investment AG



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Konsolidacją metodą pełną objęte zostały następujące jednostki:

- **Raiffeisen Bank Polska S.A. („Jednostka Dominująca”)**
- **Raiffeisen-Leasing Polska S.A.**
- **Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.**

Spółki Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o., Raiffeisen Investment Polska Sp. z o.o., RI Inwestycje Sp. z o.o. oraz Leasing Poland Sp. z o.o. i Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o., Telpol3 S.A. (w likwidacji) nie zostały objęte konsolidacją ze względu na ich nieistotność.

Grupa Kapitałowa Raiffeisen Bank Polska S.A. prowadzi działalność w zakresie bankowości detalicznej, korporacyjnej oraz działalności inwestycyjnej, leasingowej i faktoringowej na terenie Polski, zatrudniając 6 575 osób na koniec 2013 roku (6 806 osoby na koniec 2012 roku).

Występujące w niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym określenia oznaczają odpowiednio:

Bank lub Jednostka Dominująca – Raiffeisen Bank Polska S.A.

Jednostki Zależne – Raiffeisen-Leasing Polska S.A., Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o., Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o., Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o., Leasing Poland Sp. z o.o., Raiffeisen Investment Polska Sp. z o.o., RI Inwestycje Sp. z o.o., Telpol3 S.A.(w likwidacji)

RZB – Raiffeisen Zentralbank Österreich AG, będący jednostką nadrzędną najwyższego szczebla

RBI – Raiffeisen Bank International AG, będący jednostką nadrzędną

Grupa lub Grupa Kapitałowa – Grupę Kapitałową Raiffeisen Bank Polska S.A.

Grupa RZB – Grupę Kapitałową Raiffeisen Zentralbank Oesterreich AG (RZB), w skład której wchodzi między innymi banki kontrolowane przez RBI i RZB z Europy Środkowej i Wschodniej, oddziały zagraniczne RZB, austriackie instytucje finansowe oraz inne instytucje wspomagające.

Zatwierdzenie niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Zarząd Jednostki Dominującej dokonał zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego w dniu 17 marca 2014 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe po zatwierdzeniu go przez Zarząd Jednostki Dominującej nie może być zmienione.

Informacje o akcjonariuszach Jednostki Dominującej

Akcjonariuszem większościowym Jednostki Dominującej jest Raiffeisen Bank International, który powstał z obszarów wydzielonych z Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB) i Raiffeisen International Bank-Holding AG (RI). RBI jest całkowicie skonsolidowanym podmiotem zależnym RZB. RZB posiada 78,5% akcji RBI. Pozostała część kapitału akcyjnego jest w wolnym obrocie na wiedeńskiej giełdzie papierów wartościowych, na której Raiffeisen notowany jest od 2005 roku. RBI jest spółką nadrzędną dla Raiffeisen Bank Polska S.A i posiada w nim 100% udziału.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Istotne zmiany w strukturze Grupy w bieżącym okresie sprawozdawczym

W dniu 28 czerwca 2013 roku nastąpiło połączenie spółek Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o. („RFSP”) i Poldstrybucja Sp. z o.o. („Poldystrybucja”) na podstawie art.492 § 1 pkt. 1 k.s.h., tj. poprzez przeniesienie całego majątku spółki Poldystrybucja (Spółka Przejmowana) na RFSP (Spółka Przejmująca) w zamian za udziały spółki RFSP. Przeniesienie majątku spółki Poldystrybucja na RFSP nastąpiło 28 czerwca 2013 roku, tj. w dniu wpisania połączenia do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego RFSP.

Skład Zarządu Jednostki Dominującej według stanu na 31 grudnia 2013 roku

Piotr Czarnecki	– Prezes Zarządu
Kazimierz Stańczak	– Pierwszy Wiceprezes Zarządu
Jan Czeremcha	– Wiceprezes Zarządu
Ryszard Drużyński	– Wiceprezes Zarządu
Łukasz Januszewski	– Członek Zarządu
Piotr Konieczny	– Członek Zarządu
Marek Patuła	– Członek Zarządu

Skład Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej według stanu na 31 grudnia 2013 roku

Herbert Stepic	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Martin Grill	– Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Aris Bogdaneris	– Członek Rady Nadzorczej
Władysław Gołębiowski	– Członek Rady Nadzorczej
Klemens Breuer	– Członek Rady Nadzorczej
Klemens Haller	– Członek Rady Nadzorczej
Kurt Bruckner	– Członek Rady Nadzorczej
Selcuk Sari	– Członek Rady Nadzorczej



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 roku, dane porównawcze zaprezentowano za rok obrotowy od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w złotych polskich, a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, zostały podane w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Grupę działalności gospodarczej w nie zmniejszonym istotnie zakresie, w okresie nie krótszym niż rok od dnia bilansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy uwzględnia wymogi wszystkich zatwierdzonych przez Unię Europejską Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacji („MSSF UE”). Zmiany standardów i interpretacji, które weszły w życie od 1 stycznia 2013 roku oraz ich wpływ na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostały zaprezentowane w nocie 2.2.1 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie nie uwzględnia zmian standardów i interpretacji, które oczekują na zatwierdzenie przez Unię Europejską bądź zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, ale weszły lub wejdą w życie dopiero po dniu bilansowym (nota 2.2.2 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

W okresie objętym sprawozdaniem finansowym Grupa nie dokonała istotnych zmian zasad rachunkowości w zakresie wyceny aktywów i pasywów oraz pomiaru wyniku finansowego w stosunku do zasad przyjętych w poprzednim okresie, za wyjątkiem zmian opisanych w nocie 3 do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla: instrumentów pochodnych, aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu, aktywów finansowych wyznaczonych w momencie początkowego ujęcia jako aktywa finansowe wyceniane przez wynik finansowy oraz aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, za wyjątkiem tych, dla których nie można wiarygodnie ustalić wartości godziwej,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla kredytów i pożyczek oraz pozostałych zobowiązań finansowych
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.2. Oświadczenie zgodności

Roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe („sprawozdanie finansowe”) Grupy zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską, a w zakresie nieregulowanym powyższymi standardami zgodnie z wymogami ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2009 r.u, Nr 152, poz. 1223 z późniejszymi zmianami) i wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych.

2.1.3. Pozycje wyrażone w walutach obcych

Pozycje zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym Grupa prowadzi działalność (tzw. waluta funkcjonalna). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich (zł), który jest walutą funkcjonalną dla każdej ze spółek wchodzących w skład Grupy.

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Pozycje pieniężne sprawozdania z sytuacji finansowej wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego na dzień bilansowy (tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego).

Wszystkie powstałe różnice kursowe, w tym zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia transakcji ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z pozycji wymiany”, za wyjątkiem różnic kursowych powstałych na instrumentach finansowych dostępnych do sprzedaży, które wykazywane są w pozostałych całkowitych dochodach.

2.1.4. Konsolidacja

Jednostki zależne to jednostki, w odniesieniu do których Grupa, bezpośrednio lub pośrednio, ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa kontroluje daną jednostkę, uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają konsolidacji metodą pełną od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Konsolidowanie jednostek zależnych ustaje z dniem utraty kontroli. Polityka rachunkowości jednostek zależnych jest dostosowana do polityki rachunkowości Grupy.

Bank jako Jednostka Dominująca wobec Raiffeisen-Leasing Polska S.A. („RLPL”), pomimo iż nie dysponuje więcej niż połową praw głosu w tej spółce, sprawuje nad nią pełną kontrolę z uwagi na posiadanie zdolności do kierowania polityką finansową i operacyjną RLPL, przejawiającą się w dążeniu do uzyskania efektu synergii w działaniu obydwu podmiotów, w szczególności poprzez:

- ścisłą współpracę w procesie zarządzania ryzykiem,
- ustalanie wspólnych kanałów dystrybucji dla produktów oferowanych przez Grupę,



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

- ustalanie oferty produktowej skierowanej do klientów zarówno Banku, jak i RLPL,
- ustalenie wspólnej polityki rachunkowości i polityki podatkowej szczególnie w odniesieniu do znaczących transakcji finansowych.

Jednostki zależne w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Jednostkę Dominującą do dnia ustania kontroli podlegają pełnej konsolidacji, co polega na sumowaniu poszczególnych odpowiadających pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, rachunku zysków i strat Jednostki Dominującej oraz jednostek zależnych w pełnej wysokości oraz dokonaniu odpowiednich korekt i wyłączeń konsolidacyjnych.

Wyłączeniu podlegają transakcje wewnątrzgrupowe i salda wewnątrzgrupowe (wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze jednostek objętych konsolidacją) oraz niezrealizowane zyski i straty lub przychody i koszty powstałe w wyniku transakcji wewnątrzgrupowych, przy czym niezrealizowane straty nie są eliminowane jeżeli nie można ich odzyskać (transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przekazanego składnika aktywów). Wyłączeniu podlegają również dywidendy naliczone lub wypłacone przez Jednostki Zależne Jednostce Dominującej i innym jednostkom objętym konsolidacją oraz bilansowa wartość udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą w Jednostkach Zależnych oraz kapitał własny tych jednostek na moment ich nabycia.

W celu wyeliminowania rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości przez Jednostkę Dominującą oraz Jednostki Zależne podczas konsolidacji wprowadza się korekty konsolidacyjne.

Nabycia Jednostek Zależnych (objęcia kontroli) przez Grupę rozlicza się na dzień nabycia metodą nabycia. W dniu nabycia ujmuje się możliwe do zidentyfikowania nabyte aktywa i przejęte zobowiązania oraz wszelkie niekontrolujące udziały w jednostce przejmowanej wyceniane według ich wartości godziwych na dzień nabycia.

Sumę:

- przekazanej zapłaty (wycenianej według wartości godziwej na dzień nabycia),
- kwoty wszelkich niekontrolujących udziałów w podmiocie przejmowanym (wycenionych w wartości godziwej lub w wartości proporcjonalnego udziału niekontrolujących udziałów w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto przejmowanego podmiotu) oraz
- udziału w kapitale podmiotu przejmowanego, należącego poprzednio do Jednostki Dominującej (wycenionego według wartości godziwej na dzień nabycia) - w przypadku połączenia realizowanego etapami

porównuje się do wartości netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów i przejętych zobowiązań. W przypadku, gdy różnica pomiędzy tymi pozycjami stanowi nadwyżkę, rozpoznaje się ją jako wartość firmy, w przeciwnym wypadku różnicę tę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

W procesie połączenia z innymi podmiotami może powstać wartość firmy i inne wartości niematerialne – zasady rachunkowości ich dotyczące omówiono w nocie 2.1.14.2. skonsolidowanego sprawozdania finansowego.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.5. Ustalenie wyniku finansowego

2.1.5.1. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są na zasadzie memoriałowej wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, a także ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej: rozliczenie dyskonta bądź premii oraz prowizje otrzymane lub należne. Jako przychody odsetkowe rozpoznaje się również naliczane przychody o charakterze odsetkowym od instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy. W ramach przychodów i kosztów odsetkowych prezentowane jest również rozliczenie odsetek od instrumentów finansowych, stanowiących pozycję zabezpieczającą w ramach stosowanej przez Grupę rachunkowości zabezpieczeń.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji związanych z nimi przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, którą dyskontowane są przyszłe płatności lub wpływy pieniężne do bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Przy obliczaniu efektywnej stopy procentowej przepływy pieniężne szacowane są przy uwzględnieniu warunków umownych danego instrumentu finansowego, nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie płatności odsetkowe, prowizje i opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy oraz koszty transakcji, premie lub dyskonta, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej.

2.1.5.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Opłaty i prowizje ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej (zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.1.5.1. skonsolidowanego sprawozdania finansowego) obejmują opłaty i prowizje otrzymane lub zapłacone bezpośrednio związane z powstaniem aktywów lub zobowiązań finansowych i są prezentowane w przychodach lub kosztach odsetkowych, na przykład prowizje lub opłaty za zbadanie zdolności kredytowej, lub zabezpieczenia, negocjacje związane z określeniem parametrów instrumentu oraz za przygotowanie dokumentacji.

Pozostałe opłaty i prowizje rozliczane są liniowo lub ujmowane jednorazowo w przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat. Co do zasady opłaty i prowizje ujmowane są w rachunku zysków i strat według zasady memoriału w odniesieniu do stopnia wykonania określonej usługi. Do prowizji rozliczanych liniowo przez okres życia produktu zaliczane są prowizje i opłaty otrzymane oraz zapłacone dotyczące, wystawienia gwarancji, opłaty i prowizje za pośrednictwo w sprzedaży usług oferowanych przez Grupę a także udzielonych oraz otrzymanych kredytów i pożyczek o nieustalonych harmonogramach przyszłych przepływów pieniężnych lub o nieustalonych zmianach oprocentowania, dla których nie można ustalić efektywnej stopy procentowej (np. kredyt w rachunku bieżącym, kredyt rewolwingowy).



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Prowizje otrzymywane lub płacone z tytułu wykonania określonych czynności niezwiązanych z wewnętrzną stopą zwrotu kredytów, pożyczek oraz innych aktywów i zobowiązań finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat jednorazowo w momencie wykonania usługi, np. prowizje za przelewy, operacje gotówkowe, opłaty związane z obsługą środków pieniężnych. Prowizje i opłaty wynikające z negocjowania lub udziału w negocjacjach transakcji zawieranej przez stronę trzecią, uzyskiwane w momencie realizacji transakcji, której dotyczyły, są rozpoznawane jednorazowo w momencie finalizacji tej transakcji. Opłaty dotyczące kredytów syndykowanych są rozpoznawane w momencie zakończenia procesu syndykacji, pod warunkiem, że Grupa nie zachowuje dla siebie części kredytu lub uczestniczy w kredycie syndykowanym na tych samych warunkach co inni uczestnicy kredytu.

2.1.5.3. Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji powiązanych z ubezpieczeniami

Przychody z bancassurance

Grupa osiąga przychody z tytułu „bancassurance”, tj. sprzedaży poprzez kanały dystrybucji Grupy produktów ubezpieczeniowych. W celu odzwierciedlenia treści ekonomicznej oraz właściwego ujęcia przychodów i kosztów dotyczących oferowanych produktów ubezpieczeniowych, Grupa przyjęła odrębne zasady prezentacji i rozliczenia opłat uzyskiwanych z tytułu bancassurance w zależności od występowania powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym oferowanym na rzecz tego samego klienta bądź braku takiego powiązania. W przypadku wykazania powiązania dwóch lub większej liczby transakcji, kryteria ujmowania przychodu wynikające z MSR 18 *Przychody* stosuje się łącznie do tych transakcji.

Bezpośrednie powiązanie produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym występuje w szczególności, gdy jest spełniony co najmniej jeden z dwóch warunków:

- 1) instrument finansowy jest oferowany przez Grupę zawsze z produktem ubezpieczeniowym,
- 2) produkt ubezpieczeniowy jest oferowany przez Grupę wyłącznie z instrumentem finansowym, tj. nie ma możliwości zakupu w Grupie produktu ubezpieczeniowego identycznego co do formy prawnej, warunków i treści ekonomicznej bez zakupu produktu łączonego z instrumentem finansowym.

W przypadku braku zaistnienia co najmniej jednego z wymienionych warunków dokonywana jest dalsza analiza powiązania transakcji sprzedaży instrumentu finansowego i ubezpieczenia w oparciu o analizę treści ekonomicznej tych transakcji i przy wykorzystaniu kryteriów takich jak, na przykład:

- a) stopień sprzedaży produktów łączonych, tj. procentowy udział instrumentów finansowych z ochroną ubezpieczeniową do ilości umów dotyczących instrumentów finansowych w portfelu Grupy,
- b) średnie rzeczywiste roczne oprocentowanie poszczególnych instrumentów finansowych w portfelu Grupy w podziale na zawierające ochronę ubezpieczeniową (w podziale na instrumenty finansowe zgodnie z ofertą produktową Grupy, produkty ubezpieczeniowe i grupy ubezpieczeń) i bez ochrony ubezpieczeniowej (w podziale na instrumenty finansowe zgodnie z ofertą produktową Grupy),



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

- c) możliwości przystąpienia do ochrony ubezpieczeniowej bez instrumentu finansowego,
- d) przy braku wymogu Grupy zawarcia przez klienta umowy ubezpieczenia do nabywanego przez niego instrumentu finansowego - liczby zbliżonych w zakresie warunków i zasad umów ubezpieczenia zawartych w innych zakładach ubezpieczeń niż zakład ubezpieczeń, którego produkty są oferowane przez bank łącznie z instrumentem finansowym,
- e) liczby rezygnacji i wysokości zwracanych prowizji – w podziale na instrumenty finansowe zgodnie z ofertą produktową Grupy, produkty ubezpieczeniowe i grupy ubezpieczeń,
- f) zakres czynności wykonywanych na rzecz ubezpieczyciela w trakcie trwania umowy ubezpieczenia.

Analizą powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym objęte są również instrumenty finansowe, które nie są oferowane umownie łącznie z umową ubezpieczenia.

Analiza powiązania transakcji sprzedaży produktów ubezpieczeniowych ze sprzedażą instrumentów finansowych dokonywana jest każdorazowo wraz z wprowadzeniem do oferty Grupy nowego produktu ubezpieczeniowego, jak również weryfikowana i uaktualniana corocznie dla całego portfela produktów oferowanego przez Grupę w celu potwierdzenia treści ekonomicznej tych produktów i związanych z nimi transakcji.

Produkty ubezpieczeniowe niepowiązane z instrumentami finansowymi

Przychody z tytułu produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z produktami kredytowymi oferowanymi przez Grupę, ujmowane są w księgach Grupy zgodnie z zasadą przewagi treści ekonomicznej nad formą prawną oraz z wykorzystaniem zasady współmierności przychodów i kosztów. W przypadku sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, gdzie Grupa działa jedynie w roli agenta ubezpieczającego oraz nie ma obowiązku świadczenia dalszych usług bądź wykonywania czynności na rzecz ubezpieczyciela po dokonaniu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego, przychody z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych ujmowane są jednorazowo w dniu rozpoczęcia lub odnowienia polis ubezpieczeniowych.

W przypadku, gdy sprzedaż niepowiązanych produktów ubezpieczeniowych wiąże się z zobowiązaniem Grupy do świadczenia dodatkowych usług, innych niż doprowadzenie do zawarcia umowy ubezpieczenia, Grupa ujmuje przychody według stopnia zaawansowania usługi i w rezultacie część otrzymanego wynagrodzenia rozliczana jest przez okres, w którym Grupa ma obowiązek świadczenia usług wynikających z oferowanego produktu ubezpieczeniowego. Okres ten w znacznej mierze pokrywa się również z okresem, w którym Grupa narażona jest na ryzyko zwrotu pobranego wynagrodzenia w przypadku rezygnacji klienta.

W przypadku części produktów klienci zachowują prawo do anulowania ochrony ubezpieczeniowej w dowolnym momencie i zwrotu nadpłaconej składki. Dla takich produktów Grupa weryfikuje czy kwotę wynagrodzenia do rozpoznania można oszacować w wiarygodny sposób a wpływ korzyści ekonomicznych z transakcji jest prawdopodobny oraz dokonuje wiarygodnego szacunku rezerwy na zwroty, czyli kwoty, o którą winna być pomniejszona suma wynagrodzenia do ujęcia, jako racjonalnie pewny przychód. Grupa ponadto pomniejsza przychody ujmowane jednorazowo o szacunek rezerwy dotyczącej części



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

wynagrodzenia, która będzie zwracana w związku z przedterminowym zakończeniem umowy leasingu i sprzedażą bądź likwidacją środka trwałego będącego przedmiotem umowy ubezpieczeniowej. Szacunek rezerwy na zwroty oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach, co do trendu zwrotów w przyszłości.

Produkty ubezpieczeniowe powiązane z instrumentami finansowymi

Uzyskiwane opłaty z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentami finansowymi stanowią nieistotną część przychodów Grupy. Grupa rozpoznaje przychody z tytułu powyższych opłat liniowo w okresie ochrony ubezpieczeniowej (ważności polisy) lub efektywnie w okresie trwania instrumentu finansowego, ujmując je w całości w przychodach odsetkowych. W ramach corocznego przeglądu polityki rachunkowości Grupa analizuje istotność pobranych opłat z tytułu sprzedaży produktów powiązanych oraz szacuje wpływ przyjętej metody rozliczania na wynik finansowy Grupy.

Grupa, co najmniej raz w roku, na datę bilansową, dokonuje weryfikacji przyjętych danych szacunkowych, tj. okresów amortyzacji prowizji ubezpieczeniowych, poziomów zwrotów prowizji oraz poziomów kosztów bezpośrednio związanych z umowami ubezpieczeń. Dodatkowo na każdą datę bilansową Grupa dokonuje oceny czy przyjęta polityka ujmowania przychodów i kosztów z bancassurance odpowiada treści ekonomicznej tych prowizji oraz czy istnieje inna metoda ich ujmowania, która w istotny sposób poprawiłaby poprawność ujęcia i prezentacji w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

2.1.5.4. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na aktywach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmiany wartości godziwej instrumentów finansowych wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu, a także zyski i straty powstałe ze zbycia oraz zmiany wartości godziwej instrumentów przeznaczonych do obrotu.

Wynik ten obejmuje także wynik zrealizowany i niezrealizowany (bez komponentu walutowego) na walutowych instrumentach pochodnych, na instrumentach pochodnych opartych o stopę procentową, na instrumentach dłużnych i na instrumentach kapitałowych, a także wynik na instrumentach finansowych zabezpieczających.

Wynik na instrumentach finansowych zabezpieczających prezentuje skutki kompensowania zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz pozycji zabezpieczanej wpływające na rachunek zysków i strat, tj. część zabezpieczenia, która jest nieefektywna.

2.1.5.5. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany obejmuje dodatnie i ujemne różnice kursowe, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, powstałe z rewaluacji aktywów i pasywów nominowanych w walutach obcych oraz wynik zrealizowany na transakcjach spot. Rewaluacja przeprowadzana jest na bazie dziennej w odniesieniu do



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

kursu średniego ogłaszanego dla danej waluty przez NBP obowiązującego na dzień bilansowy (zgodnie z zasadami opisanymi w nocie 2.1.3. skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

W wyniku z pozycji wymiany ujmowany jest ponadto komponent walutowy z wyceny do wartości godziwej walutowych instrumentów pochodnych (FX forward, FX swap, CIRS oraz opcje walutowe).

2.1.5.6. Odpisy netto z tytułu utraty wartości

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość instrumentów finansowych oraz rezerw na ekspozycje pozabilansowe powstaje w wyniku zaewidencjonowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, w tym przede wszystkim należności od banków, kredytów i pożyczek oraz wyceny ekspozycji pozabilansowych (por. nota 2.1.9. oraz 2.1.13. skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

2.1.5.7. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody dotyczące sprzedaży usług niezwiązanych z podstawową działalnością Grupy oraz przychody uzyskane ze sprzedaży wierzytelności Grupy, jak również przychody z tytułu sprzedaży, likwidacji lub utraty wartości składników majątku trwałego (w tym aktywów przejętych za długi) oraz z tytułu odwrócenia utraty wartości tych składników, rozwiązania odpisów z tytułu pozostałych rezerw oraz przychody z tytułu windykacji wierzytelności Grupy.

Pozostałe koszty operacyjne są to koszty dotyczące głównie działalności niebankowej (produkcji kart płatniczych, umów agencyjnych i umów związanych z usługami informacyjnymi), koszty wynikające ze sprzedaży wierzytelności Grupy, a także koszty wynikające z poniesienia straty ze sprzedaży lub likwidacji majątku trwałego (w tym aktywów przejętych za długi), koszty z tytułu zawiązania pozostałych rezerw oraz koszty windykacji.

2.1.5.8. Inne pozycje wyniku finansowego

2.1.5.8.1. Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze zawierają: wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne i ujmowane są jako koszty w momencie ich poniesienia. Grupa rozpoznaje zobowiązanie z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych. Zobowiązanie to prezentowane jest w pozycji Pozostałe zobowiązania.

2.1.6. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Ujmowanie transakcji w księgach dla każdej grupy instrumentów finansowych jest dokonywane w dniu rozliczenia transakcji.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Grupa posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie z kontrahentem ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Do długoterminowych aktywów i zobowiązań finansowych Grupa zalicza odpowiednio aktywa i zobowiązania finansowe o terminie zapadalności lub wymagalności powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego.

2.1.7. Aktywa finansowe

Grupa klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy, aktywa dostępne do sprzedaży, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności oraz kredyty, pożyczki i inne należności.

2.1.7.1. Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy

Kategoria ta obejmuje trzy podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu, instrumenty finansowe wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu oraz pochodne instrumenty finansowe.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu obejmują aktywa finansowe nabyte w celu odsprzedaży w bliskim terminie, aktywa finansowe będące częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków oraz aktywa będące instrumentami pochodnymi niestanowiącymi kontraktów gwarancji finansowych ani instrumentów zabezpieczających.

Instrumenty finansowe są wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu tylko w przypadku, gdy:

- zastosowanie takiej klasyfikacji eliminuje lub znacząco zmniejsza niespójność co do sposobu wyceny lub co do sposobu ujmowania związanych z nimi zysków lub strat (tzw. niedopasowanie księgowe);
- grupa aktywów finansowych jest zarządzana, a jej wyniki oceniane w oparciu o wartość godziwą, zgodnie z udokumentowanymi zasadami zarządzania ryzykiem lub strategią inwestycyjną Grupy i zgodnie z przyjętym wewnętrznym systemem raportowania sytuacji tego portfela;
- składnik aktywów finansowych, który jest ujęty łącznie, zawiera jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, przy czym wbudowany w ten składnik aktywów finansowych instrument pochodny nie zmienia znacząco wynikających z podstawowej umowy przepływów pieniężnych, a jego wydzielenie nie jest zabronione.

Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy w momencie początkowego ujęcia jak również po początkowym ujęciu wycenia się w wartości godziwej. Skutki wyceny odnoszone są do rachunku zysków i strat, i prezentowane w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej”, natomiast różnice kursowe dotyczące tej wyceny prezentowane są w pozycji „Wynik z pozycji wymiany”.

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych z tego składnika i dokonuje przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Rozchód papierów wartościowych ustalany jest w oparciu o metodę średnich cen ważonych-

2.1.7.2. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe klasyfikowane jako dostępne do sprzedaży wyceniane są do wartości godziwej, z wyjątkiem tych aktywów, gdzie wartości nie można wiarygodnie ustalić, które ujmuje się w cenie nabycia. Skutki zmiany wartości godziwej, z wyłączeniem odpisów z tytułu utraty wartości, rozpoznawane są w sprawozdaniu z całkowitych dochodów aż do momentu wyłączenia składnika aktywów ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, kiedy skumulowany wynik ujmowany jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

2.1.7.3. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Grupa zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności oraz które nie spełniają definicji pożyczek i należności.

Ze względu na przyjętą politykę Grupy i MSSF UE, która nie zezwala na sprzedaż instrumentów finansowych klasyfikowanych jako utrzymywane do terminu zapadalności, w Grupie nie występuje możliwość „zarażenia” portfela aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności w wyniku sprzedaży istotnej części aktywów zakwalifikowanych do tego portfela. Gdyby jednak Grupa dokonała takiej sprzedaży, wówczas wszystkie aktywa z tej kategorii są przeklasyfikowane do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz w okresie następnym dwóch lat obrotowych Grupa nie może kwalifikować żadnych aktywów finansowych jako utrzymywanych do terminu zapadalności.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji kupna danego składnika aktywów. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia te aktywa finansowe według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i z uwzględnieniem utraty wartości, a skutki wyceny odnoszone są do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (do wyniku odsetkowego).

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych z tego składnika i dokonuje przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.7.4. Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, które nie są notowane na aktywnym rynku, inne niż:

- aktywa finansowe, które Grupa zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie (finansowanie udzielone przez Grupę klientowi w celu wygenerowania krótkoterminowych zysków; klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu) i te, które Grupa zaklasyfikowała jako instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu;
- aktywa finansowe wyznaczone przez Grupę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży; lub
- aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty początkowej inwestycji z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu (klasyfikowane są jako dostępne do sprzedaży).

Do kategorii „Pożyczek i należności” zaliczane są kredyty, pożyczki udzielone bankom oraz klientom włączając skupione wierzytelności oraz inwestycje w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty dłużne.

Kredyty i pożyczki są rozpoznawane w momencie wypłaty środków kredytobiorcy.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia te aktywa finansowe według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i z uwzględnieniem utraty wartości, a skutki wyceny odnoszone są do rachunku zysków i strat (do wyniku odsetkowego).

Składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej w momencie, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub w momencie, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych z tego składnika i dokonuje przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności a także, gdy Grupa nie oczekuje dalszych przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów finansowych.

2.1.8. Reklasyfikacja aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Grupa może przekwalifikować do kategorii pożyczek i należności, jeżeli składnik ten spełnia definicję pożyczek i należności oraz gdy Grupa ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności, lub do aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności, jeżeli nastąpiła zmiana intencji lub możliwości albo minęły „dwa kolejne lata obrotowe”, o których mowa w paragrafie 2.1.7.3.

W przypadku przekwalifikowania składnika aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży z określonym terminem wymagalności, uprzednie zyski i straty związane z takim składnikiem, które zostały ujęte w innych całkowitych dochodach amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności, przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wszelkie różnice pomiędzy nowym



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

zamortyzowanym kosztem i kwotą umorzeniową amortyzuje się przez pozostały okres do terminu wymagalności składnika aktywów przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta.

Grupa może przeklasyfikować aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy w przypadku wystąpienia wyjątkowych okoliczności.

Składnik aktywów finansowych jest reklasyfikowany według jego wartości godziwej w dniu reklasyfikacji. Zyski lub straty, które zostały ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat do momentu reklasyfikacji, nie podlegają odwróceniu. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu reklasyfikacji uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

2.1.9. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych.

O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek zajścia wydarzenia lub zdarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu w księgach Grupy danego składnika aktywów (tzw. zdarzenie powodujące stratę) oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) mają wpływ na dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych przyszłe przepływy pieniężne, który można wiarygodnie oszacować.

Zidentyfikowanie pojedynczego zdarzenia powodującego utratę wartości może nie być możliwe –wówczas utratę wartości będzie determinować łączny efekt kilku zdarzeń. Potencjalne straty oczekiwane w wyniku przyszłych zdarzeń, bez względu na prawdopodobieństwo ich wystąpienia, nie są rozpoznawane.

W oparciu o wymogi MSR 39 Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena oraz zalecenia zawarte w Rekomendacji R Komisji Nadzoru Finansowego, Grupa zdefiniowała katalog przesłanek utraty wartości dostosowany do profilu działalności Grupy.

W zakresie portfela ekspozycji detalicznych Grupa zdefiniowała następujące przesłanki utraty wartości:

- Opóźnienie w spłacie przekraczające 90 dni,
- Stwierdzenie wyłudzenia kredytu przez klienta,
- Otrzymanie informacji o śmierci kredytobiorcy,
- Wypowiedzenie umowy przez Grupę,
- Kwestionowanie przez kontrahenta istnienia ekspozycji kredytowej na drodze sądowej,
- Wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec pożyczkobiorcy,
- Pogorszenie wyników analizy scoringowej,
- Restrukturyzacja ekspozycji po 90 dniu przeterminowania,



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

- Uzyskanie informacji o problemach finansowych kredytobiorcy.

W zakresie portfela ekspozycji korporacyjnych Grupa identyfikuje przesłanki utraty wartości przede wszystkim w oparciu o następujące kryteria:

- ocenę wiarygodności kredytowej, w tym:
 - znaczące trudności finansowe klienta,
 - niedotrzymywanie warunków umowy, w szczególności opóźnienia w spłacie kapitału, odsetek i innych należności,
 - zagrożenie upadłością lub bankructwem,
 - postępowania egzekucyjne toczące się przeciwko klientowi.
- zmiany w warunkach umowy przyznanych pierwotnie klientowi wynikające z trudności finansowych klienta.

Proces identyfikacji przesłanek utraty wartości dla portfela korporacyjnego wspierany jest przez funkcjonujący w Grupie system wczesnego ostrzegania.

Ocena utraty wartości aktywów finansowych odbywa się w ramach procesu analizy indywidualnej oraz analizy grupowej. Analizie indywidualnej podlegają aktywa indywidualnie znaczące określone według kryteriów segmentacji klientów przyjętych przez Grupę oraz wielkości zaangażowania wobec klienta.

Analiza grupowa obejmuje natomiast poniższe dwa typy ekspozycji:

- Ekspozycje bez zidentyfikowanych przesłanek utraty wartości – ekspozycje poddawane są analizie grupowej pod kątem oszacowania odpisu na poniesione, lecz jeszcze niezidentyfikowane straty (model IBNR).
- Ekspozycje ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości indywidualnie nieistotne.

2.1.9.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości pożyczek i należności lub aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności wycenianych według zamortyzowanego kosztu, kwota odpisu aktualizującego jest równa różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów, a wartością bieżącą szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem nieponiesionych przyszłych strat kredytowych), zdyskontowanych przy zastosowaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu).

Jeżeli kredyt lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienną stopę procentową, wówczas stopą dyskontową stosowaną do ustalenia utraty wartości jest bieżąca efektywna stopa procentowa.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Kalkulacja bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpiezonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z przyjętego zabezpieczenia pomniejszone o koszty jego nabycia i sprzedaży, niezależnie od tego, czy zajęcie jest prawdopodobne czy nie.

Po przeprowadzeniu kalkulacji i ustaleniu wysokości odpisu wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez odpis aktualizujący, a kwota odpisu obciąża rachunek zysków i strat.

Odpisy z tytułu utraty wartości ewidencjonowane są na odrębnych kontach księgowych. Dla celów bilansowych i ustalenia bieżącej wartości księgowej danego składnika aktywów finansowych są one prezentowane łącznie ze składnikami aktywów finansowych, w przypadku których nastąpiła utrata wartości.

Jeżeli w następnym okresie wysokość odpisu z tytułu utraty wartości zmniejszy się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości (np. z poprawą oceny zdolności kredytowej dłużnika), to uprzednio ujęty odpis jest odwracany, a skutki odwrócenia rozpoznawane są w rachunku zysków i strat. Wartość bilansowa składnika aktywów ustalona w wyniku odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości nie może być wyższa niż wartość, która zostałaby określona według zamortyzowanego kosztu w przypadku, gdyby odpis z tytułu utraty wartości nie został rozpoznany.

Nieściągalne należności są spisywane w ciężar odpisów na utratę wartości. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, jej wysokość jest wykazywana w rachunku zysków i strat w pozostałych przychodach operacyjnych.

2.1.9.1.1. Ekspozycje podlegające analizie indywidualnej

Przesłanki utraty wartości ekspozycji indywidualnie istotnych identyfikowane są w ramach standardowego procesu monitorowania portfela kredytowego w zakresie sytuacji finansowej klienta oraz w ramach procesów restrukturyzacji ekspozycji kredytowych wynikających z trudności finansowych klienta.

W przypadku identyfikacji przesłanek utraty wartości kalkulacja odpisów aktualizujących metodą indywidualną polega na porównaniu wartości bilansowej analizowanego zaangażowania kredytowego z wartością oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych do wartości bieżącej pierwotną efektywną stopą procentową kontraktu.

Metoda szacowania przyszłych przepływów pieniężnych oparta jest na określeniu wielkości oczekiwanych przepływów środków pieniężnych wynikających z:

- dobrowolnej spłaty własnej kredytobiorcy,
- realizacji zabezpieczeń.

Odzysk wyznaczany jest w sposób ekspercki w ramach zdefiniowanych przez Grupę scenariuszy procesu windykacji oraz założeń związanych z wynikami oceny sytuacji finansowej kredytobiorcy.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

W przypadku, gdy łączna zdyskontowana wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z dobrowolnych spłat klienta oraz odzysków z zabezpieczeń jest niższa niż wartość bilansowa ekspozycji kredytowej, wówczas zostaje rozpoznana utrata wartości i zaksięgowany odpis aktualizujący.

Jeżeli w wyniku analizy indywidualnej Grupa stwierdzi, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych, to włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych ocenianych grupowo pod kątem utraty wartości (IBNR). Aktywa oceniane indywidualnie pod kątem utraty wartości, dla których utrata wartości została rozpoznana nie są włączane do oceny grupowej.

2.1.9.1.2. Ekspozycje podlegające analizie grupowej

W podejściu grupowym identyfikowane są grupy aktywów finansowych o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Podział aktywów finansowych na grupy o podobnych cechach ryzyka kredytowego jest przeprowadzany według stosowanego przez Grupę systemu segmentacji uwzględniającego: rodzaj produktu, typ klienta, przeterminowanie należności i inne istotne czynniki. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów, ponieważ wskazują na możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów.

Grupa stosuje odrębne modele grupowe dla oceny utraty wartości grup ekspozycji bez zidentyfikowanych przesłanek utraty wartości oraz z zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości:

a) Ekspozycje bez zidentyfikowanych przesłanek utraty wartości (IBNR)

W przypadku podejścia grupowego stosowanego do ekspozycji bez zidentyfikowanych przesłanek utraty wartości kwota utraty wartości jest wyznaczona z wykorzystaniem parametrów: PD (prawdopodobieństwa niewywiązania się dłużnika ze spłaty zobowiązań) oraz LGD (współczynnika straty z tytułu niewywiązania się ze zobowiązań). W przypadku ekspozycji wobec przedsiębiorstw zamiast parametru PD stosuje się HDR (historyczne wskaźniki odzwierciedlające odsetek zdarzeń niewypłacalności w danym okresie czasu).

Parametr PD/HDR estymowany jest metodami statystycznymi w oparciu o obserwowany historycznie (z uwzględnieniem najnowszych obserwacji) odsetek kredytów z utratą wartości dla grup o podobnych cechach ryzyka kredytowego. Dla poszczególnych grup parametr PD jest kalkulowany w horyzoncie czasowym odpowiadającym właściwemu dla danej grupy okresowi ujawnienia strat (LIP). W przypadku grup charakteryzujących się niewystarczającą liczebnością populacji klientów z rozpoznaną utratą wartości parametr PD/HDR wyznaczany jest w sposób ekspercki.

W celu odzwierciedlenia wysokości straty w momencie zidentyfikowania utraty wartości, Grupa wyznacza dla poszczególnych grup ekspozycji parametr LGD.

Poniżej przedstawione są najważniejsze informacje na temat kluczowych założeń i sposobu wyznaczania przez Grupę parametrów PD, LIP oraz LGD:

- parametr PD oraz LIP – ekspozycje detaliczne:



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Do estymacji parametru PD wykorzystywana jest najnowsza, dostępna na moment estymacji historia. PD szacowane jest jako średnia z 6-ciu wskaźników wyrażających odsetek ekspozycji, dla których w ciągu okresu odpowiadającemu LIP od daty obserwacji pojawia się przesłanka utraty wartości (średnia ta jest ważona liczbą ekspozycji z daty obserwacji). Parametry PD aktualizowane są z częstotliwością miesięczną.

Parametr LIP dla kredytów detalicznych został wyznaczony w sposób ekspercki. Na 31 grudnia 2013 roku przyjęty LIP wynosił odpowiednio 9 miesięcy dla portfela kredytów mieszkaniowych oraz 6 miesięcy dla pozostałych kredytów detalicznych.

- parametr PD/HDR oraz LIP – ekspozycje niedetaliczne:

Parametr HDR/PD wykorzystywany w procesie kalkulacji odpisów przypisywany jest na podstawie oceny wiarygodności kredytowej nadanej klientowi w procesie kredytowym. Ocena wiarygodności kredytowej wynika ze skali ratingowej zdefiniowanej w ramach danego systemu/modelu ratingowego, aktualizacja oceny ratingowej odbywa się co kwartał. Parametry HDR/PD przypisane do poszczególnych klas ratingowych aktualizowane są z częstotliwością roczną. Przyjęta wartość parametru LIP wynosi 4 miesiące oraz 6 miesięcy w przypadku należności leasingowych i wynika z funkcjonujących procesów związanych z monitorowaniem ekspozycji kredytowych klientów niedetalicznych (częstotliwość weryfikacji i raportowania).

Dla ekspozycji wobec przedsiębiorstw oraz instytucji finansowych Bank wyznacza parametr HDR w oparciu o wyniki estymacji statystycznej.

Dla pozostałych ekspozycji niedetalicznych, w tym wobec projektów inwestycyjnych, zakładów ubezpieczeń, jednostek sektora publicznego, z uwagi na to, że brak jest reprezentatywnej próby klientów z rozpoznaną utratą wartości identyfikowanych historycznie parametr PD wyznaczany jest w oparciu o założenia wewnętrznych systemów ratingowych oraz oczekiwań ekspertów dot. poziomu oczekiwanej szkodowości.

- parametr LGD – ekspozycje detaliczne:

Podejście do przypisywania parametru LGD różni się w podziale na ekspozycje zabezpieczone i niezabezpieczone. Parametr LGD dla ekspozycji zabezpieczonych ma na celu odzwierciedlić stratę na skutek nie odzyskania pełnej wartości zabezpieczenia oraz jest kalkulowany na poziomie indywidualnego rachunku na podstawie wartości zabezpieczenia oraz parametrów stopy odzysku i czasu odzysku przypisanych do danej kategorii zabezpieczeń. Parametry stopy odzysku i czasu odzysku zostały ustalone ekspercko dla poszczególnych kategorii zabezpieczeń. Dodatkowo, parametr LGD korygowany jest o odsetek klientów, którzy w okresie 12 miesięcy od rozpoznania utraty wartości uregulowali zaległość wobec Banku. Korekta ta uwzględniana jest poprzez dodatkowe parametry wprowadzone do modelu, które są wynikiem estymacji statystycznej:

- prawdopodobieństwo spłaty zaległości (tzw. uzdrowień),
- prawdopodobieństwo ponownego przejścia do kategorii z utratą wartości po odnotowaniu „uzdrowienia”.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

W przypadku ekspozycji niezabezpieczonych LGD kalkulowane jest na podstawie historycznie obserwowanych odzysków pomniejszonych o koszty jakie ponosi Bank w celu odzyskania swoich należności, uwzględniając odsetek klientów którzy w okresie 12 miesięcy od rozpoznania utraty wartości uregulowali zaległość wobec Banku. Estymacja przeprowadzona jest na portfelu rachunków, dla których Bank rozpoznał utratę wartości, przy czym kryterium wyodrębniania jednorodnych grup klientów jest ustanowione na poziomie portfela produktowego oraz liczby miesięcy od momentu zidentyfikowania utraty wartości danego rachunku. Zatem dla danego segmentu produktowego parametr LGD przyjmuje formę krzywej, która rośnie wraz z upływem czasu od momentu zidentyfikowania utraty wartości. Dla portfela ekspozycji bez utraty wartości przypisywany jest parametr agregujący informację o odzyskach występujących na całej przestrzeni założonego okresu odzysku, który ulega skróceniu wraz ze wzrostem liczby miesięcy od momentu identyfikacji utraty wartości. Ponadto, odzyski są korygowane o historycznie obserwowane wyniki transakcji sprzedaży portfeli należności z utratą wartości oraz cen uzyskanych przez Bank z tych sprzedaży.

- Parametr LGD – ekspozycje niedetaliczne:

Parametr LGD przypisywany jest na poziomie pojedynczej ekspozycji kredytowej w oparciu o informacje o wartości i kategorii zabezpieczenia dostarczonego przez klienta. Na podstawie informacji o kategorii zabezpieczenia przypisywany jest parametr odzwierciedlający oczekiwane przepływy z realizacji zabezpieczenia oraz średni czas w jakim oczekiwane są odzyski. Wspomniane wyżej parametry wyznaczane są ekspercko. W zależności od poziomu zabezpieczenia indywidualnej ekspozycji, Grupa jako źródło odzysku identyfikuje w części zabezpieczonej przepływy z tytułu zabezpieczeń oraz dobrowolne spłaty klienta. W przypadku spłat ze źródeł innych niż realizacja zabezpieczeń, założenia dotyczące oczekiwanego poziomu odzysku oraz czasu, w którym zostanie zrealizowany wyznaczane są w sposób ekspercki. Efektywna wartość parametru LGD przypisana do kontraktu uwzględnia zarówno odzyski z zabezpieczeń, jak i przepływy z innych źródeł, jak również koszt pieniądza w czasie.

b) Ekspozycje ze zidentyfikowanymi przesłankami utraty wartości

W odniesieniu do ekspozycji, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, kwota utraty wartości jest wyznaczana metodą grupową w oparciu o oczekiwaną zdyskontowaną kwotę przyszłych przepływów pieniężnych wyznaczaną na podstawie historycznych parametrów strat lub odzysków.

Podejście do wyliczania odpisu z tytułu utraty wartości różni się w podziale na ekspozycje zabezpieczone i niezabezpieczone. W przypadku ekspozycji zabezpieczonych odpis wyznaczany jest jako różnica pomiędzy wartością bilansową ekspozycji i zdyskontowaną wartością oczekiwanych odzysków z zabezpieczeń (uwzględniając średni czas oraz stopę odzysku charakterystyczną dla danego typu zabezpieczenia, wyznaczone w sposób ekspercki). Dodatkowo brane jest pod uwagę prawdopodobieństwo powrotu do regularnej obsługi zadłużenia oraz prawdopodobieństwo ponownego przejścia do kategorii z utratą wartości po odnotowaniu „uzdrowienia”.

W przypadku ekspozycji niezabezpieczonych, założenia dotyczące kalkulacji parametru LGD określone zostały w części dedykowanej opisowi modelu IBNR, przy czym dla ekspozycji z utratą wartości estymowana



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

wartość parametru LGD przypisywana jest z tej części krzywej LGD, która odpowiada indywidualnej dla danego rachunku informacji o liczbie miesięcy od zidentyfikowania utraty wartości.

Kalkulacja odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości weryfikowana jest w ramach procesu zarządzania ryzykiem modeli w związku z tym, że stosowane przez Grupę modele kalkulacji odpisów oraz estymacji parametrów ryzyka są obciążone ryzykiem jakości danych i założeń a także ryzykiem metodologicznym oraz administrowania. W ramach procesu zarządzania ryzykiem modeli przeprowadzana jest ocena jakości procesu administrowania modelami oraz weryfikacja historyczna przyjętych parametrów, która ma na celu zminimalizowanie ryzyka przyjęcia błędnych parametrów. Proces zarządzania ryzykiem modeli nadzorowany jest przez Komitet Walidacji Modeli.

2.1.9.2. Utrata wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

Jeśli zmniejszenie wartości godziwej aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży ujmowane było w kapitale własnym i występują obiektywne przesłanki utraty wartości tego składnika aktywów, to skumulowane straty ujęte dotychczas bezpośrednio w kapitale własnym są przenoszone z kapitału i ujmowane w rachunku zysków i strat, nawet jeśli składnik aktywów finansowych nie został wyłączony ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej Grupy.

Kwota skumulowanych strat, która zostaje przeniesiona z kapitału własnego do skonsolidowanego rachunku zysków i strat stanowi różnicę pomiędzy kosztem nabycia (pomniejszonym o wszelkie spłaty kapitału i amortyzację) i bieżącą wartością godziwą (pomniejszoną o wszelkie odpisy z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów uprzednio ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat).

W przypadku wystąpienia utraty wartości aktywa finansowego klasyfikowanego jako dostępne do sprzedaży, dla którego wcześniej ujęto w kapitałach własnych zwwyżki z przeszacowania do wartości godziwej, wartość odpisu z tytułu utraty wartości najpierw pomniejsza kapitał własny, a następnie – jeżeli kwota uprzednio ujętych zwwyżek jest niewystarczająca na pokrycie utraty wartości – różnicę odnosi się do skonsolidowanego rachunku zysków i strat w pozycji Odpisy netto z tytułu utraty wartości.

Odniesionych do skonsolidowanego rachunku zysków i strat odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych zaliczanych do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży nie odwraca się.

W przypadku instrumentów dłużnych, jeśli w następnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego dostępnego do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten może być obiektywnie łączony ze zdarzeniem następującym po ujęciu straty z tytułu utraty wartości w skonsolidowanym rachunku zysków i strat, to odpis z tytułu utraty wartości należy odwrócić, a kwotę odwracanego odpisu ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

2.1.10. Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu są operacjami sprzedaży lub kupna papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu lub odsprzedaży w umownym terminie i po określonej umownej cenie.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Transakcje sprzedaży papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu (sell buy back, repo) na moment zawarcia ujmują się w Zobowiązaniach wobec banków lub Zobowiązaniach wobec klientów, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje zakupu papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odsprzedaży (buy sell back, reverse repo) prezentowane są w aktywach: jako Należności od banków lub Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w zależności od kontrahenta transakcji.

Transakcje z przyrzeczeniem sprzedaży i odkupu wyceniane są analogicznie do pozostałych pozycji prezentowanych w danej grupie aktywów lub pasywów. Różnica między ceną sprzedaży i odkupu jest traktowana odpowiednio jako koszt/przychód odsetkowy i rozliczana w czasie trwania umowy z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Grupa dokonuje oceny, w jakim stopniu ryzyko i korzyści związane z aktywem pozostają w Grupie. Papiery wartościowe będące składnikiem transakcji z przyrzeczeniem odkupu nie są wyłączone ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej i podlegają wycenie według zasad określonych dla poszczególnych portfeli papierów wartościowych.

2.1.11. Pochodne instrumenty finansowe

2.1.11.1. Ujęcie i wycena

Instrumenty pochodne klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu i prezentowane w odrębnej pozycji skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, po stronie aktywów bądź pasywów. Instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Instrument pochodny jest aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem – gdy jego wartość godziwa jest ujemna.

Najlepszą podstawą do wyznaczenia wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty). W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, bazującego na danych pozyskanych z aktywnego rynku. Wykorzystywane przez Grupę techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, krzywych dochodowości oraz uznanych modelach wyceny opcji.

Zmiany wartości godziwej ujmowane są w rachunku zysków i strat – wartość tę zalicza się do wyniku z tytułu instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej (za wyjątkiem odmiennego sposobu ujęcia w przypadku stosowania rachunkowości zabezpieczeń – por. nota 2.1.11.3. skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są jako pozycje pozabilansowe od dnia zawarcia transakcji przez cały okres ich trwania.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.11.2. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są składnikiem instrumentu złożonego zawierającego również umowę zasadniczą niebędącą instrumentem pochodnym, która sprawia, iż część przepływów pieniężnych wynikających z instrumentu łącznego zmienia się w sposób podobny do przepływów wynikających z samodzielnie występującego instrumentu pochodnego, np. w oparciu o stopę procentową, kurs walutowy, indeks kredytowy lub indeks cen, cenę instrumentu finansowego, rating kredytowy lub inną zmienną – pod warunkiem, że zmienna ta nie jest specyficzna dla żadnej ze stron kontraktu.

Oceny czy dana umowa zawiera wbudowany instrument pochodny dokonuje się na moment przystąpienia do umowy. Ponowna ocena jest dokonywana jedynie wtedy, gdy nastąpią zmiany w umowie istotnie wpływające na wynikające z niej przepływy pieniężne.

Przepisy MSSF UE wymagają wydzielenia z umów bazowych instrumentów wbudowanych, które spełniają określone warunki.

Instrument pochodny wykazywany jest odrębnie, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- złożony instrument nie jest wyceniany w wartości godziwej, ze skutkiem odnoszonym do rachunku zysków i strat,
- charakter ekonomiczny wbudowanego instrumentu oraz ryzyka z nim związane nie są ściśle powiązane z charakterem ekonomicznym umowy zasadniczej i ryzykami z niej wynikającymi,
- odrębny instrument, którego charakterystyka odpowiadałaby cechom wbudowanego instrumentu pochodnego, spełniałby definicję instrumentu pochodnego.

Wydzielone instrumenty wbudowane są wyceniane na zasadach obowiązujących dla instrumentów pochodnych, natomiast umowa zasadnicza – na podstawie odpowiedniego standardu MSSF UE.

Wycena prezentowana jest w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w pozycji Pochodne instrumenty finansowe. Zmiany w wycenie do wartości godziwej wydzielonych wbudowanych instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji „Wynik z tytułu instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej”.

Grupa zalicza do tej kategorii również instrumenty wbudowane w lokaty strukturyzowane. Do instrumentów wbudowanych zaliczane są również posiadane przez Jednostkę Dominującą obligacje zamienne na akcje, które wyceniane są według kosztu zakupu z uwzględnieniem ewentualnej utraty wartości, zgodnie z punktem C11 „Wskazówek implementacyjnych do MSR 39”.

2.1.11.3. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa może wykorzystywać pochodne instrumenty finansowe w celu zabezpieczenia przed ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stóp procentowych wynikającymi z działalności operacyjnej, finansowej i inwestycyjnej. W tym celu Grupa posługuje się relacjami zabezpieczającymi wartość godziwą (fair value hedge) i relacjami zabezpieczającymi przepływy pieniężne (cash flow hedge).



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.11.3.1. Kryteria

Rachunkowość zabezpieczeń stosowana jest przez Grupę, gdy spełnione są wszystkie poniższe warunki, określone w MSR 39 *Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena*:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, jak również zdefiniowano cel zarządzania ryzykiem przez jednostkę oraz strategię ustanawiania zabezpieczeń. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, pozycji lub transakcji zabezpieczanej, charakter zabezpieczanego ryzyka, a także sposób, w jaki jednostka będzie oceniała efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub zmian przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia jest wysoce prawdopodobna oraz będzie stanowić ekspozycję narażoną na zmiany przepływów pieniężnych, co w rezultacie będzie miało wpływ na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić, tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenie zostało ustanowione.

Grupa wyznacza pewne instrumenty pochodne jako zabezpieczające wartość godziwą lub zabezpieczające przepływy pieniężne. W momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznacza się i dokumentuje powiązanie zabezpieczające, jak również cel zarządzania ryzykiem w Grupie oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji oraz charakter zabezpieczanego ryzyka. Grupa dokumentuje również w momencie ustanowienia zabezpieczenia i na bieżąco ocenę efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej.

2.1.11.3.2. Zabezpieczenie wartości godziwej

Zabezpieczenie wartości godziwej jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmianami wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania bądź uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Zyski lub straty wynikające z przeszacowania instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej (dla pochodnego instrumentu zabezpieczającego) lub komponent walutowy jego wartości bilansowej wyceniony zgodnie z MSR 21 *Skutki zmian kursów wymiany walut obcych* (dla instrumentów finansowych inne niż instrumenty pochodne) wykazuje się skonsolidowanym w rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej, którą w innych okolicznościach wycenia się według zamortyzowanego kosztu, zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

W przypadku pozycji zabezpieczanej, którą są aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, zyski lub straty wynikające z zabezpieczanego ryzyka są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Różnica pomiędzy zmianą wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego a zmianą wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego, stanowiąca wynik nieefektywności relacji zabezpieczającej ujmowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji Wynik na instrumentach finansowych zabezpieczających.

2.1.11.3.3. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka związanemu z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją i które mogłyby wpływać na skonsolidowany rachunek zysków i strat.

Zmiany wartości godziwej pochodnego instrumentu zabezpieczającego wyznaczonego jako zabezpieczenie przepływów pieniężnych w części stanowiącej efektywną część zabezpieczenia ujmowane są bezpośrednio w skonsolidowanych pozostałych dochodach całkowitych. Kwoty odniesione bezpośrednio na skonsolidowane pozostałe dochody całkowite przenoszone są do skonsolidowanego rachunku zysków i strat w tym samym okresie lub okresach, w których zabezpieczana planowana transakcja wywiera wpływ na skonsolidowany rachunek zysków i strat. Część nieefektywną zabezpieczenia ujmuje się w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji Wynik na instrumentach finansowych zabezpieczających.

2.1.11.3.4. Zaprzestanie stosowania rachunkowości zabezpieczeń

Grupa zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany – w takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń – w takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym przepływy pieniężne odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,

- zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji (w przypadku zabezpieczenia przepływów pieniężnych) – w takim przypadku wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat,
- Grupa unieważnia powiązanie zabezpieczające – w takim przypadku wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się w rachunku zysków i strat (chyba że zabezpieczenie przepływów pieniężnych dotyczyło realizacji planowanej transakcji – wtedy skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w innych dochodach całkowitych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji lub do momentu gdy zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, kiedy to reklasyfikuje się je do rachunku zysków i strat).

Za wygaśnięcie lub rozwiązanie instrumentu zabezpieczającego nie uważa się zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę.

2.1.12. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane do kategorii: zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz pozostałe zobowiązania finansowe.

Grupa decyduje o klasyfikacji zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

Do kategorii zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zaliczane są pochodne instrumenty finansowe. Pochodne instrumenty finansowe wyceniane są do wartości godziwej poprzez wynik finansowy (chyba że są wyznaczonymi i efektywnymi instrumentami zabezpieczającymi; por. nota 2.1.11.3. skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Do kategorii pozostałych zobowiązań finansowych klasyfikowane są zobowiązania inne niż wycenianie do wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do wyniku finansowego, obejmujące głównie zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych, klientów oraz zobowiązania podporządkowane. W momencie początkowego ujęcia taki składnik zobowiązań finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do emisji składnika zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.13. Zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Grupa zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Grupy, lub
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Główne zobowiązania pozabilansowe Grupy to przyznane linie kredytowe, a także udzielone gwarancje finansowe, które wymagają od wystawcy dokonania wyspecyfikowanych wypłat pokrywających stratę poniesioną przez posiadacza z powodu niedokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnym z warunkami instrumentu dłużnego. Tego rodzaju gwarancji finansowych Grupa udziela innym bankom, instytucjom finansowym i innym organizacjom w imieniu klientów w celu zabezpieczenia kredytów, linii kredytowych i innych bankowych narzędzi finansowania.

W momencie początkowego ujęcia, gwarancje finansowe wycenia się w wartości godziwej na dzień udzielenia gwarancji. Po początkowym ujęciu zobowiązania Grupy wynikające z takich gwarancji wycenia się według wartości wyższej z: wartości ustalonej zgodnie z MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe* oraz początkowej pomniejszonej, w odpowiednich przypadkach o skumulowane odpisy amortyzacyjne ujęte zgodnie z MSR 18 *Przychody*.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy zgodnie z MSR 37 *Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe*. Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych wyliczana jest w oparciu o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych za pomocą rynkowych stóp procentowych. Przyszłe przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się na podstawie dostępnego limitu oraz terminu odpowiadającego końcowej dacie tego zobowiązania i prawdopodobieństwa wypływu środków z Grupy.

W zobowiązaniach pozabilansowych Grupa prezentuje również gwarancje niefinansowe, np. gwarancje właściwego wykonania kontraktu, gwarancje przetargowe, rękojmie i akredytywy typu „standby” dotyczące poszczególnych transakcji.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.14. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Grupa decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego w momencie jego początkowego ujęcia. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się co do zasady w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu Grupa wycenia do wartości godziwej aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Do wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej, dla których istnieje aktywny rynek, wykorzystuje się ceny rynkowe publikowane przez rzetelne i wiarygodne źródła, np. serwis Reuters, Bloomberg, GPW, itp. Instrumenty finansowe wyceniane są względem cen ogłaszanych w wymienionych wyżej serwisach, przyjmując dla aktywów stronę BID. Do wyceny instrumentów finansowych stosowane są:

- ceny zamknięcia rynku dla rynków regulowanych,
- ceny fixingowe dla rynku OTC,
- ceny podawane przez pośredników (Brokerów) dla rynku OTC w przypadku braku cen fixingowych.

W przypadku, gdy nie jest dostępna wiarygodna cena rynkowa instrumentu finansowego, wycena przeprowadzana jest w oparciu o cenę teoretyczną zbudowaną na podstawie modelu krzywej dochodowości. Model krzywej dochodowości oparty jest na notowaniach rynkowych z rynku pieniężnego oraz kontraktów swap dla poszczególnych walut. Model wyceny zawiera elementy korekty o ryzyko kredytowe.

W odniesieniu do kapitałowych instrumentów finansowych, które nie są notowane na aktywnym rynku, Grupa nie dokonuje ich wyceny do wartości godziwej, ponieważ ich wiarygodna wycena nie jest możliwa. Instrumenty te wyceniane są według kosztu nabycia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości.

Po początkowym ujęciu Grupa wycenia według zamortyzowanego kosztu aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności oraz pożyczki i należności.

Metoda zamortyzowanego kosztu jest metodą ustalenia wartości instrumentu finansowego, poprzez ujęcie wartości, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszenie jej o spłaty kwoty kapitału, powiększenie lub pomniejszenie o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszenie jej o odpisy z tytułu utraty wartości.

2.1.14.1. Wyłączenie instrumentów finansowych ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Grupa przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Grupa przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, lub gdy Grupa zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów poza Grupę.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Przenosząc składniki aktywów finansowych Grupa ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Grupa przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej, i jednocześnie odrębnie rozpoznaje jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Grupę lub powstałe podczas tego transferu,
- jeżeli Grupa zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Grupa nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Grupa ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy do wysokości wynikającej z kontynuowanego zaangażowania, a w przypadku braku kontroli składnik aktywów finansowych jest wyłączany i jednocześnie odrębnie rozpoznawane są jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Grupę lub powstałe podczas tego transferu.

Grupa wyłącza ze swojego skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

2.1.14.2. Wartości niematerialne i prawne

Wartości niematerialne są niemającymi formy fizycznej, ale możliwymi do zidentyfikowania niepieniężnymi składnikami majątkowymi kontrolowanymi przez Grupę, powodującymi w przyszłości wpływ do Grupy korzyści ekonomicznych powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Do wartości niematerialnych zalicza się głównie:

- licencje na oprogramowanie komputerowe,
- koszty zakończonych prac rozwojowych,
- markę "Polbank",
- bazę relacji z klientami,
- wartość firmy.

Wartości niematerialne Grupy początkowo wykazuje się według kosztu historycznego – w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Cena nabycia lub koszt wytworzenia programu komputerowego obejmuje:

- cenę zakupu, należną dostawcy, pomniejszoną o udzielone rabaty i upusty, a powiększoną o cło i podatek akcyzowy od importu oraz podatek od towarów i usług nie podlegający odliczeniu,
- wszystkie inne dające się bezpośrednio przyporządkować nakłady lub koszty związane z dostosowaniem nabytego oprogramowania do używania lub z jego wytworzeniem we własnym zakresie, zgodnie z przeznaczeniem planowanym przez Grupę, naliczone od dnia nabycia lub od dnia rozpoczęcia wytwarzania do dnia przekazania oprogramowania do używania.

Do bezpośrednich nakładów lub kosztów zalicza się w szczególności:

- koszty konsultacji zewnętrznych,
- koszty uruchomienia i testów sprawdzających działanie programów komputerowych,
- koszty świadczeń pracowniczych (zgodnie z art. 10 MSR 19 „Świadczenia pracownicze”) pracowników Grupy, w odniesieniu do nabytego lub wytworzonego oprogramowania wskazanego w ramach danego projektu IT, poniesione wyłącznie w związku z jego dostosowaniem do wymogów Grupy lub wytworzeniem we własnym zakresie. Do kosztów tych zalicza się krótkoterminowe świadczenia pracownicze (koszty osobowe) pracowników obejmujące: wynagrodzenia zasadnicze, godziny nadliczbowe, premie, które można odnieść do danego oprogramowania, wszystkie pochodne związane z wyżej wymienionymi świadczeniami pracowniczymi.

Późniejsza wycena obejmuje pomniejszenie tej wartości o umorzenie, którego dokonuje się przez szacowany okres użyteczności danego składnika aktywów i zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, wynikające z przeprowadzanych testów na utratę wartości (w przypadku zidentyfikowania istotnych przesłanek utraty wartości podczas okresowych przeglądów wartości niematerialnych). Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Przeładowanie czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne w okresie którego dotyczy, jeżeli wartość księgową wartości niematerialnej przekracza jego wartość odzyskiwalną. Odpis ten może ulec odwróceniu, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgową składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży wartości niematerialnych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.14.2.1. Koszty zakończonych prac rozwojowych

Koszty związane z etapem prac badawczych prowadzonego przedsięwzięcia lub koszty związane z bieżącym utrzymaniem wartości niematerialnych odnoszone są w koszty z chwilą poniesienia.

Koszty związane z etapem prac rozwojowych, jeżeli spełniają warunki kwalifikacji, ujmuje się jako wartości niematerialne. W szczególności koszty wytworzenia przez Grupę we własnym zakresie dających się zidentyfikować unikatowych programów komputerowych kontrolowanych przez Grupę, które prawdopodobnie wygenerują korzyści gospodarcze przekraczające te koszty i będą uzyskiwane przez więcej niż jeden rok, ujmuje się jako wartości niematerialne.

Okres amortyzacji równy jest okresowi ekonomicznej użyteczności aktywowanych prac rozwojowych.

2.1.14.2.2. Inne wartości niematerialne

Do wartości niematerialnych, poza aktywowanymi kosztami zakończonych prac rozwojowych, zalicza się przede wszystkim zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe, które aktywuje się w wysokości ceny nabycia, tj. kosztów poniesionych na zakup i dostosowanie nabytego konkretnego oprogramowania komputerowego do używania zgodnie z wymogami Grupy.

Amortyzację oprogramowania nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia jego wartości początkowej przez okres użytkowania, który wynosi co do zasady 5 do 8 lat. Wyjątek stanowi główny system operacyjny Jednostki Dominującej, który podlega okresowym ulepszeniom, co powoduje wydłużenie okresu jego ekonomicznej użyteczności powyżej 8 lat.

Do wartości niematerialnych zalicza się również markę „Polbank” oraz bazę relacji z klientami zidentyfikowane i ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wyniku transakcji połączenia jednostek. Marka „Polbank”, po początkowym ujęciu, jest wykazywana według wartości początkowej pomniejszonej o wszelkie skumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Baza relacji z klientami, po początkowym ujęciu, jest amortyzowana liniowo w okresie 10 lat, jeżeli zostaną zidentyfikowane przesłanki utraty wartości podlega testom na utratę wartości.

2.1.15. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego (ceny nabycia lub kosztu wytworzenia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem i przystosowaniem do używania lub wytworzeniem danych aktywów.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych ponoszone są głównie na dostosowanie do potrzeb Grupy wynajmowanych lokali z przeznaczeniem na placówki obsługi klientów.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi dodatkowy wpływ korzyści ekonomicznych dla Grupy, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych, zaś cenę nabycia lub koszt wytworzenia danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć.

Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Amortyzację składników rzeczowych aktywów trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, jeżeli jest istotna, na przestrzeni szacunkowego okresu ich użytkowania.

Okresy amortyzacji co do zasady stosowane dla podstawowych kategorii rzeczowych aktywów trwałych wynoszą:

Ulepszenia w obcych środkach trwałych (w budynkach lub lokalach)	W zależności od długości umowy najmu
Urządzenia techniczne i maszyny	3 - 5 lat
Komputery	3 - 5 lat
Środki transportu	5 lat
Inne środki trwałe	5 - 8 lat

Przyjęte okresy użytkowania weryfikowane są co najmniej raz w roku

Przeglądu czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości środków trwałych dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizacyjny z tytułu utraty wartości jest ujmowany w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa składnika aktywów przekracza jego wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałyby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży środków trwałych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.16. Leasing

2.1.16.1.1. Grupa jako leasingobiorca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwale na uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę jest zakres, w jakim ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.

Przedmiot leasingu finansowego jest ujmowany w aktywach Grupy jako środek trwały w kwocie równej mniejszej z: wartości godziwej przedmiotu leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Jednocześnie Grupa rozpoznaje zobowiązanie w tej wartości.

Opłaty leasingowe są dzielone między zmniejszenie salda zobowiązania (w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek leasingowych od pozostałego do spłaty zobowiązania) i koszty opłat leasingowych. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Aktywa trwale będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jeżeli brak jest uzasadnionej pewności, iż po zakończeniu umowy leasingu finansowego, nastąpi przeniesienie własności przedmiotu leasingu, aktywa amortyzuje się przez okres krótszy z dwóch: okres wynikający z umowy leasingowej lub szacowany okres użyteczności ekonomicznej aktywa.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego (w tym raty leasingowe) jest ujmowana jako koszty w skonsolidowanym rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.1.16.1.2. Grupa jako leasingodawca

Grupa jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania korzyści środki trwale przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Grupę jest zakres, w jakim ryzyko i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

W przypadku leasingu finansowego przedmiot leasingu przestaje być ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej, natomiast w pozycji aktywów należności z tytułu leasingu oraz kredyty i pożyczki udzielone klientom ujmowana jest wartość należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Inwestycja leasingowa netto to inwestycja leasingowa brutto zdyskontowana stopą procentową leasingu.

Stopa procentowa leasingu zdefiniowana zostaje w postaci początkowego uwzględnienia kosztów bezpośrednich w należnościach z tytułu leasingu finansowego.

Przychody leasingowe ujmuje się przez okres trwania leasingu finansowego metodą inwestycji netto (przed opodatkowaniem). Są one wykazane jako przychody z tytułu odsetek.

Początkowe koszty bezpośrednie, poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu finansowego, ujmowane są w wartości początkowej należności z tytułu leasingu finansowego i następnie rozpoznawane w rachunku zysków i strat w okresie trwania leasingu.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

W przypadku umów leasingu operacyjnego zawartych przez Grupę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej Grupy, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę. Aktywa oddane w leasing operacyjny są prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zgodnie z charakterem tych aktywów.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego rozpoznawane są jako przychód metodą liniową przez okres trwania umowy leasingu. Koszty, łącznie z amortyzacją, poniesione w celu uzyskania przychodów z tytułu leasingu, ujmowane są jako koszty w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Początkowe koszty bezpośrednie poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu operacyjnego zwiększają wartość bilansową przedmiotu leasingu i są ujmowane jako koszty w okresie leasingu na tej samej podstawie co przychody z tytułu leasingu.

Grupa amortyzuje oddane w leasing operacyjny składniki aktywów zgodnie z zasadami amortyzacji przyjętymi przez Grupę w odniesieniu do zbliżonych aktywów, z uwzględnieniem okresu trwania umowy leasingu operacyjnego.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.1.17. Środki pieniężne

Do środków pieniężnych oraz ich ekwiwalentów na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych zaliczane są płynne aktywa krótkoterminowe (do 3 miesięcy), które nie są narażone na ryzyko istotnej zmiany wartości, takie jak:

- kasa i środki w Banku Centralnym,
- środki na rachunkach nostro oraz lokaty międzybankowe o terminach zapadalności do 3 miesięcy,

Ekwiwalenty środków pieniężnych służą realizacji krótkoterminowych obciążeń pieniężnych i nie mają na celu działalności inwestycyjnej lub innej.

2.1.18. Rezerwy

Rezerwy tworzone są, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek świadczenia (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wykorzystania już posiadanych lub przyszłych aktywów Grupy oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej, która odzwierciedla koszt pieniądza dla Grupy (może to być stopa wolna od ryzyka) oraz przy uwzględnieniu ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Grupa tworzy w szczególności rezerwy:

- na bieżące zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi wyceniane metodą aktuarialną,
- na skutki toczącego się postępowania sądowego,
- na koszty restrukturyzacji.

Rezerwy na bieżące zobowiązania tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, co do zasady w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Na dzień, w którym nastąpiło zmniejszenie lub ustanie ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, niewykorzystane rezerwy są co do zasady odnosze w pozostałe przychody operacyjne Grupy.

Rezerwę na koszty restrukturyzacji tworzy się, gdy spełnione są następujące warunki:

- Grupa posiada szczegółowy, formalny plan restrukturyzacji (który określa co najmniej działalność lub część działalności, której ten plan dotyczy, podstawowe lokalizacje, które zostaną nim objęte, miejsce zatrudnienia, funkcje i przybliżoną liczbę pracowników, którzy mają uzyskać odszkodowania w zamian za zakończenie stosunku pracy, kwotę nakładów, które będą poniesione oraz termin, w jakim plan zostanie wdrożony) oraz



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

- Grupa rozpoczęła wdrażanie planu lub ogłosiła główne elementy planu zainteresowanym stronom (czym wzbudziła oczekiwania stron, których plan dotyczy, co do planowanych działań restrukturyzacyjnych).

Grupa ustala wysokość rezerwy na koszty restrukturyzacji na podstawie najlepszych dostępnych oszacowań bezpośrednich nakładów wynikających z restrukturyzacji, a niezwiązanych z bieżącą działalnością Grupy.

2.1.19. Kapitały

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutami jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej.

Kapitał podstawowy obejmuje zarejestrowany kapitał akcyjny. Wartość kapitału zaprezentowana w sprawozdaniu finansowym odpowiada wartości kapitału zakładowego Jednostki Dominującej i wykazany jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Do kapitałów własnych zaliczane są również: niepodzielony wynik finansowy, który składa się z niepodzielonego wyniku roku bieżącego oraz wyniku lat poprzednich, a także następujące pozycje:

- kapitał zapasowy, powstały ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej oraz tworzony z odpisów z zysku. Na kapitał zapasowy przekazuje się przynajmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej wysokości kapitału zakładowego,
- kapitał rezerwowy, w tym fundusz ogólnego ryzyka bankowego, tworzony z odpisów z zysku, przeznaczony, zgodnie ze statutem Jednostki Dominującej, na pokrycie strat bilansowych,
- kapitał z aktualizacji wyceny instrumentów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży,
- część efektywną relacji zabezpieczających przepływy pieniężne.

2.1.20. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący i odroczony. Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat.

Podatek bieżący obliczany jest w oparciu o wynik księgowy brutto skorygowany o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty nieuznawane przez przepisy podatkowe za koszty uzyskania przychodu oraz o koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi. Ponadto dla celów podatkowych wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu.

Przy ustalaniu odroczonego podatku dochodowego uwzględnia się wartość aktywów i rezerwy na odroczony podatek na dzień bilansowy rozpoczynający i kończący okres sprawozdawczy.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Wartość odroczonego podatku dochodowego na dzień bilansowy ustala się z zastosowaniem metody bilansowej jako zmianę stanu pozycji bilansowych - aktywów i rezerw na odroczonego podatek dochodowy.

Z uwagi na odmienność momentu uznania przychodu za osiągnięty lub kosztu za poniesiony w rozumieniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego Grupa tworzy rezerwę oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Podatek dochodowy odroczonego ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego, przeliczoną odpowiednią stawką podatkową.

Podatek dochodowy odroczonego w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w skonsolidowanym rachunku zysków i strat lub (w przypadku skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite) w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji Pozostałe dochody całkowite. Grupa tworzy rezerwę na podatek odroczonego w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Kwoty podatku odroczonego oblicza się w wysokości stawki podatkowej, która według przewidywań będzie stosowana wówczas, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub zobowiązanie rozliczone, przyjmując za podstawę stawki podatkowe i przepisy podatkowe, obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego. Aktywa z tytułu podatku odroczonego i rezerwy na podatek odroczonego nie podlegają dyskontowaniu.

Grupa kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowego ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.1.21. Pozostałe pozycje

Pozycja „Inne aktywa” obejmuje przede wszystkim:

- koszty zapłacone z góry, a dotyczące późniejszych okresów sprawozdawczych,
- przychody do otrzymania,
- aktywa przejęte za długi.

Koszty zapłacone z góry ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty kontrahentowi i rozlicza w czasie do rachunku zysków i strat metodą liniową, przez okres którego dotyczy zapłacona kwota kosztów.

Pozycja przychodów do otrzymania obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody dotyczące bieżącego okresu, a które zostaną otrzymane w przyszłych okresach sprawozdawczych.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Aktywa przejęte za długi wykazuje się według ich wartości godziwej. Pozycja Pozostałe zobowiązania obejmuje przede wszystkim:

- rozrachunki międzybankowe,
- rozliczenia międzyokresowe kosztów,
- przychody przyszłych okresów.

Pozycja rozrachunków międzybankowych składa się z nierozliczonego na dzień bilansowy salda zobowiązań wobec banków. Rozliczenia te przeprowadzane są za pośrednictwem Krajowej Izby Rozliczeniowej (KIR).

Rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty do zapłacenia głównie z tytułu gospodarki własnej, nieudokumentowane fakturą zakupu. Koszty te dotyczą bieżącego okresu sprawozdawczego i ujmowane są w księgach rachunkowych w momencie wykonania usługi lub dostawy, tj. powstania zobowiązania. Są płatne w późniejszym okresie w momencie otrzymania faktur od dostawców.

Pozycja przychody przyszłych okresów obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

2.2. Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

2.2.1. Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Grupę od 1 stycznia 2013 w zakresie, który dotyczył działalności Grupy

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis zmian
Realizacja wartości aktywów – Zmiany do MSR 12	Grudzień 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2012 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2013)	Tak	<p>Zmiany dotyczą wyceny rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego od nieruchomości inwestycyjnych wycenianych w wartości godziwej zgodnie z MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne” i wprowadzają możliwe do odrzucenia domniemanie, że wartość nieruchomości inwestycyjnej będzie odzyskana całkowicie poprzez sprzedaż.</p> <p>To domniemanie można odrzucić, gdy nieruchomość inwestycyjna jest utrzymywana w modelu biznesowym, którego celem jest wykorzystanie zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych reprezentowanych przez nieruchomość inwestycyjną w czasie użytkowania, a nie w chwili sprzedaży. SKI-21 „Podatek dochodowy – Realizacja wartości przeszacowanych aktywów, które nie podlegają amortyzacji” odnoszący się do podobnych kwestii dotyczących aktywów nie podlegających amortyzacji, które są wyceniane zgodnie z modelem aktualizacji wartości przedstawionym w MSR 16 „Rzeczowe aktywa trwałe” został włączony do MSR 12 po wyłączeniu wytycznych dotyczących nieruchomości inwestycyjnych wycenianych w wartości godziwej.</p> <p>Zmiany na dzień dzisiejszy z uwagi na brak transakcji o powyższym charakterze w Grupie nie mają zastosowania dla sprawozdań finansowych Grupy.</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis zmian
MSSF 13 „Wycena w wartości godziwej	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Tak	<p>Nowy standard ma na celu poprawę spójności i zmniejszenie złożoności poprzez sformułowanie precyzyjnej definicji wartości godziwej oraz skupienie w jednym standardzie wymogów dotyczących wyceny w wartości godziwej i ujawniania odnośnych informacji.</p> <p>Powyższe zmiany mają charakter prezentacyjny i wpłynęły na ujawnienia Grupy.</p>
Poważna hiperinflacja i wycofanie ustalonych dat dla podmiotów przyjmujących MSSF po raz pierwszy – Zmiany do MSSF 1	Grudzień 2010	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2011 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2013)	Tak	<p>Zmiana dotycząca poważnej hiperinflacji stwarza dodatkowe wyłączenie w wypadku, gdy podmiot, który był pod wpływem poważnej hiperinflacji, ponownie zaczyna lub po raz pierwszy zamierza sporządzać swoje sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF. Wyłączenie pozwala podmiotowi na wybór wyceny aktywów i zobowiązań według wartości godziwej i wykorzystania tej wartości godziwej jako domniemanego kosztu tych aktywów i zobowiązań w bilansie otwarcia w pierwszym sprawozdaniu z sytuacji finansowej zgodnym z MSSF.</p> <p>RMSR zmieniła również MSSF 1 w celu wykluczenia odniesień do ustalonych dat dla jednego wyjątku i jednego wyłączenia w odniesieniu do aktywów i zobowiązań finansowych. Pierwsza zmiana wymaga od podmiotów stosujących MSSF po raz pierwszy prospektywnego zastosowania wymogów dotyczących usunięcia z bilansu zgodnie z MSSF od dnia przejścia na MSSF, a nie od 1 stycznia 2004.</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzona/ przez Unię Europejską	Opis zmian
				<p>Druga zmiana dotyczy aktywów finansowych lub zobowiązań wykazywanych w wartości godziwej przy początkowym ujęciu, gdy wartość godziwa jest ustalana za pomocą technik wyceny z powodu braku aktywnego rynku, i pozwala na zastosowanie wytycznych prospektywnie od dnia przejścia na MSSF, a nie od 25 października 2002 r. czy od 1 stycznia 2004 r. Oznacza to, że podmioty stosujące MSSF po raz pierwszy nie muszą ustalać wartości godziwej aktywów i zobowiązań finansowych przed dniem przejścia na MSSF. Do tych zmian dostosowano również MSSF 9.</p> <p>Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy z uwagi na fakt, że Grupa sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF począwszy od 2005 roku.</p>
Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze”	Czerwiec 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Tak	<p>Zmiany wprowadzają nowe wymogi w zakresie ujmowania i wyceny kosztów programów określonych świadczeń oraz świadczeń z tytułu rozwiązania stosunku pracy, jak również zmieniają wymagane ujawnienia dotyczące wszystkich świadczeń pracowniczych.</p> <p>Powyższe zmiany nie wpłynęły istotnie na sprawozdanie finansowe Grupy.</p>
Prezentacja składników pozostałych całkowitych dochodów – zmiany do MSR 1	Czerwiec 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2012 lub później	Tak	<p>Zmiany wymagają, aby jednostki dzieliły pozycje prezentowane w pozostałych całkowitych dochodach na dwie grupy na podstawie tego, czy w przyszłości będą mogły one zostać ujęte w wyniku finansowym. Dodatkowo zmieniony został tytuł sprawozdania z całkowitych dochodów na „sprawozdanie z wyniku finansowego i pozostałych całkowitych dochodów”.</p> <p>Powyższe zmiany mają charakter prezentacyjny i nie wpłynęły istotnie na ujawnienia Grupy.</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzona/ przez Unię Europejską	Opis zmian
Ujawnianie informacji – kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSSF 7	Grudzień 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Tak	<p>Zmiany wprowadzają obowiązek nowych ujawnień, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych ocenę efektów lub potencjalnych efektów porozumień umożliwiających rozliczanie netto, w tym praw do dokonania kompensaty.</p> <p>Powyższe zmiany mają charakter prezentacyjny.</p>
KIMSF 20 „Koszty usuwania nadkładu na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych”	Październik 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Tak	<p>Interpretacja wyjaśnia, iż koszty usuwania nadkładu są ujmowane jako koszty bieżącej produkcji zgodnie z zasadami MSR 2 „Zapasy”, jeżeli korzyści z tytułu usuwania nadkładu mają formę produkcji zapasów. Jeżeli natomiast usuwanie nadkładu prowadzi do uzyskania korzyści w postaci lepszego dostępu do złóż mineralnych, jednostka powinna rozpoznać te koszty jako „aktywa z tytułu usuwania nadkładu” w ramach aktywów trwałych, pod warunkiem spełnienia określonych w interpretacji warunków.</p> <p>Z uwagi na zakres działalności Grupy KIMSF 20 nie ma zastosowania.</p>
Kredyty rządowe – Zmiany do MSSF 1	Marzec 2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Tak	<p>Zmiany, dotyczące kredytów i pożyczek rządowych otrzymanych przez jednostkę na preferencyjnych warunkach (stopa procentowa poniżej rynkowej), umożliwiają sporządzającym sprawozdanie według MSSF po raz pierwszy zwolnienie z pełnego retrospektywnego ujęcia księgowego tych transakcji.</p> <p>Zmiany wprowadzają zatem takie samo zwolnienie dla sporządzających sprawozdanie według MSSF po raz pierwszy jakie mają pozostałe jednostki.</p> <p>Powyższe zmiany nie mają zastosowania dla Grupy z uwagi na fakt, że Grupa sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z MSSF począwszy od 2005 roku.</p>

**Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)**

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis zmian
Poprawki do MSSF 2009-2011	Maj 2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później	Tak	<p>“Poprawki do MSSF 2009-2011” zmieniają 5 standardów. Poprawki zawierają zmiany w prezentacji, ujmowaniu oraz wycenie oraz zawierają zmiany terminologiczne i edycyjne.</p> <p>Powyższe zmiany nie wpłynęły istotnie na sprawozdanie finansowe Grupy.</p>

2.2.2. Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Grupę

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 9 „Instrumenty finansowe Część 1: Klasyfikacja i wycena”	Listopad 2009; w październiku 2010 uzupełniony o problematykę klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych; w grudniu 2011 i w 2013 zmieniona data wejścia w życie	Dostępny do zastosowania (brak daty obowiązkowego zastosowania)	Nie	<p>MSSF 9 zastępuje te części MSR 39, które dotyczą klasyfikacji i wyceny aktywów finansowych i został uzupełniony o problematykę klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych.</p> <p>Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji aktywów finansowych: wyceniane w wartości godziwej i wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów.</p> <p>Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w niezmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy.</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
				<p>Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok w którym Unia Europejska zatwierdzi powyższe zmiany. Na moment sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego wiarygodne oszacowanie wpływu zmian będących skutkiem zastosowania danego standardu po raz pierwszy nie jest możliwe.</p>
Interpretacja KIMSF 21 Opłaty publiczne	Maj 2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2014	Nie	<p>Interpretacja zawiera wytyczne w zakresie identyfikacji zdarzeń obligujących, powodujących powstanie zobowiązania z tytułu opłat publicznych oraz momentu ujęcia takiego zobowiązania.</p> <p>Zgodnie z Interpretacją, zdarzenie obligujące to zdarzenie wynikające z odpowiednich przepisów prawa, które skutkuje powstaniem zobowiązania do uiszczenia danej opłaty publicznej i koniecznością jego ujęcia w sprawozdaniu finansowym.</p> <p>Zobowiązanie z tytułu opłaty publicznej jest ujmowane w sposób stopniowy w przypadku, jeśli zdarzenie obligujące następuje w ciągu pewnego okresu.</p> <p>W przypadku, jeśli zdarzeniem obligującym jest osiągnięcie określonego minimalnego progu działalności, zobowiązanie ujmowane jest w momencie osiągnięcia tego progu.</p> <p>Interpretacja wyjaśnia, że fakt, iż jednostka jest ekonomicznie zobowiązana do kontynuowania działalności w kolejnym okresie nie powoduje zwyczajowo oczekiwanego obowiązku uiszczenia opłaty publicznej, która wynika z prowadzenia działalności w przeszłości.</p> <p>Oczekuje się, że w momencie początkowego zastosowania, nowa Interpretacja nie będzie miała istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, ponieważ nie powoduje zmiany polityki rachunkowości Grupy w zakresie opłat publicznych.</p>

**Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)**

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
Zmiana do MSR 19 Świadczenia pracownicze zatytułowana Programy określonych świadczeń: składki pracowników	Listopad 2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2014	Nie	Zmiana dotyczy składek wnoszonych do programów określonych świadczeń przez pracowników lub strony trzecie. Celem zmian jest uproszczenie ujęcia składek, które nie zależą od okresu zatrudnienia, na przykład składki pracownicze ustalone jako stały procent wynagrodzenia. Oczekuje się, że w momencie początkowego zastosowania, Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy. Grupa nie ma takich składek do programów określonych świadczeń.
Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2010-2012	Grudzień 2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2014 lub później	Nie	Doroczne ulepszenia MSSF 2010-2012 zawierają 8 zmian do 7 standardów, z odpowiednimi zmianami do pozostałych standardów i interpretacji. Nie oczekuje się, aby powyższe zmiany miały znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy.
Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2011-2013	Grudzień 2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 lipca 2014 lub później	Nie	Doroczne ulepszenia MSSF 2011-2013 zawierają 4 zmiany standardów, z odpowiednimi zmianami do pozostałych standardów i interpretacji. Nie oczekuje się, aby powyższe zmiany miały znaczący wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2014)	Tak	<p>Nowy standard zastępuje wytyczne w sprawie kontroli i konsolidacji zawarte w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe” oraz w interpretacji SKI-12 „Konsolidacja – jednostki specjalnego przeznaczenia”. MSSF 10 zmienia definicję kontroli w taki sposób, by dla wszystkich jednostek obowiązywały te same kryteria określania kontroli. Zmienionej definicji towarzyszą obszernie wytyczne dotyczące zastosowania.</p> <p>Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014. Na moment sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego wiarygodne oszacowanie wpływu zmian będących skutkiem zastosowania danego standardu po raz pierwszy nie jest możliwe.</p>
MSSF 11 „Wspólne przedsięwzięcia”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2014)	Tak	<p>Nowy standard zastępuje MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach” oraz interpretację SKI-13 „Wspólnie kontrolowane jednostki – niepieniężny wkład wspólników”. Zmiany w definicjach ograniczyły liczbę rodzajów wspólnych przedsięwzięć do dwóch: wspólne operacje i wspólne przedsięwzięcia. Jednocześnie wyeliminowano dotychczasową możliwość wyboru konsolidacji proporcjonalnej w odniesieniu do jednostek pod wspólną kontrolą. Wszyscy uczestnicy wspólnych przedsięwzięć mają obecnie obowiązek ich ujęcia metodą praw własności.</p> <p>Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014. W przypadku Grupy szacuje się, że zakres zmian nie będzie istotny.</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 12 „Ujawnianie udziałów w innych jednostkach”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2014)	Tak	<p>Nowy standard dotyczy jednostek posiadających udziały w jednostce zależnej, wspólnym przedsięwzięciu, jednostce stowarzyszonej lub w niekonsolidowanej jednostce zarządzanej umową. Standard zastępuje wymogi w zakresie ujawniania informacji zawartych obecnie w MSR 27 „Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe”, MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych” oraz MSR 31 „Udziały we wspólnych przedsięwzięciach”. MSSF 12 wymaga, by jednostki ujawniały informacje, które pomogą użytkownikom sprawozdań finansowych ocenić charakter, ryzyko i skutki finansowe inwestycji w jednostkach zależnych, stowarzyszonych, wspólnych przedsięwzięciach i niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową. W tym celu nowy standard nakłada wymóg ujawniania informacji dotyczących wielu obszarów, w tym znaczących osądów i założeń przyjmowanych przy ustalaniu, czy jednostka kontroluje, współkontroluje czy posiada znaczący wpływ na inne jednostki; obszernych informacji o znaczeniu udziałów niekontrolujących w działalności i przepływach pieniężnych grupy; sumarycznych informacji finansowych o spółkach zależnych ze znaczącymi udziałami niekontrolującymi, a także szczegółowych informacji o udziałach w niekonsolidowanych jednostkach zarządzanych umową.</p> <p>Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014. Zmiany wprowadzone będą wymagać dodatkowych ujawnień w sprawozdaniach finansowych Grupy, lecz szacuje się, że z uwagi na dotychczasowy szeroki zakres prezentacji informacji o jednostkach Grupy dodatkowy zakres ujawnień w przypadku Grupy, nie będzie znaczący.</p>
Zmieniony MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej)	Tak	<p>MSR 27 został zmieniony w związku z opublikowaniem MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Celem zmienionego MSR 27 jest określenie wymogów ujmowania i prezentacji inwestycji w jednostki zależne, wspólne przedsięwzięcia oraz jednostki stowarzyszone w sytuacji, gdy jednostka sporządza jednostkowe sprawozdanie finansowe. Wytyczne na temat kontroli oraz</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
		obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2014)		skonsolidowanych sprawozdań finansowych zostały zastąpione przez MSSF 10. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014. Na podstawie wstępnych analiz nowy standard nie wydaje się mieć istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy.
Zmieniony MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”	Maj 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2013 lub później (w Unii Europejskiej obowiązkowe zastosowanie od 1 stycznia 2014)	Tak	Zmiany do MSR 28 wynikały z projektu RMSR na temat wspólnych przedsięwzięć. Rada zdecydowała o włączeniu zasad dotyczących ujmowania wspólnych przedsięwzięć metodą praw własności do MSR 28, ponieważ metoda ta ma zastosowanie zarówno do wspólnych przedsięwzięć jak też jednostek stowarzyszonych. Poza tym wyjątkiem, pozostałe wytyczne nie uległy zmianie. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014. Na podstawie wstępnych analiz nowy standard nie wydaje się mieć istotnego wpływu na Grupę.
Kompensowanie aktywów i zobowiązań finansowych – zmiany do MSR 32	Grudzień 2011	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2014 lub później	Tak	Zmiany wprowadzają dodatkowe objaśnienia stosowania do MSR 32, aby wyjaśnić niespójności napotymane przy stosowaniu niektórych kryteriów dotyczących kompensowania. Obejmują one m.in. wyjaśnienie, co oznacza sformułowanie „posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty”, oraz że niektóre mechanizmy rozliczania brutto mogą być traktowane jako rozliczane netto w przypadku spełnienia odpowiednich warunków. Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014. Powyższe dodatkowe objaśnienia nie wydają się mieć znaczącego wpływu na ujawnienia w sprawozdaniu finansowym Grupy.
Zmiany w przepisach przejściowych do MSSF 10,	Czerwiec 2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia	Tak	Zmiany precyzują przepisy przejściowe dla MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Podmioty przyjmujące MSSF 10 powinny ocenić, czy posiadają kontrolę w pierwszym dniu rocznego okresu dla



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 11, MSSF 12		2014 lub wcześniej – jeżeli standardy które są ich podstawą (MSSF 10, 11 lub 12) zostały zastosowane z datą wcześniejszą		<p>którego po raz pierwszy zastosowano MSSF 10, a jeżeli wnioski z tej oceny różnią się od wniosków z MSR 27 i SKI 12, wtedy dane porównawcze powinny zostać przekształcone, chyba że byłoby to niepraktyczne. Zmiany wprowadzają również dodatkowe przejściowe ułatwienia przy stosowaniu MSSF 10, MSSF 11, i MSSF 12, poprzez ograniczenie obowiązku prezentacji skorygowanych danych porównawczych tylko do danych za bezpośrednio poprzedzający okres sprawozdawczy. Ponadto zmiany te znoszą wymóg prezentowania danych porównawczych dla ujawnień dotyczących niekonsolidowanych jednostek zarządzanych umową dla okresów poprzedzających okres zastosowania MSSF 12 po raz pierwszy.</p> <p>Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014, z zastrzeżeniem że powyższe zmiany zostaną zatwierdzone przez Unię Europejską. Na moment sporządzania niniejszego sprawozdania finansowego wiarygodne oszacowanie wpływu zmian będących skutkiem zastosowania danego standardu po raz pierwszy nie jest możliwe.</p>
Podmioty inwestycyjne – zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 27	Październik 2012	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2014 lub później	Tak	<p>Zmiany wprowadzają do MSSF 10 definicję podmiotu inwestycyjnego. Podmioty takie będą zobowiązane wykazywać swoje jednostki zależne w wartości godziwej przez wynik finansowy i konsolidować jedynie te jednostki zależne, które świadczą na jej rzecz usługi związane z działalnością inwestycyjną spółki. Zmieniono również MSSF 12, wprowadzając nowe ujawnienia na temat podmiotów inwestycyjnych.</p> <p>Powyższe zmiany będą mieć ewentualne zastosowanie po raz pierwszy dla sprawozdań finansowych Grupy za rok 2014.</p>
Nowacja instrumentów pochodnych a dalsze stosowanie rachunkowości	Listopad 2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia	Tak	<p>Zmiany pozwalają na dalsze stosowanie rachunkowości zabezpieczeń w przypadku gdy instrument pochodny, wyznaczony jako instrument zabezpieczający, podlega nowacji (czyli odnowieniu) wynikającej z przepisów prawa w celu rozliczenia z izbą rozliczeniową (kontrahentem</p>



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
zabezpieczeń (Zmiany do MSR 39 Instrumenty Finansowe: Ujmowanie i Wycena)		2014		<p>centralnym), kiedy spełnione są następujące warunki:</p> <ul style="list-style-type: none">• nowacja wymagana jest przepisami prawa,• izba rozliczeniowa zostaje nową stroną transakcji dla każdej z pierwotnych stron kontraktu dotyczącego instrumentu pochodnego, oraz• zmiany warunków instrumentu pochodnego ograniczają się do tych, które są konieczne do zmiany strony umowy. <p>Oczekuje się, że w momencie początkowego zastosowania, Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy ponieważ instrumenty pochodne wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające nie podlegały nowacji w celu rozliczenia z izbą rozliczeniową w związku z przepisami prawa.</p>
Ujawnienia wartości odzyskiwalnej dotyczące aktywów niefinansowych (Zmiany do MSR 36 Utrata wartości aktywów)	Maj 2013	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2014	Tak	<p>Zmiany wyjaśniają że wartość odzyskiwalna powinna być ujawniona jedynie dla poszczególnych aktywów (w tym wartości firmy) lub ośrodków wypracowujących środki pieniężne, dla których rozpoznano lub odwrócono w danym okresie straty z tytułu utraty wartości.</p> <p>Zmiany wprowadzają również wymóg ujęcia następujących dodatkowych ujawnień w przypadku gdy strata z tytułu utraty wartości składnika aktywów (w tym wartości firmy) lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne została rozpoznana lub odwrócona w danym okresie a wartość odzyskiwalna została ustalona w oparciu o wartość godziwą pomniejszoną o koszty sprzedaży:</p> <ul style="list-style-type: none">• poziomu hierarchii ustalania wartości godziwej zgodnie z MSSF 13 <i>Ustalanie wartości godziwej</i>, do którego przypisano dany szacunek wartości godziwej;• dla wycen w wartości godziwej zaklasyfikowanych do poziomu 2 oraz poziomu 3 hierarchii wartości godziwej, opis zastosowanych technik wyceny oraz ewentualnych zmian w tych technikach wraz z



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Standard/ interpretacja	Data wydania/ publikacji	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian
MSSF 14 „Salda pozycji odroczonej – działalność o regulowanych cenach	Styczeń 2014	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2016 lub później	NIE	<p>podaniem ich przyczyn;</p> <p>dla wycen w wartości godziwej zaklasyfikowanych do poziomu 2 oraz poziomu 3 hierarchii wartości godziwej, opis kluczowych założeń (tzn. założeń, na które wartość odzyskiwalna jest najbardziej wrażliwa) wykorzystanych przy ustalaniu wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. Jeśli wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży została określona w oparciu o szacunek wartości bieżącej, należy również ujawnić stopy dyskonta wykorzystane w bieżącym oraz poprzednim okresie.</p> <p>Grupa nie oczekuje, aby zmiany miały znaczący wpływ na jej sprawozdanie finansowe.</p> <p>MSSF określa zasady wykazywania pozycji stanowiących przychody bądź koszty kwalifikujące się do ujęcia ich w wyniku obowiązujących przepisów w zakresie regulacji cen, a które w świetle innych MSSF nie spełniają warunków ujęcia jako składniki aktywów lub zobowiązań.</p> <p>Z uwagi na zakres działalności Grupy MSSF 14 nie ma zastosowania.</p>

Podsumowując, Zarząd Jednostki Dominującej nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9 (wpływ MSSF 9 na stosowane przez Grupę zasady rachunkowości nie został jeszcze oceniony). Grupa planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez UE.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

3. Zmiana zasad prezentacji sprawozdań finansowych

W 2013 roku Grupa dokonała zmiany zasad (polityki) rachunkowości w zakresie ujmowania wynagrodzeń z tytułu sprzedaży produktów ubezpieczeniowych. Grupa przeprowadziła analizę charakteru sprzedawanych produktów ubezpieczeniowych w celu jak najlepszego odzwierciedlenia treści ekonomicznej transakcji.

Do dnia 31 grudnia 2012 roku przychody z tytułu bancassurance były rozpoznawane jednorazowo w momencie otrzymania w skonsolidowanym rachunku zysków i strat Grupy i prezentowane jako przychody prowizyjne. Począwszy od 2013 roku, zgodnie z nową polityką rachunkowości, opisaną w nocie 2 opłaty uzyskiwane z tytułu bancassurance dla części produktów ubezpieczeniowych są rozliczane w czasie. Zmianie uległa również prezentacja tych opłat. Opłaty dotyczące produktów ubezpieczeniowych bezpośrednio powiązanych z instrumentami finansowymi ujmowane są w rachunku zysków i strat w pozycji przychody odsetkowe. Opłaty uzyskane za produkty ubezpieczeniowe niepowiązane z instrumentami finansowymi ujmowane są w pozycji przychody prowizyjne.

Ze względu na zmianę polityki rachunkowości zostało dokonane retrospektywne przekształcenie danych finansowych. Grupa dokonała korekty danych porównawczych dla pozycji „Przychody z tytułu prowizji i opłat”, „Przychody z tytułu odsetek”, „Pozostałe zobowiązania”, „Wynik finansowy z lat ubiegłych” oraz „Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego”.

Wpływ przekształceń wynikających ze zmiany zasad (polityki) rachunkowości wprowadzonych w 2013 roku na prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym dane bieżącego okresu i dane porównawcze został przedstawiony poniżej:

	31 grudnia 2013 przed zmianą zasad rachunkowości	Zmiana	31 grudnia 2013 po zmianie zasad rachunkowości
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	37 605 483	-28 555	37 576 928
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	494 260	6 453	500 713
Pozostałe zobowiązania	544 218	5 411	549 629
Wynik finansowy z lat ubiegłych	173 999	-18 556	155 443
Wynik roku bieżącego	144 804	2 608	147 412
Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli	309 122	-11 565	297 557

	31 grudnia 2013 przed zmianą zasad rachunkowości	Zmiana	31 grudnia 2013 po zmianie zasad rachunkowości
Przychody z tytułu odsetek	2 307 780	26 748	2 334 528
Przychody z tytułu prowizji i opłat	489 791	-26 193	463 598
Podatek dochodowy	-56 523	-105	-56 628



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

	31 grudnia 2012 przed zmianą zasad rachunkowości	Zmiana	31 grudnia 2012 po zmianie zasad rachunkowości
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	39 527 894	-23 227	39 504 667
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	508 423	6 559	514 982
Pozostałe zobowiązania	509 043	11 295	520 338
Wynik finansowy z lat ubiegłych	166 257	-20 574	145 683
Wynik roku bieżącego	-34 512	2 017	-32 495
Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli	288 900	-9 407	279 493

	31 grudnia 2012 przed zmianą zasad rachunkowości	Zmiana	31 grudnia 2012 po zmianie zasad rachunkowości
Przychody z tytułu odsetek	2 519 337	37 591	2 556 928
Przychody z tytułu prowizji i opłat	423 588	-22 632	400 956
Pozostałe przychody operacyjne	136 420	-9 523	126 897
Podatek dochodowy	-21 676	-1 033	-22 709

	1 stycznia 2012 przed zmianą zasad rachunkowości	Zmiana	1 stycznia 2012 po zmianie zasad rachunkowości
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	22 938 767	-29 118	22 909 649
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	243 009	7 592	250 601
Pozostałe zobowiązania	420 198	10 841	431 039
Wynik finansowy z lat ubiegłych	0	-22 219	-22 219
Wynik roku bieżącego	329 284	1 645	330 929
Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli	256 874	-11 793	245 081

Grupa nie dokonywała innych zmian zasad prezentacji sprawozdań finansowych zarówno w 2013, jak i w 2012 roku.

4. Istotne szacunki

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF UE wymaga od Zarządu Jednostki Dominującej dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na kwoty prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym i w notach objaśniających, w szczególności kwoty, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki i założenia dokonywane są na datę bilansową w oparciu o dostępne dane historyczne, informacje o warunkach aktualnych w momencie dokonywania szacunków oraz wiele innych czynników, które są uważane za właściwe w danych okolicznościach, w tym o oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków i działań podejmowanych przez Grupę, wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

tego okresu lub też w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku i w okresach przyszłych pod warunkiem, że korekta dotyczy tego okresu w którym dokonano zmiany i okresów przyszłych.

Główne subiektywne oceny, estymacje i założenia przyjęte przez Grupę opisano poniżej.

4.1.1. Utrata wartości aktywów finansowych

Proces monitorowania ryzyka utraty wartości aktywów finansowych (w tym przede wszystkim należności od banków, kredytów i pożyczek oraz ekspozycji pozabilansowych) nakierowany jest na identyfikację symptomów i zagrożeń pojawiających się u kontrahenta/klienta i podejmowanie działań zapobiegających pogarszaniu się jakości tych aktywów, przy jednoczesnym dążeniu do identyfikacji przesłanek utraty wartości i do właściwego jej odzwierciedlenia w księgach jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej (por. przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych wymienione w nocie 2.1.9. sprawozdania finansowego).

Monitorowanie ryzyka utraty wartości aktywów finansowych obejmuje między innymi: analizę sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta lub dłużnika, kontrolę dotrzymywania postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika (w tym monitoring opóźnień w spłacie należności), analizę prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika oraz identyfikację oszustwa lub defraudacji aktywów przez dłużnika.

Poziom odpisów na utratę wartości kredytów, pożyczek i innych należności uwzględnia oszacowania co do wartości zabezpieczeń.

Oszacowania te są przeprowadzane na dzień bilansowy i uwzględniają przepływy pieniężne, które mogą pojawić się w związku z przejęciami, pomniejszone o koszty związane z przejęciem własności oraz sprzedażą zabezpieczeń. Rynek wielu typów zabezpieczeń w Polsce, w szczególności nieruchomości, został dotknięty skutkami obecnej zmienności na światowych rynkach finansowych, co miało wpływ na obniżenie się poziomu płynności pewnych grup zabezpieczeń. Modele wyceny odzwierciedlają panujące warunki finansowe w momencie przeprowadzania oszacowania odpisu, co może jednak nie być reprezentatywną charakterystyką rynku albo przed albo też po dacie, na którą przeprowadzono takie oszacowanie. Na dzień bilansowy Zarząd Jednostki Dominującej dokonał przeglądu modeli, aby być pewnym, iż odzwierciedlają one aktualną sytuację rynkową, włączając w to specyfikę płynności rynku oraz spready kredytowe.

4.2. Utrata wartości portfela kredytowego

Grupa przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem utraty wartości przynajmniej raz na kwartał.

Monitoring klientów portfela korporacyjnego dokonywany jest w wyniku cyklicznej indywidualnej analizy ekspozycji należących do tego portfela, przy czym jako ekspozycję traktuje się pojedynczego kontrahenta/kredytobiorcę. Szacowanie odpisu odbywa się na bazie indywidualnej. W ramach wyliczania odpisu aktualizacyjnego stosowane są oceny determinujące rozpoznanie przesłanki utraty wartości, po czym szacowane są przyszłe przepływy pieniężne, dyskontowane z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej,



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

przy uwzględnieniu szacunkowej wartości zabezpieczeń. Podczas szacowania odpisów, przy uwzględnieniu wewnętrznych i zewnętrznych źródeł informacji, stosuje się, w zależności od segmentu klienta (korporacje, małe i średnie przedsiębiorstwa, instytucje finansowe, władze lokalne i regionalne, podmioty sektora publicznego, rządy i banki centralne): wewnętrzny system ratingowy RBI, Jednostki Dominującej lub jednostek zależnych albo wartości wyznaczone ekspercko przez RBI, Jednostę Dominującą lub jednostki zależne.

Informacje na temat analizy wrażliwości w odniesieniu do rezerw na należności z rozpoznaną utratą wartości prezentuje poniższe zestawienie. Szacunek ten został przeprowadzony dla portfela kredytów i pożyczek Jednostki Dominującej, w przypadku których utrata wartości rozpoznawana jest w oparciu o indywidualną analizę przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń. Wartość bazowa rezerw wyliczonych przy zastosowaniu modelu indywidualnego dla ekspozycji bilansowych i pozabilansowych wynosi 760 063 tys. zł, natomiast wartość bazowa zdyskontowanych odzysków z zabezpieczeń i spłat własnych wynosi 1 075 383 tys. zł.

Szacowane stany odpisu dla portfela kredytów i pożyczek analizowanych indywidualnie na bazie przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu spłat i odzysków z zabezpieczeń	Brak zmian w spłatach klientowskich	Spłaty klientowskie wzrost o 10%	Spłaty klientowskie spadek o 10%
Według stanu na 31 grudnia 2013 roku			
Brak zmian we wpływach z zabezpieczeń	760 063	756 637	768 563
Wpływy z zabezpieczeń wzrost o 10%	721 084	717 810	nie dotyczy
Wpływy z zabezpieczeń spadek o 10%	803 509	nie dotyczy	816 202
Według stanu na 31 grudnia 2012 roku			
Brak zmian we wpływach z zabezpieczeń	609 471	593 227	631 917
Wpływy z zabezpieczeń wzrost o 10%	574 373	559 035	nie dotyczy
Wpływy z zabezpieczeń spadek o 10%	650 464	nie dotyczy	673 144

Szacowanie utraty wartości dla ekspozycji klientów detalicznych odbywa się metodą grupową. Ekspozycje objęte wyceną grupową klasyfikowane są do kategorii default, w wyniku identyfikacji przesłanek utraty wartości dla określonej grupy aktywów (m.in. opóźnienie w spłacie, stwierdzenie wyłudzenia kredytu, uzyskanie informacji o problemach finansowych kredytobiorcy, pogorszenie wyników analizy scoringowej, dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej kredytobiorców należących do określonej grupy aktywów lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, która ma związek z problemami występującymi w tej grupie). Szacowanie odpisu dokonywane jest przy zastosowaniu podziału poszczególnych ekspozycji na koszyki ze względu na rodzaj klienta, rodzaj produktu (karty kredytowe, overdraft, kredyt konsumencki, kredyt samochodowy, kredyt hipoteczny, kredyt micro) i skalę ryzyka. Na bazie przypisania do poszczególnych koszyków wyliczany jest przy zastosowaniu modelu matematycznego odpis z tytułu utraty wartości.

W przypadku, gdy na ekspozycjach kredytowych nie została zidentyfikowana przesłanka utraty wartości, ekspozycje te są podstawą dla wyznaczenia odpisu na straty poniesione lecz nieujawnione (IBNR) w oparciu o modele statystyczne.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Stosowane metodologia, modele statystyczne i ich założenia bazują na obserwacjach historycznych i wartościach eksperckich, w ramach zbliżonych w zakresie ryzyka kredytowego grup ekspozycji. Modele te i ich założenia są poddawane okresowej walidacji w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Dodatkowo w odniesieniu do należności leasingowych przeprowadzona jest ocena wpływu zmiany parametrów przyjętych do wyliczenia wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu na wynik finansowy Grupy, gdzie PD oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia defaultu liczone dla okresu sześciomiesięcznego, LIP – okres identyfikacji straty, LGD – oczekiwaną wysokość straty na kontrakcie w przypadku wystąpienia defaultu.

Informację na temat analizy wrażliwości w odniesieniu do należności leasingowych z rozpoznaną utratą wartości prezentuje poniższe zestawienie.

Szacowana zmiana wartości odpisu dla portfela należności z tytułu leasingu w relacji do zmian PD i LGD, przy założeniu aktualnej na daną datę wartości portfela	Zwiększenie PD _{LIP} o 10%		Zwiększenie LGD o 10%		Zwiększenie LGD o 20%	
	szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu	
	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo
Według stanu na 31 grudnia 2013 roku						
Model RIBNI (IBNI dla klientów Micro)	1 400	10%	1 400	10%	2 800	20%
Model MIBNI oraz MIBNI_RE (IBNI dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz project finance)	665	10%	435	7%	870	14%
Według stanu na 31 grudnia 2012 roku						
Model RIBNI (IBNI dla klientów Micro)	1 755	10%	1 755	10%	3 510	20%
Model MIBNI oraz MIBNI_RE (IBNI dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz project finance)	971	10%	523	5%	1 046	11%

4.2.1. Metoda wyceny instrumentów finansowych

Do wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej, dla których istnieje aktywny rynek, wykorzystuje się ceny rynkowe. W przypadku, gdy nie jest bezpośrednio dostępna wycena danego instrumentu, dokonuje się wyceny teoretycznej w oparciu o istniejący, zaakceptowany w Grupie model. W przypadku instrumentów, w których czynnikiem ryzyka jest stopa procentowa, wycena uwzględnia krzywą dochodowości zbudowaną z rynkowych kwotowań depozytów międzybankowych, stawek FRA, kwotowań IRS oraz punktów swapowych wybieranych adekwatnie do wycenianego instrumentu.

Dla instrumentów, gdzie czynnikiem ryzyka jest kurs walutowy, uwzględnia się międzybankowy kurs Spot, natomiast instrumenty opcyjnie wyceniane są z uwzględnieniem płaszczyzn zmienności. Wszystkie kwotowania uwzględniane w modelach wyceny pobierane są z scentralizowanego repozytorium danych rynkowych zasilanego najpłynniejszymi możliwymi do uzyskania kwotowaniami dla poszczególnych instrumentów.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Dodatkowo wycena instrumentów pochodnych uwzględnia czynnik ryzyka kontrahenta, którego oszacowanie oparte jest na wewnętrznym modelu ratingowym Grupy, w tym parametrach PD i LGD oraz okresie trwania ekspozycji.

Modele wyceny podlegają okresowej weryfikacji przez niezależnych pracowników, tj. takich którzy nie uczestniczą w operacyjnym zawieraniu transakcji. W procesie weryfikacji modeli uczestniczy również Komitet Walidacji Modeli.

4.2.2. Kalkulacja rezerw

Rezerwy na bieżące zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, obejmują rezerwy na motywacyjne programy pracownicze. Kalkulacja została wykonana przez zewnętrznego, niezależnego aktuarusza, przy zastosowaniu metody indywidualnej (dla każdego pracownika osobno). Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, według stanu zatrudnienia i płac na dzień kalkulacji, ale z uwzględnieniem założeń dotyczących m.in. rotacji zatrudnienia. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta, które bazuje na rentowności papierów wartościowych wolnych od ryzyka (obligacje skarbowe) i nominowanych w walucie, w której wypłacane są świadczenia pracownicze, a których termin wykupu jest zbliżony z szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. Zmiana stopy dyskonta finansowego o +/- 0,5 p.p. wpłynęłaby na zmniejszenie / zwiększenie wartości rezerwy odpowiednio o około 1 306 tys. zł oraz 1 410 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku odpowiednio zmniejszenie / zwiększenie wartości rezerwy wyceny o 588 tys. zł oraz 1 043 tys. zł).

Grupa tworzy również inne rezerwy, w tym w szczególności rezerwy na skutki toczącego się postępowania sądowego i rezerwy na koszty restrukturyzacji. Wysokość rezerwy szacowana jest z uwzględnieniem ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem w oparciu o wartości prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych, przy czym gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wtedy te przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej koszt pieniądza dla Grupy. Rezerwy na koszty restrukturyzacji są określane na podstawie najlepszych dostępnych oszacowań bezpośrednich nakładów wynikających z restrukturyzacji.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

4.2.3. Wartości niematerialne rozpoznane w wyniku połączenia z Polbank EFG – test na utratę wartości

Na dzień 30 września 2013 roku Jednostka Dominująca przeprowadziła test na utratę wartości rozpoznanych w wyniku połączenia wartości niematerialnych, tj. marka „Polbank”, relacje z klientami i wartość firmy.

Dla celów testu na utratę wartości ośrodek generujący środki pieniężne ustalony został na poziomie segmentu detalicznego Jednostki Dominującej.

Kluczowe założenia zastosowane do kalkulacji wartości godziwej

Oszacowanie wartości użytkowej wartości niematerialnych i prawnych opiera się w głównej mierze o następujące zmienne:

- Stopa dyskonta oszacowana na podstawie modelu CAPM,
- Stopa wzrostu zastosowana do oszacowania wartości rezydualnej poza okresem prognozy,
- Prognoza budżetu zaakceptowana przez Zarząd Banku,
- Poziom stóp procentowych.

Założenia dotyczące tempa wzrostu zależą od rozwoju polskiej oraz światowej gospodarki. Założenia dotyczące stopy dyskontowej zależą od rozwoju rynków finansowych, oraz od otoczenia regulacyjnego. Zmiana otoczenia regulacyjnego, oraz wzrost zmienności na rynkach finansowych mogą istotnie wpłynąć na poziom zastosowanych stóp dyskontowych.

Test na utratę wartości firmy

Wartość użytkowa segmentu na dzień 31 grudnia 2013 roku została ustalona jako wartość bieżąca przyszłych wolnych przepływów pieniężnych, których wystąpienia oczekuje się z tytułu dalszego użytkowania danego składnika aktywów w zakładanych przez kierownictwo planach finansowych. Oszacowanie wartości użytkowej przeprowadzono w oparciu o model zdyskontowanych dywidend (ang: Dividend Discount Model), który jest adekwatny dla banków i instytucji finansowych.

Okres prognozy przepływów pieniężnych obejmuje 5 lat i jest oparty na założeniach odzwierciedlających, zdaniem Zarządu, przyszłą działalność Banku.

Stopa dyskontowa została oszacowana na poziomie 10,1% nominalnie. Do jej wyliczenia użyty został model wyceny aktywów kapitałowych (Capital Asset Pricing Model) przy zastosowaniu wartości stopy wolnej od ryzyka, wskaźnika beta dla sektora bankowego oraz premii za ryzyko kapitałowe.

Długoterminowa stopa wzrostu przepływów pieniężnych po okresie prognozy została oszacowana na poziomie 5% nominalnie, bazując na prognozach długoterminowego nominalnego wzrostu PKB.

W wyniku porównania wartości użytkowej firmy do wartości bilansowej nie stwierdzono utraty wartości.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Test na utratę wartości marki „Polbank”

Wartość użytkowa marki została ustalona z zastosowaniem metody zwolnień z opłaty licencyjnej. Założeniem tej metody jest oszacowanie strumienia hipotetycznych opłat licencyjnych w sytuacji, gdyby Bank musiał płacić właścicielowi marki za jej wykorzystywanie. Gdy Bank jest właścicielem marki, wówczas nie ma konieczności uiszczania opłat licencyjnych, co stanowi hipotetyczną oszczędność dla Banku.

Przepływy pieniężne z tytułu opłat licencyjnych zostały oszacowane w oparciu o stawkę opłat licencyjnych, która zdaniem Zarządu jest adekwatna dla podmiotów działających w sektorze bankowym oraz o przychody netto ze sprzedaży depozytów i kredytów z uwzględnieniem ryzyk. Okres prognozy przepływów pieniężnych obejmuje 10 lat i jest oparty na założeniach odzwierciedlających, zdaniem Zarządu, przyszłą działalność Banku.

Do wyliczenia stopy dyskontowej użyty został model wyceny aktywów kapitałowych (Capital Asset Pricing Model) przy zastosowaniu wartości stopy wolnej od ryzyka, wskaźnika beta dla sektora bankowego oraz premii za ryzyko kapitałowe. Wymagana stopa zwrotu z kapitału została oszacowana na poziomie 10,1% nominalnie. Do wyliczonej wartości dodano marżę wysokości 1%, która odzwierciedla dodatkowe ryzyko przepływów pieniężnych generowanych przez markę. Stopa dyskontowa została oszacowana na poziomie 11,1% nominalnie.

Długoterminowa stopa wzrostu przepływów pieniężnych po okresie prognozy została oszacowana na poziomie 5% nominalnie, bazując na prognozach długoterminowego nominalnego wzrostu PKB.

W wyniku przeprowadzonego testu nie stwierdzono utraty wartości znaku marki „Polbank”.

Test na utratę wartości relacji z Klientami

Wartość użytkowa relacji z Klientami, aktywa niematerialnego amortyzowanego przez 10 lat, została oszacowana na podstawie prognozowanego strumienia dodatkowych przychodów odsetkowych netto generowanych przez bazę Klientów Polbank EFG S.A. na dzień przejęcia.

Do szacunków przyjęto przychody odsetkowe netto generowane przez aktualne produkty bazy klientów przejętego Banku Polbank i porównano je z hipotetycznymi przychodami odsetkowymi netto generowanymi przez produkty alternatywne. Zdyskontowana nadwyżka przychodów generowana przez bazę klientów przejętego Banku ponad hipotetyczne przychody netto z produktów alternatywnych stanowią wartość użytkową utrzymywanych relacji z Klientami.

Stopa dyskonta została określona na poziomie oprocentowania produktów porównywalnych użytych w analizie.

Oszacowane dodatkowe przychody oraz dodatkowe oszczędności zostały porównane z wartością księgową aktywa. W wyniku przeprowadzonego testu nie stwierdzono utraty wartości relacji z Klientami.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

4.2.4. Okres użytkowania oraz utrata wartości aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych

Na potrzeby wyliczania kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych szacowany jest przewidywany okres ich użytkowania, który ma bezpośrednie przełożenie na wysokość stawki amortyzacji. Przyjęte okresy użytkowania są co najmniej raz w roku weryfikowane, przy czym podczas szacowania długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz jego weryfikacji uwzględniane są m.in. okres wynikający z tytułów umownych dotyczących okresu korzystania ze składnika aktywów, oczekiwane zużycie fizyczne i wykorzystanie składnika aktywów, utrata przydatności lub ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów z przyczyn technologicznych, rynkowych, prawnych lub innych.

Dla aktywów trwałych i wartości niematerialnych wykonywane są systematyczne przeglądy mające na celu ustalenie, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości tych aktywów. W przypadku gdy wystąpiły przesłanki utraty wartości, Grupa szacuje wysokość odpisu jako różnicę między wartością księgową a niższą od niej wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia i wartości użytkowej. Wartość godziwa pomniejszona o koszty zbycia szacowana jest na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców, które również opierają się co do zasady na szacunkach. Wartość użytkowa szacowana jest poprzez przyjęcie określonych założeń, m.in. co do kwot i terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Grupa może uzyskać z tytułu danego składnika aktywów trwałych lub wartości niematerialnych, jak również co do ryzyka braku płynności danego składnika aktywów. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników aktywów trwałych i wartości niematerialnych.

5. Połączenie z Polbank EFG S.A.

3 lutego 2011 roku została podpisana umowa inwestycyjna pomiędzy EFG Eurobank Ergasias S.A. (obecnie Eurobank Ergasias S.A., „Eurobank”) oraz Raiffeisen Bank International AG, dotycząca planowanej transakcji zakupu 100% akcji Polbank EFG S.A. („Polbank”) przez Raiffeisen Bank International AG i następującego po nim aportu 100% akcji Polbanku do Raiffeisen Banku Polska S.A.

Polbank został utworzony w 2006 roku, koncentrując się na klientach indywidualnych oraz małych i średnich przedsiębiorstwach. Do 19 września 2011 roku Polbank posiadał formę prawną polskiego oddziału banku Eurobank.

W dniu 19 września 2011 roku do Krajowego Rejestru Sądowego zostało wpisane przekształcenie Polbanku w samodzielny bank funkcjonujący w formie spółki akcyjnej na podstawie ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe pod nazwą Polbank EFG S.A.

Po spełnieniu wymogów prawnych 30 kwietnia 2012 roku opisana powyżej transakcja zakupu została zrealizowana. W rezultacie 100% akcji Polbanku zostało wniesione aportem na rzecz Raiffeisen Bank Polska S.A. (Jednostki Dominującej) w zamian za nowe akcje Banku. Wyemitowano 105 233 akcje o cenie



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

emisyjnej 25 780,89 zł i łącznej wartości nominalnej 2 713 000 tys. zł. (por. zestawienie zmian w kapitałach własnych).

Zarząd Jednostki Dominującej sprawował kontrolę nad polityką finansową i operacyjną Polbanku od dnia 30 kwietnia 2012 r., natomiast aport został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 28 czerwca 2012 r.

W dniu 31 grudnia 2012 roku, zgodnie z art.492 § 1 pkt. 1 ustawy Kodeks spółek handlowych, nastąpiło połączenie prawne poprzez przejęcie całego majątku Polbank EFG S.A. przez Raiffeisen Bank Polska S.A. (rejestracja połączenia w KRS miała miejsce w dniu 31 grudnia 2012 roku). Nowy podmiot działa pod nazwą Raiffeisen Bank Polska S.A.

Połączenie z Polbankiem zostało wykazane w księgach Jednostki Dominującej według wartości jakie byłyby ujęte na dzień połączenia, tj. 31 grudnia 2012 r., w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przy zastosowaniu metody nabycia.

Zgodnie z wymogami MSSF 3 na dzień objęcia kontroli, tj. 30 kwietnia 2012 roku, Jednostka Dominująca dokonała wyceny aktywów i zobowiązań Polbanku do wartości godziwej.

Poszczególne pozycje przejętych przez Jednostkę Dominującą aktywów i zobowiązań prezentuje poniższa tabela:

	Wartość godziwa na dzień 30 kwietnia 2012 roku
Kasa, środki w banku centralnym	1 416 603
Należności od banków	465 473
Udziały w jednostkach stowarzyszonych i zależnych	40 600
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa)	13 581
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20 129 384
Inwestycyjne papiery wartościowe	2 880 246
Wartości niematerialne	405 023
Rzeczowe aktywa trwałe	146 292
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	237 015
Inne aktywa	87 205
Razem przejęte aktywa	25 821 422
Zobowiązania wobec banków	8 172 660
Pochodne instrumenty finansowe (pasywa)	27 293
Zobowiązania wobec klientów	14 715 532
Pozostałe zobowiązania	192 937
Razem przejęte zobowiązania	23 108 422
Razem wartość przejętych aktywów netto	2 713 000

Wyżej wymienione składniki aktywów netto zostały ujęte w wartościach godziwych w sprawozdaniu finansowym w bieżącym okresie sprawozdawczym. Łącznie wartość godziwa przejętych przez Jednostkę Dominującą aktywów netto na dzień przejścia kontroli (tj. 30 kwietnia 2012 roku) wyniosła 2 713 000 tys. zł.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Poniższa tabela prezentuje zestawienie ceny nabycia Polbanku i wartości godziwej rozpoznanych w tym sprawozdaniu finansowym w wyniku połączenia aktywów netto:

30 kwietnia 2012 roku	
Kwota wyemitowanego kapitału	2 713 000
Razem cena nabycia	2 713 000
Wartość godziwa przyjętych aktywów netto	2 409 321
Wartość godziwa przyjętych aktywów	25 517 743
Wartość godziwa przyjętych zobowiązań	23 108 422
Wartości niematerialne i wartość firmy rozpoznane w sprawozdaniu finansowym w wyniku połączenia	303 679
Wartość firmy	33 279
Marka „Polbank”	200 000
Zakupiona baza relacji z klientami	70 400
Razem wartość godziwa aktywów netto rozpoznanych w sprawozdaniu finansowym w wyniku połączenia	2 713 000

Na różnicę między ceną nabycia a wartością godziwą przyjętych aktywów netto złożyły się:

- marka „Polbank” – wyceniona na 200 000 tys. zł przy pomocy scenariusza opartego o wynik na działalności bankowej przy zastosowaniu stawki opłat licencyjnych i przy uwzględnieniu szacowanej wartości rezydualnej, z zastosowaniem dyskonta,
- zakupiona baza relacji z klientami – wyceniona na 70 400 tys. zł przy pomocy scenariusza opartego o prognozowany strumień dodatkowych przychodów odsetkowych netto, z zastosowaniem dyskonta,
- wycena do wartości godziwej portfela kredytów udzielonych klientom oszacowana na 96 891 tys. zł,
- wartość firmy oszacowana na 33 279 tys. zł.

Wyżej wymienione pozycje: wartość firmy, marka „Polbank” oraz relacje z klientami zostały rozpoznane w sprawozdaniu finansowym w bieżącym okresie sprawozdawczym jako wartości niematerialne (por. nota 21. skonsolidowanego sprawozdania finansowego), wycena do wartości godziwej koryguje odpowiednio pozycję Kredyty i pożyczki udzielone klientom.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Jednostka Dominująca przeprowadziła test na utratę wartości wartości firmy marki „Polbank” oraz relacji z klientami; nie wykazał on potrzeby utworzenia odpisu aktualizującego (por. nota 4.2.3. skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Celem transakcji było stworzenie dużej, uniwersalnej, silnej kapitałowo instytucji, będącej w stanie sprostać konkurencji i zapewnić swoim klientom nowoczesne produkty oraz odpowiedni poziom usług, odzwierciedlając wyjątkową reputację marki Raiffeisen w skali międzynarodowej i wysoką rozpoznawalność Polbanku na lokalnym rynku. W efekcie transakcji powstał Bank oferujący pełny zakres produktów i usług dla wszystkich segmentów, dysponujący bazą około 900 tysięcy klientów i siecią około 400 placówek w 150 najważniejszych miastach Polski.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (cd.)

Przejęte należności i inne aktywa finansowe na dzień połączenia (tj. 30 kwietnia 2012 roku) miały następujące charakterystyki:

30 kwietnia 2012	Wartość godziwa należności	Wartość kontraktowa należności brutto	Przewidywana wartość przepływów kontraktowych, które nie zostaną uzyskane
Klasy należności			
Należności od banków	465 473	465 473	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	20 129 383	22 012 048	-1 785 774
Dłużnicy różni	44 815	48 262	-3 448

Rezerwy stanowiące zobowiązania warunkowe jednostki włączanej do Jednostki Dominującej (które stanowią bieżące zobowiązanie wynikające ze zdarzeń przeszłych, a których wartość godziwa może być wiarygodnie oszacowana) zostały ujęte na dzień połączenia (tj. 30 kwietnia 2012 roku) w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy. Rezerwy te miały następujące charakterystyki:

30 kwietnia 2012	Istota zobowiązania	Przewidywane terminy i potencjalne niezdyktowane wartości wpływów korzyści ekonomicznych z Banku	Wartość rezerwy na 30 kwietnia 2012
Zobowiązanie warunkowe			
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym	Niewykorzystane linie kredytowe, kredyty w rachunku overdraft, niewykorzystane transze etc.	do roku	296 511
		powyżej roku	880 632
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze gwarancyjnym	Gwarancje finansowe	do roku	28 546
		powyżej roku	6 352

Powyższe zobowiązania warunkowe wynikają z umów zawartych przez Polbank z klientami. Kwota oraz czas realizacji określone zostały w tych umowach.

W okresie od daty połączenia (tj. 30 kwietnia 2012 roku) do 31 grudnia 2012 roku nastąpiły następujące zmiany w wartościach ww. rezerw:

- zwiększenia wynikające z zawiązania rezerw lub ze wzrostu w czasie wynikającego ze zmiany stopy dyskontującej na łączną kwotę 3 807 tys. zł,
- zmniejszenia wynikające z rozwiązania rezerw na łączną kwotę 4 868 tys. zł.

W efekcie tych zmian wartość tych rezerw na 31 grudnia 2012 roku wyniosła 3 707 tys. zł.

Ze względu na fakt, iż Polbank nie sporządził sprawozdania finansowego na dzień 31 grudnia 2011 roku, nie jest możliwe określenie jakie przychody i jaki wynik finansowy Polbanku należałoby ująć w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2012 roku, gdyby transakcja połączenia nastąpiła z dniem 1 stycznia 2012 roku.



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat

6. Przychody i koszty z tytułu odsetek

Przychody z tytułu odsetek	2013	2012 przekształcony*
Z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych bankom	42 399	71 459
Z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 841 298	2 031 342
Z tytułu aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny do wartości godziwej	295 547	420 595
Z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	113 130	5 779
Z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych	42 154	27 753
Razem	2 334 528	2 556 928
Koszty z tytułu odsetek		
Z tytułu depozytów bankowych	-29 078	-86 789
Z tytułu depozytów klientów	-795 084	-1 202 701
Z tytułu instrumentów pochodnych zabezpieczających	-5 763	-5 670
Z tytułu instrumentów repo	-837	-659
Z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek (w tym podporządkowanych)	-291 362	-311 467
Razem	-1 122 124	-1 607 286
Wynik z tytułu odsetek (w tym):	1 212 404	949 642
Całkowite przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	1 925 851	2 130 554
Całkowite koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	-1 116 361	-1 601 616

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

**Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)****7. Odpisy netto z tytułu utraty wartości**

2013	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia			Zmniejszenia					Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Wpływ na wynik finansowy okresu
		Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Różnice kursowe	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów	Sprzedaż wierzytelności	Inne zmiany	Reklasyfikacja	Różnice kursowe		
Odpisy na należności tworzone indywidualnie											
Należności od klientów indywidualnych	377 497	63 864	454	-43 781	0	-39 394	0	-348 150	-1	10 489	20 083
Należności od klientów mikro	372 931	109 118	133	-122 798	-10 779	-30 575	0	-215 687	0	102 342	-13 680
Należności od dużych przedsiębiorstw	598 401	466 378	1 242	-267 667	-18 008	0	0	-10 135	0	770 211	198 711
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	74 488	29 871	79	-16 124	-3 462	-90	0	-1 256	0	83 506	13 747
Należności od sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozycje pozabilansowe	22 698	26 543	0	-34 902	0	0	0	0	-34	14 306	-8 358
Razem	1 446 015	695 775	1 908	-485 272	-32 249	-70 059	0	-575 229	-35	980 854	210 503
Odpisy na należności tworzone grupowo (w tym: IBNR)											
Należności od banków	170	130	0	-93	0	0	0	0	-1	205	37
Należności od klientów indywidualnych	1 233 441	793 972	458	-686 452	-51 063	-330 267	0	339 695	-5	1 299 779	107 520
Należności od klientów mikro	351 735	342 276	92	-250 439	-15 453	-43 517	0	218 790	0	603 485	91 837
Należności od dużych przedsiębiorstw	45 204	29 084	170	-38 106	0	0	0	18 662	0	55 013	-9 022
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	9 601	4 420	2	-2 807	0	0	0	-3 699	0	7 516	1 613
Należności od sektora publicznego	-1 554	35	0	-130	0	0	0	1 781	0	133	-94
Pozycje pozabilansowe	13 046	10 269	16	-13 883	0	0	0	0	0	9 447	-3 614
Razem	1 651 643	1 180 186	737	-991 910	-66 515	-373 784	0	575 229	-6	1 975 578	188 275
Odpisy razem	3 097 658	1 875 960	2 645	-1 477 182	-98 765	-443 842	0	0	-41	2 956 432	398 778

Reklasyfikacja zaprezentowana w tabeli powyżej wynika ze zmiany definicji oceny grupowej i indywidualnej związanej z wprowadzeniem w 2013 r. zaktualizowanego modelu utraty wartości dla połączonej Jednostki Dominującej.

**Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)**

2012	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia			Zmniejszenia						Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Wpływ na wynik finansowy okresu
		Zmiany z tytułu nabycia Polbanku	Utworzenie odpisów aktualizujących w okresie	Różnice kursowe	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów	Sprzedaż wierzytelności	Inne zmiany	Reklasyfikacja	Różnice kursowe		
Odpisy na należności tworzone indywidualnie												
Należności od klientów indywidualnych	134 941	181 102	231 302	-1 707	-121 204	-10 355	-38 554	0	5 983	-4 011	377 497	-110 098
Należności od klientów mikro	157 439	59 708	186 306	-4	-106 795	-11 831	-35 926	0	124 520	-486	372 931	-79 511
Należności od dużych przedsiębiorstw	446 620	10 757	299 581	-10 552	-130 516	-27 832	0	0	10 343	0	598 401	-169 065
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	67 913	123 295	97 240	-596	-62 025	-8 540	0	0	-140 846	-1 953	74 488	-35 215
Należności od sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pozycje pozabilansowe	14 280	0	22 862	-450	-13 994	0	0	0	0	0	22 698	-8 868
Razem	821 193	374 862	837 291	-13 309	-434 534	-58 558	-74 480	0	0	-6 450	1 446 015	-402 757
Odpisy na należności tworzone grupowo (w tym: IBNR)												
Należności od banków	46	0	154	-2	-28	0	0	0	0	0	170	-126
Należności od klientów indywidualnych	21 094	1 151 488	219 375	-487	-153 378	0	0	-847	0	-3 804	1 233 441	-65 997
Należności od klientów mikro	27 495	239 126	196 893	-6	-131 974	0	0	3 268	17 662	-729	351 735	-64 919
Należności od dużych przedsiębiorstw	35 024	0	35 988	-825	-25 574	628	0	-343	306	0	45 204	-10 414
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	7 111	20 299	22 142	-29	-19 814	-360	0	106	-17 967	-1 887	9 601	-2 328
Należności od sektora publicznego	0	0	2 231	0	-4 010	-2	0	227	0	0	-1 554	1 779
Pozycje pozabilansowe	10 346	4 767	9 388	-104	-11 351	0	0	0	0	0	13 046	1 963
Razem	101 116	1 415 680	486 171	-1 453	-346 129	266	0	2 411	1	-6 420	1 651 643	-140 042
Odpisy razem	922 309	1 790 542	1 323 462	-14 762	-780 663	-58 292	-74 480	2 411	1	-12 870	3 097 658	-542 799



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

8. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	2013	2012 przekształcony*
Z tytułu działalności kredytowej	50 910	44 134
Z tytułu obsługi środków pieniężnych	22 067	21 704
Z tytułu działalności powierniczej	27 172	13 238
Z tytułu przelewów i innych transakcji płatniczych	56 211	55 832
Z tytułu kart płatniczych	92 843	81 801
Z tytułu zobowiązań gwarancyjnych	21 401	21 591
Z tytułu wpłat gotówkowych	13 568	14 030
Z tytułu obsługi i prowadzenia rachunków bankowych	54 794	51 000
Z tytułu obsługi akredyty w i inkasa dokumentowego	8 695	7 709
Z tytułu pośrednictwa w sprzedaży ubezpieczeń	80 941	74 830
Pozostałe, w tym:	34 996	15 086
Z tytułu dystrybucji Otwartych Funduszy Inwestycyjnych	6 712	4 152
Z tytułu przygotowywania dokumentacji bankowej na zlecenie klientów	4 992	5 087
Razem	463 598	400 956
Koszty z tytułu prowizji i opłat		
Z tytułu uiszczonych opłat maklerskich (w tym z tytułu działalności powierniczej)	-2 828	-2 485
Z tytułu kart płatniczych	-29 628	-27 712
Z tytułu usług akwizycyjnych	-1 951	-2 658
Z tytułu obsługi operacji banknotowych	-21 695	-14 235
Płacone instytucjom rozliczeniowym	-27 775	-15 481
Pozostałe, w tym:	-9 547	-35 397
Opłaty i prowizje dotyczące kredytów otrzymanych	-6 468	-880
Razem	-93 424	-97 968
Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tym):	370 174	302 988
Całkowite przychody prowizyjne dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	436 426	387 718
Całkowite koszty prowizyjne dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	-90 596	-95 483

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

9. Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	2013	2012
Wynik zrealizowany i niezrealizowany (bez komponentu walutowego) na walutowych instrumentach pochodnych	231 386	354 665
Wynik zrealizowany i niezrealizowany na instrumentach pochodnych opartych o stopę procentową	15 316	25 935
Wynik zrealizowany i niezrealizowany na instrumentach dłużnych, w tym:	824	8 254
Desygnowane do wyliczenia w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	0	105
Przeznaczone do obrotu	824	875
Wynik zrealizowany i niezrealizowany na instrumentach kapitałowych	28	30
Razem wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	247 554	388 884

Wynik na instrumentach finansowych zabezpieczających	2013	2012
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego	-5 706	6 895
Zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego	6 275	-6 315
Razem wynik na instrumentach finansowych zabezpieczających	569	580

Razem wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	248 123	389 464
---	---------	---------

Wynik zrealizowany i niezrealizowany (bez komponentu walutowego) na walutowych instrumentach pochodnych zawiera zyski i straty na kontraktach swap, forward i opcjach, z wyjątkiem wydzielonego komponentu walutowego, stanowiącego różnicę kursową. Wynik zrealizowany i niezrealizowany na instrumentach pochodnych opartych o stopę procentową zawiera zyski i straty na kontraktach IRS oraz CIRS. Więcej informacji na temat instrumentów pochodnych zaprezentowano w nocie 16.

Zyski i straty na sprzedaży oraz wycena aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy, niebędących instrumentami pochodnymi, prezentowane są w pozycji Wynik zrealizowany i niezrealizowany na instrumentach dłużnych.

Dodatkowe informacje na temat instrumentów finansowych zabezpieczanych i zabezpieczających zaprezentowano w nocie 17.

10. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany	2013	2012
Różnice kursowe zrealizowane oraz niezrealizowane wynikające z komponentu walutowego wyliczenia instrumentów pochodnych	5 374	51 126
Różnice kursowe zrealizowane oraz niezrealizowane netto z wyceny pozostałych aktywów i pasywów	179 401	174 743
Razem wynik z pozycji wymiany	184 775	225 869

Pozycja Różnice kursowe zrealizowane oraz niezrealizowane netto z wyceny pozostałych aktywów i pasywów zawiera zyski i straty z rewaluacji aktywów i pasywów nominowanych w walucie obcej.



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

11. Ogólne koszty administracyjne

11.1.1. Wynagrodzenia

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	2013	2012
Wynagrodzenia	-557 335	-486 260
Koszty ubezpieczeń społecznych, w tym:	-88 682	-73 356
ubezpieczenie emerytalne i rentowe	-87 623	-72 413
Koszty programów jubileuszowych	-6 628	-11 933
Pozostałe świadczenia pracownicze	-21 313	-22 087
Razem	-673 958	-593 636

11.1.2. Pozostałe ogólne koszty administracyjne

Pozostałe ogólne koszty administracyjne	2013	2012
Koszty utrzymania i wynajmu budynków	-166 167	-166 774
w tym koszty rat leasingowych	-127 337	-122 713
Koszty informatyczne i telekomunikacyjne	-160 470	-151 750
Koszty marketingu	-62 799	-46 630
Koszty szkoleń	-26 637	-14 102
Koszty pozostałych rat leasingowych	-6 299	-9 970
Koszty usług konsultingowych	-77 617	-61 589
Pozostałe koszty rzeczowe	-119 863	-87 973
Koszty prowizji płaconych pośrednikom finansowym	-2 045	-5 190
Składka i wpłaty na rzecz BFG	-44 651	-34 900
Amortyzacja	-154 851	-143 823
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	-75 553	-72 563
Amortyzacja wartości niematerialnych	-79 298	-71 260
Razem	-821 399	-722 701



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

12. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	2013	2012 przekształcony*
Przychody ze sprzedaży na działalności niebankowej	38 876	38 884
Przychody z tytułu rozwiązania pozostałych rezerw	14 131	6 608
Przychody z tytułu niewykorzystanych rozliczeń międzyokresowych kosztów	5 745	0
Wynik z tytułu sprzedaży składników majątku trwałego	4 626	3 328
Przychody z tytułu odwrócenia trwałego odpisów aktualizujących wartość innych aktywów	46 460	48 934
Przychody z tytułu odyskowań na aktywach spisanych	874	8 302
Przychody uzyskane ze sprzedaży wierzytelności	37 289	8 567
Pozostałe przychody operacyjne – inne	32 815	12 274
Razem	180 816	126 897

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Pozostałe koszty operacyjne	2013	2012
Koszty z tytułu działalności niebankowej	-489	-20 322
Koszty z tytułu zawiązania pozostałych rezerw	-9 095	-4 055
Koszty z tytułu utraty wartości majątku trwałego	-1 820	-18 148
Koszty z tytułu sprzedaży i likwidacji środków trwałych i wartości niematerialnych	-3 767	-9 553
Koszty windykacji	-25 049	-22 951
Pozostałe koszty operacyjne – inne	-21 833	-25 459
Razem	-62 053	-100 488



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

13. Podatek dochodowy

	STAN NA POCZĄTEK OKRESU przekształcony*				ZMIANY				STAN NA KONIEC OKRESU			
	Podatek odroczoney	Rachunek zysków i strat	Podatek odroczoney z tytułu rozpoznania wartości firmy	Pozostałe dochody całkowite	Pozostałe związane z konsolidacją	Rachunek zysków i strat	Podatek odroczoney z tytułu rozpoznania wartości firmy i jego rozliczenie	Pozostałe dochody całkowite	Podatek odroczoney	Rachunek zysków i strat	Podatek odroczoney z tytułu rozpoznania wartości firmy	Pozostałe dochody całkowite
ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2013 ROKU												
Aktywa z tytułu podatku odroczonego												
Odsetki naliczone do zapłacenia (koszt), z tego:	30 959	30 959	0	0	0	9 484	0	0	40 443	40 443	0	0
Odsetki od depozytów	30 311	30 311	0	0	0	8 405	0	0	38 716	38 716	0	0
Odsetki od papierów wartościowych i instrumentów pochodnych	648	648	0	0	0	1 079	0	0	1 727	1 727	0	0
Wartość godziwa instrumentów pochodnych (bez komponentu walutowego), papierów wartościowych	30 385	30 385	0	0	0	9 934	0	2 137	42 456	40 319	0	2 137
Ujemne różnice kursowe	21 429	21 429	0	0	0	-21 358	0	0	71	71	0	0
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	33 762	33 762	0	0	0	-1 841	0	0	31 921	31 921	0	0
Odписы aktualizujące wartość kredytów nie uznane za koszty uzyskania przychodów	400 050	400 050	0	0	0	-53 625	0	0	346 425	346 425	0	0
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingowych	207 188	207 188	0	0	0	33 981	0	0	241 169	241 169	0	0
Pozostałe rezerwy	425	425	0	0	-328	736	0	0	833	833	0	0
Koszty do zapłacenia	63 428	63 428	0	0	-101	-5 039	0	0	58 288	58 288	0	0
Pozostałe aktywa	20 047	2 595	17 452	0	0	1 676	-668	0	21 054	4 271	16 784	0
Strata podatkowa do rozliczenia w okresach przyszłych	8 841	8 841	0	0	0	-8 841	0	0	0	0	0	0
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	816 514	799 062	17 452	0	-429	-34 893	-668	2 137	782 661	763 741	16 784	2 137
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego												
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód), z tego:	85 259	85 259	0	0	0	-1 702	0	0	83 557	83 557	0	0
Odsetki od kredytów	77 948	77 948	0	0	0	229	0	0	78 177	78 177	0	0
Odsetki od papierów wartościowych i instrumentów pochodnych	6 921	6 921	0	0	0	-1 566	0	0	5 355	5 355	0	0
Dyskonto od papierów wartościowych	390	390	0	0	0	-365	0	0	25	25	0	0
Wycena obligacji i finansowania	29 654	29 654	0	0	0	-9 242	0	0	20 412	20 412	0	0
Wartość godziwa instrumentów pochodnych (bez komponentu walutowego), papierów wartościowych	41 772	41 650	0	122	0	5 593	0	-122	47 243	47 243	0	0
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	59 068	59 068	0	0	0	-6 629	0	0	52 439	52 439	0	0
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	24 097	24 097	0	0	0	2 908	0	0	27 005	27 005	0	0
Pozostałe rezerwy	61 682	11 203	50 479	0	0	-9 055	-1 335	0	51 292	2 148	49 144	0
Zobowiązanie brutto z tytułu podatku odroczonego	301 532	250 931	50 479	122	0	-18 126	-1 335	-122	281 949	232 805	49 144	0
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	514 982	548 131	-33 027	-122	-429	-16 766	667	2 259	500 713	530 936	-32 360	2 137
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	514 982	548 131	-33 027	-122	-429	-16 766	667	2 259	500 713	530 936	-32 360	2 137
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

ZMIANY RÓŻNIC PRZEJŚCIOWYCH W CIĄGU 2012 ROKU	STAN NA POCZĄTEK OKRESU przekształcony*			ZMIANA Z TYTUŁU NABYCIA POLBANKU			POZOSTAŁE ZMIANY			STAN NA KONIEC OKRESU przekształcony*			
	Podatek odroczony	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Rachunek zysków i strat	Korekta podatku odroczonego z tytułu rozpoznania wartości firmy	Pozostałe dochody całkowite	Objęcie konsolidacją po raz pierwszy Rachunek zysków i strat	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Podatek odroczony	Rachunek zysków i strat	Korekta podatku odroczonego z tytułu rozpoznania wartości firmy	Pozostałe dochody całkowite
Aktywa z tytułu podatku odroczonego													
Odsetki naliczone do zapłacenia (koszt), z tego:	11 601	11 601	0	17 017	0	0	0	2 342	0	30 959	30 959	0	0
Odsetki od depozytów	10 952	10 952	0	16 253	0	0	0	3 106	0	30 311	30 311	0	0
Odsetki od papierów wartościowych i instrumentów pochodnych	649	649	0	763	0	0	0	-764	0	648	648	0	0
Wartość godziwa instrumentów pochodnych (bez komponentu walutowego), papierów wartościowych	16 344	16 344	0	-5 685	0	0	0	19 725	0	30 385	30 385	0	0
Ujemne różnice kursowe	61 030	61 030	0	0	0	0	0	-39 601	0	21 429	21 429	0	0
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	20 684	20 684	0	16 634	0	0	0	-3 556	0	33 762	33 762	0	0
Odpisy aktualizujące wartość kredytów nie uznane za koszty uzyskania przychodów	75 691	75 691	0	312 139	0	0	0	12 221	0	400 050	400 051	0	0
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingowych	160 164	160 164	0	0	0	0	0	47 024	0	207 188	207 188	0	0
Pozostałe rezerwy	36	36	0	27	0	0	472	-110	0	425	425	0	0
Koszty do zapłacenia	29 697	29 697	0	17 217	0	0	103	16 410	0	63 428	63 427	0	0
Pozostałe aktywa	2 250	2 250	0	12	18 097	0	912	-1 224	0	20 047	2 595	17 452	0
Strata podatkowa do rozliczenia w okresach przyszłych	17 806	17 806	0	144	0	0	1 016	-10 125	0	8 841	8 841	0	0
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	395 303	395 303	0	357 505	18 097	0	2 503	43 106	0	816 514	799 062	17 452	0
Rezerwy z tytułu odroczonego podatku													
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód), z tego:	51 381	51 381	0	27 020	0	0	0	6 858	0	85 259	85 259	0	0
Odsetki od kredytów	47 073	47 073	0	23 260	0	0	0	7 615	0	77 948	77 948	0	0
Odsetki od papierów wartościowych i instrumentów pochodnych	3 978	3 978	0	3 760	0	0	0	-817	0	6 921	6 921	0	0
Dyskonto od papierów wartościowych	330	330	0	0	0	0	0	60	0	390	390	0	0
Wycena obligacji i finansowania	38 763	38 763	0	710	0	0	0	-9 819	0	29 654	29 654	0	0
Wartość godziwa instrumentów pochodnych (bez komponentu walutowego), papierów wartościowych	23 456	23 456	0	-7 852	0	0	0	26 046	122	41 772	41 650	0	122
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	6 725	6 725	0	58 658	0	0	0	-6 315	0	59 068	59 068	0	0
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	20 243	20 243	0	8 041	0	0	507	-4 694	0	24 097	24 097	0	0
Pozostałe rezerwy	4 134	4 134	0	634	51 376	0	7	5 531	0	61 682	11 203	50 479	0
Zobowiązanie brutto z tytułu podatku odroczonego	144 702	144 702	0	87 211	51 376	0	514	17 607	122	301 532	250 931	50 479	122
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	250 601	250 601	0	270 294	-33 279	0	1 989	25 499	-122	514 982	548 131	-33 027	-122
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	250 601	250 601	0	270 294	-33 279	0	1 989	25 499	-122	514 982	548 131	-33 027	-122
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej	2013	2012 przekształcony*
Zysk brutto	240 104	35 236
Podatek dochodowy bieżący według krajowej stawki podatku od zysku brutto (19%)	-45 620	-6 695
Wpływ na podatek kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	-11 008	-16 644
Wpływ na podatek przychodów niepodlegających opodatkowaniu	0	630
Całkowite obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	-56 628	-22 709

Uzgodnienie podatku odniesionego do rachunku zysków i strat	2013	2012 przekształcony*
Podatek dochodowy bieżący	-39 809	-48 214
Korekty podatku dochodowego bieżącego dotyczące lat ubiegłych	-408	6
Podatek odroczone z tytułu powstania i odwrócenia się różnic	-16 411	25 499
Powstanie i odwrócenie się różnic	-16 766	25 499
Rozliczenie podatku odroczonego z tytułu rozpoznania wartości firmy	356	0
Całkowite obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	-56 628	-22 709

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Sprawa sporna w zakresie zobowiązań Jednostki Dominującej z tytułu podatku dochodowego

W 2009 roku miały miejsce w Jednostce Dominującej dwie kontrole podatkowe dotyczące prawidłowości rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych w latach 2004 i 2007. W 2012 roku odbyła się kolejna kontrola dotycząca prawidłowości rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych za rok 2006. W wyniku tych kontroli organy podatkowe wyraziły odmienną od Zarządu Jednostki Dominującej opinię co do podatkowego ujęcia wyniku na inwestycjach dokonywanych w latach 2004, 2006 i 2007. Bank stojąc na stanowisku uznającym prawidłowość dokonanych przez siebie rozliczeń podatku dokonał uiszczenia zobowiązania podatkowego wskazanego przez organy podatkowe oraz rozpoznał należność od Urzędu Skarbowego. Saldo należności wraz z odsetkami na dzień 31 grudnia 2013 roku, w kwocie 79 920 tys. zł zostało ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji Inne aktywa.

Decyzje pokontrolne Dyrektora Izby Skarbowej dotyczące rozliczeń podatku dochodowego za każdy rok zostały uchylone przez Wojewódzki. Organ podatkowy wniósł skargi kasacyjne dla lat 2004, 2006 i 2007. Na moment sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego terminy rozpraw przed NSA nie zostały wyznaczone.

Sprawa sporna w zakresie zobowiązań jednostki zależnej z tytułu podatku dochodowego

W 2008 roku miała miejsce w jednostce zależnej – Raiffeisen-Leasing Polska S.A. kontrola podatkowa dotycząca prawidłowości rozliczeń w podatku dochodowym od osób prawnych w 2006 roku. W wyniku tej kontroli organy podatkowe wyraziły odmienną od Zarządu spółki opinię, co do podatkowego ujęcia wyniku na inwestycjach dokonywanych w 2006 roku. Spółka stojąc na stanowisku uznającym prawidłowości dokonanych przez siebie rozliczeń podatku, dokonał uiszczenia zobowiązania podatkowego wskazanego przez organy podatkowe oraz rozpoznał należność od Urzędu Skarbowego. Saldo należności na dzień 31 grudnia 2013 roku, w kwocie 14 176 tys. zł zostało ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym w pozycji Inne aktywa.



Noty objaśniające do skonsolidowanego rachunku zysków i strat (cd.)

W marcu 2013 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wydał wyrok uchylający decyzję Izby Skarbowej w Warszawie. W czerwcu 2013 roku Dyrektor Izby Skarbowej wniósł skargę kasacyjną od wyroku do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Do dnia zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przez Zarząd Jednostki Dominującej, Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie nie ogłosił wyroku w sprawie (sprawa w toku).

Ocena ryzyka powyższych spraw przez Zarząd Jednostki Dominującej

Polskie przepisy podatkowe podlegają interpretacjom oraz zmianom, stąd istnieje teoretyczna możliwość, iż interpretacja tych przepisów przez władze skarbowe może być inna niż zastosowana przez Grupę, co może skutkować dążeniem organów podatkowych do ustalenia innego wymiaru podatku od tego, który został zapłacony przez Grupę. Zgodnie z art. 70 § 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa, rok podatkowy może podlegać badaniu przez władze skarbowe w ciągu 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku.

Tym niemniej, na dzień zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Zarząd Jednostki Dominującej całkowicie podtrzymuje prawidłowość rozliczeń podatkowych dokonanych przez Bank i jednostkę zależną Raiffeisen-Leasing Polska S.A. W ocenie Banku ustalenia podstępowania kontrolnego organów skarbowych są bezzasadne i należy spodziewać się pozytywnego dla Banku i jednostki zależnej rozstrzygnięcia opisanej kwestii.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej

14. Kasa i środki w Banku Centralnym

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Środki pieniężne w kasie	1 249 206	1 315 177
Środki w banku centralnym, w tym	1 172 845	1 784 765
Rezerwy obowiązkowe w banku centralnym	1 040 763	1 099 841
Razem	2 422 051	3 099 942

Grupa może wykorzystywać w ciągu dnia środki na rachunkach rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych na podstawie dyspozycji złożonej do Narodowego Banku Polskiego. Grupa musi jednak zapewnić utrzymanie średniego miesięcznego salda na tym rachunku w odpowiedniej wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej. Deklarowana rezerwa obowiązkowa do utrzymywania w grudniu 2013 roku wynosiła: 1 051 774 tys. zł, w grudniu 2012 roku wynosiła: 1 162 872 tys. zł. Środki te są oprocentowane w wysokości 0,9 stopy redyskontowej weksli w NBP. Na dzień 31 grudnia 2013 roku oprocentowanie to wynosiło 2,475 % (na dzień 31 grudnia 2012 roku 4,05%).

15. Należności od banków

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Depozyty zabezpieczające	171 768	110 668
Środki na rachunkach bieżących	28 867	86 131
Kredyty i pożyczki udzielone bankom	42 185	45 386
Lokaty w innych bankach	125 022	4 193
Należności od banków brutto:	367 842	246 378
Odpisy z tytułu utraty wartości	-205	-170
Należności od banków netto:	367 637	246 208

Na dzień 31 grudnia 2013 roku całość salda pozycji Kredyty i pożyczki udzielone bankom stanowiły należności o zmiennej stopie procentowej natomiast pozycji Lokaty w innych bankach stanowiły należności o stałej stopie procentowej. W 2012 roku całość salda stanowiły należności o zmiennej stopie procentowej. Średnie oprocentowanie lokat w innych bankach oraz kredytów udzielonych innym bankom w 2013 roku wynosiło 3,10 %. Kwota należności długoterminowych od banków na koniec 2013 roku wynosiła 15 438 tys. zł (37 865 tys. zł na koniec 2012 roku)

Zasady ewidencji transakcji z przyrzeczeniem odkupu opisano w punkcie 2.1.10. Zarówno na koniec roku 2013 jak i na koniec 2012 roku nie wystąpiły transakcje typu: „sell buy back” i „buy sell back”.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

16. Pochodne instrumenty finansowe i instrumenty wbudowane

16.1.1. Pochodne instrumenty finansowe

Grupa wykorzystuje następujące instrumenty pochodne jako zabezpieczenia, jak również na potrzeby niezwiązane z rachunkowością zabezpieczeń:

- walutowe transakcje terminowe,
- opcje walutowe,
- instrumenty stóp procentowych.

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna walut obcych i lokalnych, obejmujące niezrealizowane transakcje spot.

Walutowe i procentowe kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych (na przykład oprocentowania stałego na zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład międzywalutowe kontrakty swap stóp procentowych).

Z wyjątkiem określonych walutowych kontraktów swap w przypadku tych transakcji nie następuje zamiana kapitału. Ryzyko kredytowe Grupy stanowi potencjalny koszt zastąpienia kontraktów swap, jeżeli strony nie wywiążą się ze swoich zobowiązań. Ryzyko to jest monitorowane na bieżąco przez odniesienie do aktualnej wartości godziwej proporcji wartości nominalnej kontraktów oraz płynności rynkowej. W celu kontrolowania poziomu podejmowanego ryzyka kredytowego Grupa ocenia strony umowy przy pomocy tych samych metod, które stosuje się w działalności kredytowej.

Opcje walutowe i procentowe to umowy, na mocy których sprzedający przyznaje kupującemu prawo, ale nie obowiązek, nabycia (opcja kupna) lub sprzedaży (opcja sprzedaży) w ustalonym dniu, do ustalonego dnia lub też w ustalonym okresie – konkretnej ilości waluty obcej lub instrumentu finansowego po z góry ustalonej cenie. W zamian za narażenie na ryzyko walutowe lub ryzyko zmiany stóp procentowych, sprzedający otrzymuje od kupującego premię. Opcje mogą być opcjami znajdującymi się w obrocie giełdowym lub negocjowanymi pomiędzy Grupą a klientem (w transakcji pozagiełdowej). Grupa jest narażona na ryzyko kredytowe z tytułu zakupionych opcji tylko i wyłącznie do wysokości ich wartości bilansowej, którą stanowi ich wartość godziwa.

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w bilansie, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu nie pokazują, jaki jest stopień narażenia Grupy na ryzyko kredytowe lub ryzyko zmiany cen. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	Wartość nominalna instrumentów	31 grudnia 2013		31 grudnia 2012		
		Wartości godziwe		Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe w portfelu handlowym						
Walutowe kontrakty (fx swap i fx forward)	23 163 852	299 208	257 502	20 071 100	332 684	220 317
Opcje zakupione i sprzedane w obrocie pozagiełdowym	1 572 777	12 866	12 932	659 092	5 803	5 808
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	815 488	2 360	15 636	0	0	0
Razem walutowe instrumenty pochodne	25 552 117	314 434	286 069	20 730 192	338 487	226 125
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	6 977 089	101 676	90 931	2 851 509	112 635	116 624
Forward Rate Agreement (FRA)	5 250 000	1 099	2 093	300 000	0	734
Razem instrumenty pochodne dla stóp procentowych	12 227 089	102 775	93 023	3 151 509	112 635	117 358
Razem	37 779 206	417 209	379 093	23 881 701	451 122	343 483
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne						
Walutowe kontrakty (fx swap)	2 563 493	83 654	46 632	0	0	0
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	2 270 850	33 365	11 302	1 364 300	21 626	1 492
Razem	4 834 343	117 019	57 934	1 364 300	21 626	1 492
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą						
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	133 617	1	16 918	138 180	0	23 287
Razem	133 617	1	16 918	138 180	0	23 287

Około 60% transakcji dokonywanych przez Grupę Dominującą to transakcje walutowe zawierane z innymi instytucjami finansowymi. Kierownictwo ustaliło limity na poszczególne instytucje finansowe, które określają wartość transakcji, jaka może być zawarta z jednym kontrahentem.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

16.1.2. Instrumenty wbudowane

Do instrumentów wbudowanych Grupa zalicza instrumenty pochodne wbudowane w produkty strukturyzowane. Instrumenty te oddzielane są od umowy zasadniczej i prezentowane w pozycji Pochodne instrumenty finansowe. Do instrumentów takich zaliczane są również obligacje zamienne na akcje (nota 18).

17. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa stosuje rachunkowość zabezpieczeń w zakresie zabezpieczenia wartości godziwej udzielonego kredytu o stałej stopie procentowej. Instrumentem zabezpieczającym jest swap na stopę procentową, gdzie Grupa płaci kupon oparty o stałą stopę procentową a otrzymuje kupon oparty o stopę zmienną.

Pod koniec grudnia 2005 roku Jednostka Dominująca udzieliła na okres 15 lat kredytu o stałej stopie procentowej w wartości nominalnej 45 mln EUR, zabezpieczając go transakcją swap na stopę procentową w wartości nominalnej 44,9 mln EUR. Wartość zmiany wyceny kredytu i transakcji zabezpieczającej według stanu na dzień 31 grudnia 2013 i 2012 roku zaprezentowano w poniższych tabelach. Informacje na temat części nieefektywnej zabezpieczenia odniesionej do wyniku finansowego prezentuje nota 9.

	2013	2012
Wynik z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego	6 275	-6 315
Wynik z tytułu zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczanego	-5 706	6 895
Wynik z tytułu rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej	569	580
Wynik odsetkowy na instrumencie pochodnym zabezpieczającym	-5 196	-5 058
Wartość nominalna instrumentu zabezpieczającego	133 617	138 180
Wartość nominalna instrumentu zabezpieczanego	133 635	138 199

Grupa stosuje także rachunkowość zabezpieczeń w zakresie zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych kredytów hipotecznych w CHF oraz lokat opartych o zmienną stopę WIBOR, wynikającej z ryzyka zmiany stóp procentowych oraz ryzyka kursowego. Instrumentami zabezpieczającymi są walutowy swap na stopę procentową, gdzie Grupa płaci kupon oparty o stopę CHF LIBOR 3M, a otrzymuje kupon oparty o WIBOR 3M od kwoty nominalnej zdefiniowanej odpowiednio w CHF oraz złotych polskich oraz transakcja forward, w której Grupa sprzedaje CHF.

Wartości nominalne i godziwe instrumentów pochodnych zabezpieczających zostały zaprezentowane w nocie 16.

Kwoty rozpoznane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat i na kapitale z aktualizacji wyceny z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge) prezentuje poniższe zestawienie.

	2013	2012
Kapitał z aktualizacji wy ceny (odroczenie zmian wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie - brutto)	-5 025	645
Wynik odsetkowy na instrumentach pochodnych zabezpieczających	112 563	5 167
Nieefektywa część zmiany wy ceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających zaprezentowana w rachunku wyników.	780	0



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Poniższe tabele prezentują okresy, w których oczekuje się, że relacja zabezpieczająca będzie generować przepływy pieniężne:

31 grudnia 2013	Umowny termin zapadalności					Razem
	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne						
Walutowe kontrakty (fx swap)	569 171	155 470	1 838 852	0	0	2 563 493
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	0	0	0	1 531 595	739 255	2 270 850
Razem						4 834 343
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą						
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	0	0	0	0	133 617	133 617
Razem	0	0	0	0	133 617	133 617
31 grudnia 2012						
31 grudnia 2012	Umowny termin zapadalności					Razem
	do 1 miesiąca	od 1 do 3 miesięcy	od 3 miesięcy do 1 roku	od 1 do 5 lat	powyżej 5 lat	
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne						
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	0	0	0	513 100	851 200	1 364 300
Razem	0	0	0	513 100	851 200	1 364 300
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą						
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	0	0	0	0	138 180	138 180
Razem	0	0	0	0	138 180	138 180



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny z tytułu rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych (cash flow hedge) prezentuje poniższe zestawienie.

	2013
Kapitał z aktualizacji wyceny (odroczenie zmian wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie) na 1 stycznia	645
Kapitał z aktualizacji wy ceny (wy cena wraz z odsetkami zrealizowany mi w roku)	91 057
Wynik odsetkowy na instrumentach pochodny ch zabezpieczający ch	-112 563
Wynik z tytułu rewaluacji na instrumentach pochodny ch zabezpieczający ch	16 616
Kapitał z aktualizacji wy ceny (wartość godziwa zabezpieczający ch instrumentów finansowy ch w części uznanej za nieskuteczne zabezpieczenie)	-780
Kapitał z aktualizacji wyceny (odroczenie zmian wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie) na 31 grudnia	-5 025

18. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Obligacje i bony wyemitowane przez Skarb Państwa	243 986	385 599
Obligacje zamienne na akcje	67 995	90 958
Inne aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej	8 458 825	8 287 065
Razem	8 770 806	8 763 622

Aktywa finansowe wyznaczone jako aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przy początkowym ujęciu	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Obligacje wyemitowane przez pozostałe podmioty - obligacje korporacyjne	0	59 529
Razem	0	59 529

Instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy są oprocentowane w oparciu o zmienne rynkowe stopy procentowe. Dodatkowe informacje na temat pochodnych instrumentów finansowych prezentuje nota 16.

W pozycji Inne aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej zaprezentowano papiery wartościowe wykorzystywane jako element służący regulacji płynności Grupy. W ramach tych pozycji następuje realizacja krótkoterminowych zysków ze sprzedaży tych instrumentów. Całość salda stanowią bony pieniężne NBP.

Obligacje zamienne na akcje stanowią złożony instrument finansowy, którego wartości godziwej nie można na dzień bilansowy rzetelnie określić. Instrument pochodny wbudowany w obligację oparty jest na nienotowanym instrumencie kapitałowym, którego wartość godziwa również nie jest możliwa do rzetelnego ustalenia.

W związku z powyższym, zgodnie z pkt. C11 „Wskazówek implementacyjnych MSR 39”, cały instrument jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu i wyceniany według zamortyzowanego kosztu pomniejszonego o utratę wartości. Odsetki naliczone od tych obligacji wyniosły zero złotych według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 3 900 tys. zł na dzień 31 grudnia 2012 roku. Realizacja aktywa nastąpi poprzez wykup obligacji. Jednostka Dominująca nie przewiduje wykorzystania opcji zamiany na akcje.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Kwota należności długoterminowych z tytułu instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej na koniec 2013 roku wynosiła 299 135 tys. zł (387 263 tys. zł na koniec 2012 roku).

19. Inwestycyjne papiery wartościowe

2013	Stan na 1 stycznia	Zwiększenia	Zmniejszenia (sprzedaż i wykup)	Zmiana naliczonych odsetek, dyskonta i wyceny	Różnice kursowe	Stan na 31 grudnia
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności						
Obligacje skarbowe	541 209	749 227	-41 022	-916	0	1 248 498
Razem utrzymywane do terminu zapadalności	541 209	749 227	-41 022	-916	0	1 248 498
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży						
Udziały kapitałowe	44 766	25 500	-500	0	2	69 768
Bony pieniężne zablokowane pod BFG	0	189 908	0	67	0	189 975
Obligacje korporacyjne	0	297 450	0	-3 281	0	294 169
Razem dostępne do sprzedaży	44 766	512 858	-500	-3 214	2	553 912
Razem	585 975	1 262 085	-41 522	-4 130	2	1 802 410

2012	Stan na 1 stycznia	Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	Zwiększenia	Zmniejszenia (sprzedaż i wykup)	Zmiana naliczonych odsetek, dyskonta i wyceny	Różnice kursowe	Stan na 31 grudnia
Inwestycyjne papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności							
Obligacje skarbowe	540 153	0	1 056	0	0	0	541 209
Razem utrzymywane do terminu zapadalności	540 153	0	1 056	0	0	0	541 209
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży							
Udziały kapitałowe	28 932	15 100	750	0	0	-16	44 766
Razem dostępne do sprzedaży	28 932	15 100	750	0	0	-16	44 766
Razem	569 085	15 100	1 806	0	0	-16	585 975

Informacje na temat wartości godziwej inwestycyjnych papierów wartościowych prezentuje nota 38. Na dzień 31 grudnia 2013 oraz 2012 roku nie utworzono dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości inwestycji kapitałowych. W księgach Jednostki Dominującej uwzględniony jest łączny odpis w kwocie 12 200 tys. zł.

Kwota należności długoterminowych z tytułu inwestycyjnych papierów wartościowych na koniec 2013 roku wynosiła 1 540 894 tys. zł (538 262 tys. zł na koniec 2012 roku).



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

20. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury podmiotowej	31 grudnia 2013			31 grudnia 2012		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Klienci indywidualni	19 910 907	1 310 268	18 600 639	21 370 941	1 610 580	19 760 361
Klienci mikro	5 503 046	705 827	4 797 219	5 913 003	727 806	5 185 197
Duże przedsiębiorstwa	13 632 845	825 224	12 807 621	13 811 534	643 684	13 167 850
Małe i średnie przedsiębiorstwa	1 422 949	91 022	1 331 927	1 424 494	79 444	1 345 050
Sektor publiczny	39 655	133	39 522	46 436	227	46 209
Razem	40 509 402	2 932 474	37 576 928	42 566 408	3 061 741	39 504 667

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury jakościowej

31 grudnia 2013							
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom bez utraty wartości	Odpis tworzony grupowo IBNR	Kredyty i pożyczki z utratą wartości analizowane indywidualnie	Odpis tworzony indywidualnie	Kredyty i pożyczki z utratą wartości analizowane grupowo	Odpis tworzony grupowo	Wartość netto
Należności od klientów indywidualnych	18 368 061	87 072	17 532	10 486	1 525 314	1 212 710	18 600 639
Należności od klientów mikro	4 511 833	59 199	147 553	102 341	843 660	544 287	4 797 219
Należności od dużych przedsiębiorstw	12 246 132	55 013	1 386 713	770 211	0	0	12 807 621
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	1 318 293	5 374	100 193	83 510	4 463	2 138	1 331 927
Należności od sektora publicznego	39 655	133	0	0	0	0	39 522
Razem	36 483 974	206 791	1 651 991	966 548	2 373 437	1 759 135	37 576 928

Kredyty i pożyczki udzielone klientom według struktury jakościowej

31 grudnia 2012							
	Kredyty i pożyczki udzielone klientom bez utraty wartości	Odpis tworzony grupowo IBNR	Kredyty i pożyczki z utratą wartości analizowane indywidualnie	Odpis tworzony indywidualnie	Kredyty i pożyczki z utratą wartości analizowane grupowo	Odpis tworzony grupowo	Wartość netto
Należności od klientów indywidualnych	19 561 739	110 411	584 689	378 251	1 224 513	1 121 918	19 760 361
Należności od klientów mikro	4 987 461	71 932	621 414	372 840	304 128	283 034	5 185 197
Należności od dużych przedsiębiorstw	12 534 875	45 282	1 276 659	598 402	0	0	13 167 850
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	1 327 490	4 836	96 875	74 486	129	122	1 345 050
Należności od sektora publicznego	46 436	227	0	0	0	0	46 209
Razem	38 458 001	232 688	2 579 637	1 423 979	1 528 770	1 405 074	39 504 667

W saldzie kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględnione zostały należności z tytułu leasingu finansowego.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Należności z tytułu leasingu finansowego

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Należności brutto z tytułu leasingu finansowego o terminie zapadalności:	4 294 279	4 575 478
Nie dłuższy niż 1 rok	1 655 829	1 876 236
Od roku do 5 lat	2 415 055	2 459 505
Powyżej 5 lat	223 395	239 737
Niezrealizowane przyszłe przychody finansowe z tytułu leasingu finansowego:	181 538	512 624
Nie dłuższy niż 1 rok	68 454	220 648
Od roku do 5 lat	104 330	249 245
Powyżej 5 lat	8 754	42 731
Bieżąca wartość przyszłych rat leasingu finansowego	4 112 741	4 062 854
Bieżąca wartość przyszłych rat leasingu finansowego o terminie zapadalności:	4 112 741	4 062 854
Nie dłuższy niż rok	1 587 375	1 655 588
Od roku do 5 lat	2 310 725	2 210 260
Powyżej 5 lat	214 641	197 006

Charakterystyka portfela

Struktura portfela leasingowego (według wartości netto) z podziałem na rodzaje środków:

	31 grudnia 2013	%	31 grudnia 2012	%
Leasing środków transportu	2 868 984	74%	2 866 982	75%
Leasing nieruchomości	521 634	13%	456 195	11%
Leasing maszyn i urządzeń	499 103	13%	547 543	14%
Razem	3 889 721	100%	3 870 720	100%

W transakcjach leasingu finansowego nie występuje niegwarantowana wartość rezydualna przedmiotów leasingu. Korzystający nabywają przedmiot leasingu po zakończeniu umowy w cenie ustalonej na poziomie niższym niż wartość rynkowa. Sporadycznie występuje gwarancja nabycia przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu przez podmioty trzecie.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Charakterystyka portfela leasingowego dla umów zawartych w roku:

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Maszyny i urządzenia		
Cena zakupu	295 251	314 123
Wartość finansowana	256 650	270 940
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	47	45,55
Liczba kontraktów	2 435	2 184
Środki transportu		
Cena zakupu	1 825 663	1 600 754
Wartość finansowana	1 514 531	1 337 951
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	43	42,54
Liczba kontraktów	14 757	13 236
Nieruchomości		
Cena zakupu	133 220	65 160
Wartość finansowana	103 813	50 379
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	118	120
Liczba kontraktów	39	14
Razem		
Cena zakupu	2 254 134	1 980 037
Wartość finansowana	1 874 994	1 659 270
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	48	45,56
Liczba kontraktów	17 231	15 434
Niezrealizowane przychody odsetkowe		
	Umowy zawarte w 2013 roku – stan na 31 grudnia 2013	Umowy zawarte w 2012 roku – stan na 31 grudnia 2012
1-3 miesiące	21 173	26 598
3 miesiące - 1 rok	54 498	67 046
1 rok - 5 lat	96 153	114 913
Powyżej 5 lat	11 949	9 752
Razem	183 773	218 309
Suma minimalnych opłat leasingowych		
	Umowy zawarte w 2013 roku – stan na 31 grudnia 2013	Umowy zawarte w 2012 roku – stan na 31 grudnia 2012
1-3 miesiące	128 851	143 728
3 miesiące - 1 rok	380 661	390 331
1 rok - 5 lat	1 206 520	1 137 834
Powyżej 5 lat	93 795	63 644
Razem	1 809 827	1 735 537

Kwota należności długoterminowych z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom na koniec 2013 roku wynosiła 27 391 760 tys. zł (27 409 932 tys. zł na koniec 2012 roku).

Informacje na temat bilansowej wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom, prezentuje nota 7.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

21. Wartości niematerialne

2013	Wartość firmy	Marka „Polbank”	Relacje z klientami	Prawa użytkowane przez Grupę	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO								
Stan na 1 stycznia	33 279	200 000	70 400	98	555 494	46 654	29 220	935 145
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	0	0	0	86 712	42 902	0	129 614
Zwiększenia bezpośrednie w ciągu roku	0	0	0	0	16 332	114 837	0	131 169
Przejęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	0	0	0	0	70 380	-71 935	0	-1 555
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-313	0	0	0	-17 452	-7 787	-14 367	-39 919
Stan na 31 grudnia	32 966	200 000	70 400	98	624 754	81 769	14 853	1 024 840
UMORZENIE								
Stan na 1 stycznia	0	0	4 723	60	319 441	0	0	324 224
Amortyzacja okresu	0	0	7 022	26	72 250	0	0	79 298
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	0	-11 024	0	0	-11 024
Stan na 31 grudnia	0	0	11 745	86	380 667	0	0	392 498
ODPISY AKTUALIZUJĄCE								
Stan na początek okresu	0	0	0	0	6 310	0	0	6 310
Zwiększenia	0	0	0	0	270	1 550	0	1 820
Zmniejszenia	0	0	0	0	-4 529	0	0	-4 529
Stan na koniec okresu	0	0	0	0	2 051	1 550	0	3 601
WARTOŚĆ NETTO								
Stan na 1 stycznia	33 279	200 000	65 677	38	229 743	46 654	29 220	604 611
Stan na 31 grudnia	32 966	200 000	58 655	12	242 036	80 219	14 853	628 741

W 2013 roku i 2012 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Grupa zalicza do wartości niematerialnych wartość firmy, markę „Polbank” i relacje z klientami, które zostały rozpoznane w wyniku transakcji połączenia z Polbank EFG S.A. (szczegóły ujęto w nocie 5. skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Wartość firmy oraz marka „Polbank”, posiadają nieokreślony okres użytkowania, w związku z tym nie są amortyzowane, natomiast podlegają corocznym testom na utratę wartości. Na dzień 31 grudnia 2013 roku Jednostka Dominująca przeprowadziła testy na utratę wartości wartości firmy i marki „Polbank” – nie stwierdzono konieczności utworzenia odpisu aktualizującego z tego tytułu.

Relacje z klientami są amortyzowane liniowo w okresie 10 lat, oraz w przypadku wystąpienia przesłanek podlegają testom na utratę wartości (por. nota 2.1.14.2.2. sprawozdania finansowego).

Testy na utratę wartości powyższych wartości niematerialnych zostały opisane w nocie 4.2.4 sprawozdania finansowego.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Inną istotną pozycję wartości niematerialnych stanowi główny system operacyjny Jednostki Dominującej.

Wartość początkowa inwestycji wynosiła 103 492 tys. zł, bieżąca wartość inwestycji wynosi 14 450 tys. zł, pozostały okres amortyzacji wynosi 5 lat. Jeżeli okres amortyzacji zostałyby skrócone o 1 rok, to bieżąca wartość inwestycji wynosiłaby 11 700 tys. zł.

2012	Wartość firmy	Marka „Polbank”	Relacje z klientami	Prawa użytkowane przez Grupę	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Zaliczki na wartości niematerialne	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO								
Stan na 1 stycznia	0	0	0	67	352 828	33 361	2 891	389 147
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	33 279	200 000	70 400	31	210 589	18 715	26 329	559 343
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	33 279	200 000	70 400	0	153 897	16 195	0	473 771
Zmiana z tytułu objęcia konsolidacją po raz pierwszy	0	0	0	0	98	0	0	98
Zwiększenie bezpośrednie w ciągu roku	0	0	0	31	5 847	53 267	26 329	85 474
Przejęcie do użytkowania z nakładów	0	0	0	0	50 747	-50 747	0	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	0	0	-7 923	-5 422	0	-13 345
Stan na 31 grudnia	33 279	200 000	70 400	98	555 494	46 654	29 220	935 145
UMORZENIE								
Stan na 1 stycznia	0	0	0	34	189 586	0	0	189 620
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	0	0	0	0	66 047	0	0	66 047
Zmiana z tytułu objęcia konsolidacją po raz pierwszy	0	0	0	0	97	0	0	97
Amortyzacja okresu	0	0	4 723	26	66 868	0	0	71 617
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	0	-3 157	0	0	-3 157
Stan na 31 grudnia	0	0	4 723	60	319 441	0	0	324 224
ODPISY AKTUALIZUJĄCE								
Stan na początek okresu	0	0	0	0	0	0	0	0
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	0	0	0	0	2 701	0	0	2 701
Zwiększenia	0	0	0	0	3 609	0	0	3 609
Zmniejszenia	0	0	0	0	0	0	0	0
Stan na koniec okresu	0	0	0	0	6 310	0	0	6 310
WARTOŚĆ NETTO								
Stan na 1 stycznia	0	0	0	33	163 242	33 361	2 891	199 527
Stan na 31 grudnia	33 279	200 000	65 677	38	229 743	46 654	29 220	604 611



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

22. Rzeczowe aktywa trwałe

2013	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO							
Stan na 1 stycznia	275 448	280 518	145 716	46 406	24 923	5 969	778 980
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	-12 326	74 847	30 616	2 754	-18 176	0	77 715
Zwiększenia bezpośrednie w ciągu roku	3 400	29 943	30 586	2 143	11 472	0	77 544
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	-15 726	44 904	30	611	-29 648	0	171
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-27 179	-17 565	-18 710	-3 767	-15	-2 345	-69 581
Stan na 31 grudnia	235 943	337 800	157 622	45 393	6 732	3 624	787 114
UMORZENIE							
Stan na 1 stycznia	161 803	211 423	37 697	33 417	0	0	444 341
Amortyzacja okresu	15 322	30 739	25 350	4 142	0	0	75 553
Zmniejszenia w ciągu roku	-22 236	-17 024	-7 978	-3 311	0	0	-50 549
Zmiana klasyfikacji	-6 793	5 424	19	1 349	0	0	-1
Stan na 31 grudnia	154 889	225 138	55 069	34 248	0	0	469 345
ODPISY AKTUALIZUJĄCE							
Stan na 1 stycznia	15 797	3 817	3 298	1 273	0	0	24 185
Zwiększenia	24	28	674	44	2 284	0	3 054
Zmniejszenia	-7 698	-2 362	-673	-846	0	0	-11 579
Stan na 31 grudnia	8 123	1 483	3 299	471	2 284	0	15 660
WARTOŚĆ NETTO							
Stan na 1 stycznia	97 848	65 278	104 721	11 716	24 923	5 969	310 454
Stan na 31 grudnia	72 931	111 179	99 254	10 674	4 448	3 624	302 109



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

2012	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Środki trwałe w budowie	Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO							
Stan na 1 stycznia	125 957	150 363	138 210	12 698	1 593	173	428 994
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	162 438	141 764	40 719	36 223	24 037	5 796	410 977
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	136 307	124 994	0	28 556	1 170	0	291 027
Zmiana z tytułu objęcia konsolidacją po raz pierwszy	22 672	2 874	0	6 346	63	0	31 955
Zwiększenia bezpośrednie w ciągu roku	3 078	6 674	37 032	1 225	30 500	5 796	84 305
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	381	7 222	3 687	96	-7 696	0	3 690
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	-12 947	-11 609	-33 213	-2 515	-707	0	-60 991
Stan na 31 grudnia	275 448	280 518	145 716	46 406	24 923	5 969	778 980
UMORZENIE							
Stan na 1 stycznia	90 491	118 486	29 555	8 389	0	0	246 921
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	47 545	74 829	0	19 296	0	0	141 670
Zmiana z tytułu objęcia konsolidacją po raz pierwszy	7 834	2 622	0	3 292	0	0	13 749
Amortyzacja okresu	22 040	25 998	21 346	4 203	0	0	73 587
Zmniejszenia w ciągu roku	-6 107	-10 512	-13 204	-1 763	0	0	-31 586
Stan na 31 grudnia	161 803	211 423	37 697	33 417	0	0	444 341
ODPISY AKTUALIZUJĄCE							
Stan na 1 stycznia	223	341	2 636	63	0	0	3 263
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	1 722	1 342	0	0	0	0	3 064
Zwiększenia	15 048	2 379	1 851	1 263	0	0	20 541
Zmniejszenia	-1 196	-245	-1 189	-53	0	0	-2 683
Stan na 31 grudnia	15 797	3 817	3 298	1 273	0	0	24 185
WARTOŚĆ NETTO							
Stan na 1 stycznia	35 243	31 536	106 019	4 246	1 593	173	178 810
Stan na 31 grudnia	97 848	65 278	104 721	11 715	24 923	5 969	310 454

W 2013 roku i 2012 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Grupa według stanu na 31 grudnia 2013 roku i na 31 grudnia 2012 roku nie jest użytkownikiem obcych środków trwałych na podstawie umów leasingu finansowego.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

23. Inne aktywa

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Aktywa finansowe brutto, w tym:		
Inkaso weksli i czeków	176	294
Dłużnicy różni	93 113	104 179
Rozrachunki z biurami maklerskimi – należności	2 071	960
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych – należności	89 886	70 283
Aktywa finansowe brutto razem	185 246	175 716
Odpisy aktualizujące	-7 916	-6 307
Aktywa finansowe netto razem	177 330	169 409
Aktywa niefinansowe brutto, w tym:		
Koszty zapłacone z góry	136 181	156 763
Przychody do otrzymania	2 126	2 795
Aktywa przejęte za długi	9 001	11 026
Inne	10 865	5 792
Rozrachunki publiczno - prawne	88 812	160 414
Aktywa niefinansowe brutto razem	246 985	336 790
Odpisy aktualizujące	-9 789	-56 412
Aktywa niefinansowe netto razem	237 196	280 378
Razem	414 526	449 787

Kwota należności długoterminowych na koniec 2013 roku wynosiła 45 959 tys. zł (66 684 tys. zł w 2012 roku). Aktywa przejęte za długi ujmowane są w wartości godziwej i są to przede wszystkim przedmioty leasingu, które będą podlegały sprzedaży bądź ponownemu leasingowi.

Rozliczenia publiczno prawne zawierają przede wszystkim kwotę należności spornych z tytułu nadpłaconego podatku dochodowego i podatku z tytułu dostaw i usług. Zdaniem Zarządu, potwierdzonego opiniami zewnętrznych doradców podatkowych, kwoty nadpłaconego podatku są w pełni odzyskiwalne.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość innych należności	2013	2012
Stan odpisów na dzień 1 stycznia	62 719	91 765
Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	0	3 040
Objęcie konsolidacją po raz pierwszy	0	2 485
Utworzenie odpisów na utratę wartości	3 656	3 454
Wykorzystanie odpisów na utratę wartości	-1 890	-944
Odwrocenie odpisów na utratę wartości	-46 780	-37 081
Stan odpisów na dzień 31 grudnia	17 705	62 719



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

24. Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Rachunki bieżące	479 700	813 589
Depozyty terminowe	404 122	3 602 907
Kredyty otrzymane	15 053 387	10 010 153
Razem	15 937 209	14 426 649

Kwota zobowiązań długoterminowych wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych na koniec 2013 roku wynosiła 10 259 910 tys. zł (9 772 578 tys. zł na koniec 2012 roku).

25. Zobowiązania wobec klientów

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	12 666 855	16 866 128
Zobowiązania wobec klientów mikro	2 448 807	1 719 168
Zobowiązania wobec dużych przedsiębiorstw	12 430 712	11 340 703
Zobowiązania wobec małych i średnich przedsiębiorstw	2 577 115	2 250 099
Zobowiązania wobec sektora publicznego	6 286	9 810
Razem	30 129 775	32 185 908
W tym:		
środki na rachunkach bieżących	17 683 157	13 707 487
naliczone odsetki	66 801	111 786

Kwota zobowiązań długoterminowych wobec klientów na koniec 2013 roku wynosiła 130 919 tys. zł (1 149 982 tys. zł na koniec 2012 roku).

26. Zobowiązania podporządkowane

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Pożyczka o wartości 270 milionów zł z terminem zapadalności w 2013 roku	0	273 718
Pożyczka o wartości 25 milionów EUR z terminem zapadalności w 2017 roku	104 003	102 493
Pożyczka o wartości 200 milionów CHF z terminem zapadalności w 2020 roku	0	684 231
Razem	104 003	1 060 442

Pożyczki podporządkowane są płatne przez Jednostkę Dominującą w terminie zapadalności. W 2013 oraz w 2012 roku Jednostka Dominująca nie odnotowała żadnych opóźnień w płatnościach rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszyła żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań. Pożyczki nie są dodatkowo zabezpieczone.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Zgodnie z decyzjami Komisji Nadzoru Bankowego, Jednostka Dominująca może zaliczać zobowiązania podporządkowane do funduszy własnych. Na użytek wyliczenia funduszy własnych Grupy, kwoty stanowiące pożyczki podporządkowane zaliczane na poczet funduszy ulegają stopniowej amortyzacji zgodnie z regulacjami Nadzoru Finansowego.

Komisja Nadzoru Bankowego nie wyraziła zgody na ujęcie pożyczki o wartości 200 mln CHF z terminem zapadalności w 2020 roku w funduszach własnych Grupy, dlatego w 2013 roku Grupa zmieniła prezentację tych zobowiązań. Są one ujęte w Zobowiązaniach wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych (patrz nota nr 24).

Kwota zobowiązań podporządkowanych długoterminowych na koniec 2013 roku wynosiła 104 003 tys. zł (786 724 tys. zł na koniec 2012 roku).

27. Pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012 przekształcony*
Zobowiązania finansowe, w tym:		
Rozrachunki międzybankowe	106 406	75 655
Rozrachunki z biurami maklerskimi	1 073	1 097
Wierzy cięle różni	194 112	165 441
Zobowiązania z tytułu rozliczeń z tytułu kart płatniczych	36 759	12 254
Zobowiązania finansowe razem	338 350	254 447
Zobowiązania niefinansowe, w tym:		
Przy chody pobierane z góry	41 010	49 151
Rozliczenia między okresowe kosztów	116 489	143 802
Rozrachunki publiczno-prawne	24 694	39 755
Pozostałe	29 086	33 183
Zobowiązania niefinansowe razem	211 279	265 891
Razem	549 629	520 338

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Kwota zobowiązań długoterminowych wyniosła na dzień 31 grudnia 2013 roku 22 693 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2012 roku 42 224 tys. zł.

28. Grupa jako leasingobiorca

W przypadku leasingu operacyjnego, gdzie Grupa jest leasingobiorcą, minimalne przyszłe płatności z tytułu leasingu w ramach nieodwołalnych umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Poniżej 1 roku	150 241	148 454
Od 1 roku do 5 lat	233 881	268 580
Powyżej 5 lat	6 322	11 174
Razem	390 444	428 208



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Wymienione w tabeli zobowiązania związane są z zawartymi umowami leasingu operacyjnego budynków lub lokali na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, leasingu operacyjnego samochodów oraz z dzierżawą urządzeń informatycznych.

29. Grupa jako leasingodawca

Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny prezentują poniższe zestawienia:

2013	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO			
Stan na 1 stycznia	474	136 542	137 016
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	26 812	26 812
Zwiększenia bezpośrednie w ciągu roku	0	26 812	26 812
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	-14 641	-14 641
Stan na 31 grudnia	474	148 713	149 187
UMORZENIE			
Stan na 1 stycznia	99	34 046	34 145
Amortyzacja okresu	12	23 746	23 758
Zmniejszenia w ciągu roku	0	-5 987	-5 987
Stan na 31 grudnia	111	51 805	51 916
ODPISY AKTUALIZUJĄCE			
Stan na 1 stycznia	0	2 340	2 340
Zwiększenia	0	547	547
Stan na 31 grudnia	0	2 887	2 887
WARTOŚĆ NETTO			
Stan na 1 stycznia	375	100 156	100 531
Stan na 31 grudnia	363	94 021	94 384
31 grudnia 2013			
Suma przyszłych minimalnych opłat z leasingu operacyjnego po dniu bilansowym	Przychody od podmiotów powiązanych z Jednostką Dominującą	Przychody od podmiotów pozostałych	Razem
Do 1 roku	2 719	15 183	17 902
Od 1 roku do 5 lat	1 263	13 625	14 888
Razem	3 982	28 808	32 790



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Środki transportu	Razem
2012			
WARTOŚĆ BRUTTO			
Stan na 1 stycznia	474	127 525	127 999
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	0	36 567	36 567
Zwiększenia bezpośrednie w ciągu roku	0	36 567	36 567
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	-27 550	-27 550
Stan na 31 grudnia	474	136 542	137 016
UMORZENIE			
Stan na 1 stycznia	87	23 719	23 806
Amortyzacja okresu	12	20 495	20 507
Zmniejszenia w ciągu roku	0	-10 168	-10 168
Stan na 31 grudnia	99	34 046	34 145
ODPISY AKTUALIZUJĄCE			
Stan na 1 stycznia	0	0	0
Zwiększenia	0	2 340	2 340
Stan na 31 grudnia	0	2 340	2 340
WARTOŚĆ NETTO			
Stan na 1 stycznia	387	103 806	104 193
Stan na 31 grudnia	375	100 156	100 531
31 grudnia 2012			
Suma przyszłych minimalnych opłat z leasingu operacyjnego po dniu bilansowym	Przychody od podmiotów powiązanych z Jednostką Dominującą	Przychody od podmiotów pozostałych	Razem
Do 1 roku	2 254	15 998	18 252
Od 1 roku do 5 lat	3 647	17 128	20 775
Razem	5 901	33 126	39 027

Należności z tytułu leasingu operacyjnego Grupy wyniosły na koniec 2013 roku 6 634 tys. zł (3 615 tys. zł na koniec 2012 roku) i zostały zaprezentowane w należnościach z tytułu leasingu oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom.

Umowy leasingu operacyjnego zawierane są na okres krótszy niż 75% ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów finansowych. Bieżąca wartość minimalnych opłat leasingowych na moment zawarcia umowy jest niższa niż wartość godziwa przedmiotu leasingu. W umowach leasingu operacyjnego nie występują płatności warunkowe. Umowy nie gwarantują leasingobiorcy możliwości wydłużenia bądź skrócenia okresu leasingu.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

30. Rezerwy

2013	Stan na 1 stycznia	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Reklasyfikacja	Różnice kursowe	Stan na 31 grudnia
Odpisy na zobowiązania pozabilansowe oceniane indywidualnie	22 698	26 543	-34 902	0	0	-34	14 305
Odpisy na zobowiązania pozabilansowe oceniane grupowo (IBNR)	13 046	10 269	-13 883	0	0	16	9 448
Razem odpisy	35 744	36 812	-48 785	0	0	-18	23 753
Rezerwy na sprawy sporne	13 894	2 248	-541	-439	0	0	15 162
Rezerwa na świadczenia pracownicze	25 181	6 488	0	-5	0	0	31 664
Rezerwa na świadczenia emerytalne	2 119	196	0	-311	0	0	2 004
Rezerwa restrukturyzacyjna	56 953	7 093	-9 347	-24 166	3 471	0	34 004
Inne rezerwy	1 831	0	-279	-1 027	0	0	525
Razem rezerwy	99 978	16 025	-10 167	-25 948	3 471	0	83 359
Razem	135 722	52 837	-58 952	-25 948	3 471	-18	107 112

2012	Stan na 1 stycznia	Zmiana z tytułu nabycia Polbanku	Objęcie konsolidacją po raz pierwszy	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Różnice kursowe	Stan na 31 grudnia
Odpisy na zobowiązania pozabilansowe oceniane indywidualnie	14 280	0	0	22 862	-13 994	0	-450	22 698
Odpisy na zobowiązania pozabilansowe oceniane grupowo (IBNR)	10 346	4 768	0	9 387	-11 351	0	-104	13 046
Razem odpisy	24 626	4 768	0	32 249	-25 345	0	-554	35 744
Rezerwy na sprawy sporne	2 888	16 594	369	268	-6 225	0	0	13 894
Rezerwa na świadczenia pracownicze	13 304	0	0	11 882	0	-5	0	25 181
Rezerwa na świadczenia emerytalne	0	2 119	0	0	0	0	0	2 119
Rezerwa restrukturyzacyjna	7 366	0	0	58 165	-8 578	0	0	56 953
Inne rezerwy	481	0	176	1 349	-5	-170	0	1 831
Razem rezerwy	24 039	18 713	545	71 664	-14 808	-175	0	99 978
Razem	48 665	23 481	545	103 913	-40 153	-175	-554	135 722

W odpisach na zobowiązania pozabilansowe uwzględnione zostały odpisy na gwarancje finansowe. Gwarancje finansowe oraz inne zobowiązania pozabilansowe zostały opisane w nocie 32.

Rezerwy na sprawy sporne składały się z rezerwy w kwocie 2 431 tys. zł dotyczącej ewentualnej kary nałożonej na Jednostkę Dominującą przez UOKiK (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w tej sprawie zapadnie prawdopodobnie w drugim kwartale 2014 roku) oraz rezerwy w kwocie 10 285 tys. zł dotyczącej spraw spornych z byłymi partnerami franczyzowymi Polbanku.

Rezerwa restrukturyzacyjna według stanu na 31 grudnia 2013 roku w kwocie 34 005 tys. zł (na 31 grudnia 2012 roku 56 953 tys. zł) dotyczy przede wszystkim odpraw wynikających z połączenia banków w ramach obowiązującego programu restrukturyzacyjnego, a także kosztów związanych z likwidacją placówek Jednostki Dominującej.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

31. Kapitały

Zarejestrowany kapitał akcyjny	Wartość nominalna akcji		Liczba akcji (w szt.)	
	2013	2012	2013	2012
Stan na 1 stycznia	2 207 461	1 250 893	242 845	137 612
Emisja akcji	0	956 568	0	105 233
Stan na 31 grudnia	2 207 461	2 207 461	242 845	242 845

Wszystkie wyemitowane akcje są w pełni opłacone. Wszystkie akcje mają takie same prawa głosu i prawo do dywidendy. Udziałowcem, który posiada 100% kapitału zakładowego Jednostki Dominującej jest Raiffeisen Bank International AG.

Raiffeisen Bank International powstał z obszarów wydzielonych z Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB) i Raiffeisen International Bank-Holding AG (RI). RBI jest podmiotem zależnym RZB objętym konsolidacją. RZB posiada 78,5% akcji RBI. Pozostała część kapitału akcyjnego jest w wolnym obrocie na wiedeńskiej giełdzie papierów wartościowych, na której RBI notowany jest od 2005 roku.

Pozostałe kapitały	2013	2012
Fundusz ogólnego ryzyka bankowego	910 019	910 019
Rozliczenie zakupu zorganizowanej części przedsiębiorstwa	-3 883	0
Wy cena akty wów dostępny ch do sprzedaży netto	-5 038	0
Wy cena instrumentów pochodny ch zabezpieczający ch przepływy pieniężne netto	-4 070	523
Fundusz na działalność maklerską	1 000	1 000
Pozostałe kapitały rezerwowe	46 522	46 522
Stan na 31 grudnia	944 550	958 064

Wynik finansowy z roku bieżącego i z lat ubiegłych podlegał podziałowi zgodnie poniższą tabelą:

Wynik finansowy z lat ubiegłych	2013	2012 przekształcony*
Stan na 1 stycznia	113 188	308 710
Przeniesienie wyniku netto na wynik finansowy z lat ubiegłych	147 412	-32 495
Przeniesienie zysku netto na fundusz ogólnego ryzyka bankowego	0	-127 444
Przeniesienie wyniku netto na kapitał zapasowy tworzony ustawowo	44 477	-35 583
Pozostałe związane z konsolidacją	-2 222	0
Stan na 31 grudnia	302 855	113 188

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Kapitały akcjonariuszy niesprawujących kontroli	2013	2012 przekształcony*
Stan na 31 grudnia :	297 557	288 900

*Patrz nota 3 skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Udziałowcem posiadającym 50% kapitału zakładowego Raiffeisen-Leasing Polska S.A. oprócz Raiffeisen Bank Polska S.A., jest Raiffeisen Leasing International GmbH. Konsolidacja tej Spółki jest wynikiem sprawowania nad nią kontroli przez Jednostkę Dominującą.



Noty objaśniające do skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Dywidendy

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Banku, które odbyło się 4 marca 2014 roku zdecydowało, że Bank nie wypłaci dywidendy z zysku za rok 2013. Wynik Banku za 2013 rok został podzielony w następujących sposób: kwota 40 000 tys. zł została przeznaczona na podwyższenie Funduszu ogólnego ryzyka bankowego oraz kwota 89 348 tys. zł pozostała niepodzielona jako zysk zatrzymany, decyzja o jej przeznaczeniu zostanie podjęta w latach następnych.



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

32. Zobowiązania warunkowe

Poniższa tabela przedstawia pozycje pozabilansowe udzielone i otrzymane:

	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Udzielone zobowiązania gwarancyjne		
Gwarancje bankowe	1 491 293	1 523 159
Akredyty wy i akcepty bankowe	285 205	268 001
Razem udzielone zobowiązania gwarancyjne	1 776 498	1 791 160
Udzielone zobowiązania finansowe		
Zobowiązania do udzielenia kredytu:	4 271 068	4 863 562
<i>Z pierwotnym terminem zapadalności do 1 roku</i>	2 094 070	3 438 387
<i>Z pierwotnym terminem zapadalności powyżej 1 roku</i>	2 176 998	1 425 175
Inne zobowiązania pozabilansowe	0	82
Razem udzielone zobowiązania finansowe	4 271 068	4 863 644
Razem	6 047 566	6 654 804
	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	6 507 892	5 826 901
Razem	6 507 892	5 826 901

Wszystkie zobowiązania Grupy do udzielenia kredytu mają charakter bezwarunkowy, z wyjątkiem udzielonych i niewykorzystanych transz kredytów hipotecznych i inwestycyjnych kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw. Szczegółowy opis ryzyk związanych z zobowiązaniami pozabilansowymi został przedstawiony w notach dotyczących zarządzania ryzykiem.

Sprawy sporne

Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Grupa występowała w roli pozwanego, wynosiła na 31 grudnia 2013 roku 59 359 tys. złotych. Grupa utworzyła rezerwy w przypadkach, gdzie według szacunków Grupy prawdopodobieństwo konieczności wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%. Na dzień 31 grudnia 2013 roku rezerwy na roszczenia prawne, w których Grupa występowała w roli pozwanego wyniosły 15 163 tys. złotych.

Odrębną kategorię stanowią postępowania związane z działaniami Urzędu Kontroli Skarbowej, które zostały opisane w nodzie 13 Podatek dochodowy.

33. Aktywa, na których ustanowiono zabezpieczenia

Jako zabezpieczenie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w 2013 roku Jednostka Dominująca wydzieliła w swoich aktywach bony pieniężne o wartości bilansowej:

- 189 975 tys. zł,



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Jako zabezpieczenie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego w 2012 roku Jednostka Dominująca wydzieliła w swoich aktywach obligacje skarbowe o wartości:

- 169 127 tys. zł.

Na koniec roku 2013 oraz roku poprzedniego Jednostka Dominująca nie posiadała papierów wartościowych, stanowiących poręczenie umów odkupu zawartych z innymi bankami i klientami. Jednostka Dominująca utrzymuje również w Banku Centralnym środki stanowiące rezerwę obowiązkową zgodnie z wymogami przepisów prawa.

W pozycji Depozyty zabezpieczające w nocie 15. Należności od banków wykazane są środki stanowiące zabezpieczenie rozliczeń z tytułu ujemnej wyceny instrumentów pochodnych. Wartość tych aktywów na dzień 31 grudnia 2013 roku wyniosła 171 768 tys. zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku 110 668 tys. zł).

Jako zabezpieczenie programu sekurytyzacji wierzytelności leasingowych ustanowiono zastaw rejestrowy na części aktywów Grupy. Dotyczy to należności z sekurytyzowanych umów leasingu finansowego o wartości brutto 366 420 tys. zł na dzień 31 grudnia 2013 roku (559 737 tys. zł na dzień 31 grudnia 2012 roku).

Przedmiotem zastawu rejestrowego jest zbiór rzeczy ruchomych stanowiących całość gospodarczą, na który składają się samochody stanowiące obecnie przedmioty leasingu w umowach leasingu zawieranych przez Grupę, objętych programem.

34. Sekurytyzacja oraz sprzedaż należności Grupy

34.1.1. Syntetyczna sekurytyzacja portfela kredytów korporacyjnych w Jednostce Dominującej

W 2006 roku przeprowadzona została syntetyczna sekurytyzacja aktywów dotycząca portfela kredytów dla klientów korporacyjnych. Transakcja sekurytyzacyjna polegała na zawarciu umowy pozabilansowej transakcji kredytowej pomiędzy Jednostką Dominującą a KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau), w celu przeniesienia wszystkich ryzyk kredytowych związanych z kredytami w sekurytyzowanym portfelu. Pierwotna wartość aktywów i zobowiązań objętych sekurytyzacją wynosiła około 250 mln EUR. Okres odnawialny transakcji trwał pięć lat, w trakcie którego spłacone wierzytelności w ramach portfela objętego sekurytyzacją były zastępowane nowymi. W sierpniu 2013 roku umowa pozabilansowej transakcji kredytowej została rozwiązana, a ochroną sekurytyzacyjną pozostały objęte jedynie zgłoszone w ramach transakcji nierozliczone zdarzenia kredytowe będące w trakcie procesu windykacji. Wartość aktywów i zobowiązań objętych tą transakcją na koniec roku 2013 wynosiła 2,77 mln EUR (na koniec 2012 roku – 46,12 mln EUR). Główną korzyścią przedmiotowej transakcji był transfer ryzyka kredytowego (otrzymana gwarancja), którego miernikiem była redukcja regulacyjnego wymogu kapitałowego oraz brak rozpoznania utraty wartości na aktywach wchodzących w skład portfela.



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Wartości bilansowe objętych sekurytyzacją aktywów zaprezentowano w poniższej tabeli. Wartość godziwa aktywów finansowych objętych sekurytyzacją jest równa wartości bilansowej.

	Wartość transakcji	
	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Wartość bilansowa aktywów	11 500	188 562
Pozycja netto	11 500	188 562

34.1.2. Sekurytyzacja wierzytelności leasingowych

W 2006 roku Grupa rozpoczęła program sekurytyzacji wierzytelności z tytułu umów leasingu. Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych była spółka ROOF Poland Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie. W trakcie trzyletniego okresu rewolwingowego Grupa mogła sprzedawać niewymagalne na dzień sprzedaży wierzytelności wynikające z umów leasingowych do łącznej wartości 640 mln zł. Po zmianach do umowy wprowadzonych w 2008 roku i 2010 roku w zakresie limitu sprzedaży wierzytelności i okresu umowy, limit programu został zwiększony do 775 mln zł oraz ustanowiono nowy okres rewolwingowy, trwający maksymalnie do stycznia 2012 roku. W 2012 roku program znalazł się w okresie amortyzacji. Na dzień 31 grudnia 2013 r. wartość aktywów sekurytyzowanych w ramach tego programu wyniosła 14 012 tys. zł (113 017 tys. zł na 31 grudnia 2012 roku).

W marcu 2012 roku rozpoczął się drugi program sekurytyzacji należności Grupy z tytułu leasingu finansowego. W czasie trwającego do grudnia 2012 okresu rewolwingowego Grupa mogła sprzedawać niewymagalne na dzień sprzedaży wierzytelności wynikające z umów leasingowych do łącznej wartości 575 mln zł. Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych jest Compass Variety Funding Ltd., spółka celowa z siedzibą w Irlandii. Głównymi korzyściami przedmiotowej transakcji było pozyskanie długoterminowych źródeł finansowania oraz ich dywersyfikacja. Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość aktywów sekurytyzowanych w ramach tego programu wyniosła 270 850 tys. zł.

Sekurytyzowane wierzytelności leasingowe prezentowane są w aktywach Grupy z uwagi na niespełnienie warunków wyłączenia składnika aktywów z bilansu określonych w MSR 39 pkt. 19, w szczególności warunku obowiązku niezwłocznego przekazywania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów. Wartości bilansowe oraz wartości godziwe aktywów finansowych objętych sekurytyzacją zaprezentowano w poniższej tabeli:

	Wartość transakcji		Kwota ryzyka pozostająca w Grupie	
	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Wartość bilansowa aktywów	366 420	559 737	366 420	559 737
Wartość bilansowa zobowiązań	284 862	559 737	284 862	559 737
Pozycja netto	81 558	0	81 558	0



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

34.1.3. Sprzedaż należności

W 2013 roku Jednostka Dominująca zbyła cztery portfele wierzytelności nieregularnych o łącznej wartości nominalnej 443 837 tys. zł, w 2012 roku zbyto trzy portfele wierzytelności nieregularnych o łącznej wartości nominalnej 74 480 tys. zł. Portfele składały się z wierzytelności zaklasyfikowanych zgodnie z odrębnymi przepisami do kategorii straconych, udzielonych osobom fizycznym i mikroprzedsiębiorcom. Wybór nabywcy odbył się w formie przetargu zamkniętego. Nabywcami portfeli były niepowiązane z Grupą niestandardyzowane sekurytyzacyjne fundusze inwestycyjne zamknięte. Wszystkie ryzyka i korzyści związane ze sprzedanymi portfelami zostały przeniesione na nabywcę.

35. Działalność powiernicza

Grupa prowadzi działalność powierniczą polegającą na utrzymywaniu lub lokowaniu aktywów w imieniu osób prywatnych, funduszy, planów emerytalnych i innych instytucji. Aktywa te i związane z nimi przychody nie zostały wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, ponieważ nie należą do Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Zespół Usług Powierniczych prowadził na rzecz klientów 238 rachunków papierów wartościowych (203 rachunki na dzień 31 grudnia 2012 roku). Suma wartości instrumentów finansowych klientów Zespołu Usług Powierniczych na ten dzień wynosiła 9 891 831 tys. zł (6 964 249 tys. zł na koniec 2012 roku).

W okresie sprawozdawczym przechowywano papiery wartościowe znajdujące się w publicznym obrocie i papiery w formie materialnej oraz papiery wartościowe znajdujące się w obrocie za granicą. W ramach świadczenia usług powierniczych na rzecz klientów Grupa współpracowała z kilkoma biurami maklerskimi. Grupa pełni funkcje depozytariusza dla klientów i dla portfela własnego oraz dla praw pochodnych jest reprezentantem podmiotu niebędącego uczestnikiem Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych i uczestnikiem rozliczającym.

36. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Środki w kasach Banku	1 249 206	1 315 177
Środki na rachunku bieżącym w NBP	1 172 845	1 784 765
Środki na rachunkach Nostro w innych bankach	28 867	86 132
Lokaty w innych bankach (z terminem wymagalności do 3 miesięcy)	120 206	4 193
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty prezentowane w rachunku przepływów pieniężnych	2 571 124	3 190 267



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

37. Wynik na instrumentach finansowych

Wynik dotyczący kredytów i pożyczek udzielonych klientom i bankom

	2013	2012 przekształcony*
Przychody z tytułu odsetek, w tym:	1 883 697	2 102 801
z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych bankom	42 399	71 459
z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	1 841 298	2 031 342
Przychody z tytułu prowizji - opłaty i prowizje z tytułu działalności kredytowej	50 910	44 134
Koszty dotyczące pośrednictwa w sprzedaży produktów kredytowych	-1 951	-2 658
Koszty dotyczące sekurytyzacji należności kredytowych	-19 941	-40 603
Razem	1 912 715	2 103 674

Wynik dotyczący inwestycyjnych papierów wartościowych

	2013	2012
Przychody z tytułu dyskonta	467	316
Przychody z tytułu odsetek	41 687	27 437
Razem	42 154	27 753

Powyższe przychody dotyczą inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności i aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży.

Wynik dotyczący aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

W odniesieniu do pozostałych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży zarówno w 2013 roku jak i 2012 roku nie zidentyfikowano przesłanek świadczących o możliwości utraty wartości, w związku z tym Grupa nie dokonywała odpisów z tego tytułu.

Wynik dotyczący aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej

W poniższej tabeli zaprezentowano wynik dotyczący aktywów i zobowiązań finansowych wyznaczonych jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu

	2013	2012
Przychody z tytułu dyskonta	0	948
Przychody z tytułu odsetek	0	664
Wycena do wartości godziwej	0	105
Wynik na sprzedaży	0	655
Razem	0	2 372

Wynik dotyczący zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2013	2012
Koszty z tytułu odsetek - całkowite koszty odsetkowe dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy	-1 116 361	-1 601 616
Koszty z tytułu prowizji - opłaty i prowizje dotyczące kredytów otrzymanych	-6 468	-880
Razem	-1 122 829	-1 602 496



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

38. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniżej zaprezentowano główne założenia i metody wykorzystane przez Grupę podczas określania wartości godziwej instrumentów finansowych:

- Wartość godziwa kredytów udzielonych bankom, zawieranych na rynku międzybankowym w celu zarządzania płynnością Grupy, została oszacowana jako bieżąca wartość przepływów pieniężnych zdyskontowanych stawkami rynkowymi obowiązującymi na rynku międzybankowym dla danej waluty.
- Wartość kredytów i pożyczek udzielonych klientom indywidualnym i przedsiębiorcom została oszacowana przy zastosowaniu modelu opartego o wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych, zastosowanego przy użyciu bieżących stóp procentowych, uwzględniających marżę na ryzyko kredytowe oraz urealnione terminy spłat wynikające z umów kredytowych. Marże uwzględnione zostały przy zachowaniu podziału na waluty oraz główne grupy produktowe, tj. kredyty o stałym terminie zapadalności, kredyty konsumenckie i hipoteczne.
- Papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności (obligacje skarbowe) – wartość godziwą papierów, dla których istnieje aktywny rynek, ustalono w oparciu o publikowane notowania cen z aktywnego rynku (kwotowania rynkowe z dnia bilansowego).
- Wartość zobowiązań wobec klientów została oszacowana przy użyciu rynkowych stóp procentowych bez narzutu marżowego, co pokrywało się ze średnimi stawkami depozytów oferowanych klientom Jednostki Dominującej.
- Wartość godziwa zobowiązań wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych, zawieranych na rynku międzybankowym w celu zarządzania płynnością Grupy, została oszacowana jako bieżąca wartość przepływów pieniężnych zdyskontowanych stawkami rynkowymi obowiązującymi na rynku międzybankowym dla danej waluty.

Metody ustalania wartości godziwej poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej wraz z przypisanymi do nich modelami wyceny można zaklasyfikować do trzech głównych kategorii:

- *Kategoria I* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny notowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie na informacjach rynkowych. Wycena mark-to-market stosowana głównie w odniesieniu do notowanych papierów wartościowych.
- *Kategoria II* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących obserwacje rynkowe lub informacje pochodzące z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z parametryzacją modeli wyłącznie na podstawie notowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu. W oparciu o tego typu modele wyceniana jest większość instrumentów pochodnych, w tym transakcje terminowe na papiery wartościowe, niepłynne papiery skarbowe lub papiery emitowane przez bank centralny oraz nienotowane dłużne papiery korporacyjne i komunalne papiery wartościowe, dla których do wyceny pobierane są dane z aktywnego rynku.



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

- *Kategoria III* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Metoda ta dotyczy nieliniowych instrumentów pochodnych zawieranych na nieaktywnym rynku, nienotowanych dłużnych papierów korporacyjnych, które nie spełniają warunków pozwalających na zaliczenie ich do kategorii II, a także instrumentów pochodnych, dla których dokonano korekty wartości godziwej o odpisy z tytułu ryzyka kredytowego.

Przeniesienie pomiędzy kategoriami następuje, gdy zmiana modelu wyceny danego składnika aktywów lub zobowiązań finansowych powoduje klasyfikację tego składnika do innej kategorii. Grupa dokonuje przeglądu modeli wyceny na koniec okresu sprawozdawczego.

Dla składników aktywów zakwalifikowanych do Kategorii III parametrami estymowanymi są:

- Spread kredytowy szacowany na dzień emisji papieru wartościowego. Spread kredytowy instrumentów finansowych zakwalifikowanych do Kategorii 3 zawierał się w przedziale od 180 do 650 punktów bazowych;
- Prawdopodobieństwo popadnięcia w default (PD). Na dzień skonsolidowanego sprawozdania finansowego wskaźnik PD dla instrumentów finansowych zakwalifikowanych do Kategorii 3 zawierał się w przedziale od 0,03% do 100%, przy czym wartość 100% odnosiła się do kontraktów dwóch Klientów, dla których rozpoznano utratę wartości.
- Parametr straty w momencie defaultu (LGD), zawierał się w przedziale od 12% do 80%.

Wpływ parametrów estymowanych na wycenę do wartości godziwej instrumentów finansowych, klasyfikowanych przez Grupę do Kategorii III na dzień 31 grudnia 2013 roku, jest nieznaczący. W przypadku instrumentów dłużnych narażonych na ryzyko spreadu kredytowego wrażliwość ekspozycji na zmianę spreadu o +/- 100 punktów bazowych wynosi +/- 295 tys. złotych wpływu na kapitał własny. W przypadku instrumentów pochodnych narażonych na ryzyko kredytowe wrażliwość ekspozycji na zmianę prawdopodobieństwa niewypłacalności o +/- 100 punktów bazowych wynosi +/- 6 tys. złotych wpływu na wynik z rachunku zysków i strat. Brak wpływu na kapitał własny.



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

W tabeli poniżej zaprezentowano zmiany stanu wartości godziwej instrumentów finansowych, dla których Grupa stosuje wycenę do wartości godziwej według kategorii III, które w bilansie wyceniane są do wartości godziwej.

2013	Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	Pochodne instrumenty finansowe - aktywa	Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży - papiery dłużne	Pochodne instrumenty finansowe - zobowiązania
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0
Reklasyfikacja	67 995	13 713	48 300	37
Stan na koniec okresu	67 995	13 713	48 300	37

Poniżej przedstawiono wartość księgową i godziwą aktywów i zobowiązań finansowych w podziale na powyżej opisane trzy kategorie:



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2013					31 grudnia 2012				
	Wartość księgową	Wartość godziwą	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgową	Wartość godziwą	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Aktywa										
Kasa i środki w Banku Centralnym	2 422 051	2 422 051	2 422 051	0	0	3 099 942	3 099 942	3 099 942	0	0
Należności od banków	367 637	367 746	0	0	367 746	246 208	246 208	0	0	246 208
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy, w tym:	9 305 035	9 305 035	243 936	8 979 391	81 708	9 295 899	9 295 899	8 823 151	472 748	0
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	8 770 806	8 770 806	243 936	8 458 875	67 995	8 763 622	8 763 622	8 763 622	0	0
Instrumenty finansowe wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	0	0	0	0	0	59 529	59 529	59 529	0	0
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	534 229	534 229	0	520 516	13 713	472 748	472 748	0	472 748	0
Pochodne instrumenty finansowe w portfelu handlowym	417 209	417 209	0	403 496	13 713	451 122	451 122	0	451 122	0
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne	117 019	117 019	0	117 019	0	21 626	21 626	0	21 626	0
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Inwestycyjne papiery wartościowe, w tym:	1 802 410	1 799 859	1 491 816	189 975	118 068	585 975	585 975	541 209	0	44 766
Papiery wartościowe utrzymane do terminu zapadalności	1 248 498	1 245 947	1 245 947	0	0	541 209	541 209	541 209	0	0
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, w tym:	553 912	553 912	245 869	189 975	118 068	44 766	44 766	0	0	44 766
Udziały kapitałowe	69 768	69 768	0	0	69 768	44 766	44 766	0	0	44 766
Papiery dłużne	484 144	484 144	245 869	189 975	48 300	0	0	0	0	0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	37 576 928	36 783 744	0	0	36 783 744	39 504 667	39 504 667	0	0	39 504 667
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	18 600 639	17 653 467	0	0	17 653 467	19 760 361	19 760 361	0	0	19 760 361
Kredyty i pożyczki udzielone klientom mikro	4 797 219	4 827 415	0	0	4 827 415	5 185 197	5 185 197	0	0	5 185 197
Kredyty i pożyczki udzielone dużym przedsiębiorstwom	12 807 621	12 921 859	0	0	12 921 859	13 167 850	13 167 850	0	0	13 167 850
Kredyty i pożyczki udzielone małym i średnim przedsiębiorstwom	1 331 927	1 341 100	0	0	1 341 100	1 345 050	1 345 050	0	0	1 345 050
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	39 522	39 903	0	0	39 903	46 209	46 209	0	0	46 209
Wartości niematerialne	628 741	628 741	0	0	628 741	604 611	604 611	0	0	604 611
Rzeczowe aktywa trwałe	302 109	302 109	0	0	302 109	310 454	310 454	0	0	310 454
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	500 713	500 713	0	0	500 713	514 982	514 982	0	0	514 982
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	80 592	80 592	0	0	80 592	55 710	55 710	0	0	55 710
Inne aktywa	414 526	414 526	0	0	414 526	449 787	449 787	0	0	449 787
Aktywa razem	53 400 742	52 605 116	4 157 803	9 169 365	39 277 947	54 668 235	54 668 235	12 464 302	472 748	41 731 185



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2013					31 grudnia 2012				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Zobowiązania										
Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych	15 937 209	15 989 690	0	0	15 989 690	14 426 649	14 426 649	0	0	14 426 649
Pochodne instrumenty finansowe, w tym:	453 945	453 945	0	453 908	37	368 262	368 262	0	368 262	0
Pochodne instrumenty finansowe w portfelu handlowym	379 093	379 093	0	379 056	37	343 483	343 483	0	343 483	0
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne	57 934	57 934	0	57 934	0	1 492	1 492	0	1 492	0
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające wartość godziwą	16 918	16 918	0	16 918	0	23 287	23 287	0	23 287	0
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	30 129 775	30 319 357	0	0	30 319 357	32 185 908	32 185 908	0	0	32 185 908
Zobowiązania wobec klientów indywidualnych	12 666 855	13 810 883	0	0	13 810 883	16 866 128	16 866 128	0	0	16 866 128
Zobowiązania wobec klientów mikro	2 448 807	1 180 628	0	0	1 180 628	1 719 168	1 719 168	0	0	1 719 168
Zobowiązania wobec dużych przedsiębiorstw	12 430 712	12 320 482	0	0	12 320 482	11 340 703	11 340 703	0	0	11 340 703
Zobowiązania wobec małych i średnich przedsiębiorstw	2 577 115	2 999 122	0	0	2 999 122	2 250 099	2 250 099	0	0	2 250 099
Zobowiązania wobec sektora publicznego	6 286	8 242	0	0	8 242	9 810	9 810	0	0	9 810
Zobowiązania podporządkowane	104 003	104 481	0	0	104 481	1 060 442	1 060 442	0	0	1 060 442
Pozostałe zobowiązania	549 629	549 629	0	0	549 629	520 338	520 338	0	0	520 338
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	417	417	0	0	417	2 002	2 002	0	0	2 002
Rezerwy	107 112	107 112	0	0	107 112	135 722	135 722	0	0	135 722
Zobowiązania razem	47 282 090	47 524 630	0	453 908	47 070 722	48 699 323	48 699 323	0	368 262	48 331 061



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

39. Transakcje z jednostkami powiązаныmi

Jednostki powiązane z Bankiem jako Jednostką Dominującą to:

- Jednostki dominujące:
 - jednostka dominująca najwyższego szczebla – Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB).
 - jednostka dominująca wobec Banku – Raiffeisen Bank International AG (RBI).
- Jednostki zależne wobec Jednostki Dominującej objęte konsolidacją – Raiffeisen-Leasing Polska S.A., Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.
- Jednostki zależne wobec Jednostki Dominującej nieobjęte konsolidacją – Raiffeisen Financial Services Polska Sp. z o.o., Raiffeisen Investment Polska Sp. z o.o., EFG Property Services Sp. z o.o. (w likwidacji) oraz Leasing Poland Sp. z o.o. i Raiffeisen Leasing Service Sp. z o.o.
- Członkowie kluczowego personelu Jednostki Dominującej oraz kluczowego personelu jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej,
- Pozostałe jednostki – pozostałe jednostki powiązane – podmioty kontrolowane przez jednostki dominujące i jednostki zależne, ROOF Poland Sp. z o.o., podmioty kontrolowane przez ROOF Poland Sp. z o.o. oraz podmioty wywierające znaczący wpływ na Raiffeisen Zentralbank Österreich AG.

W ramach zwykłej działalności operacyjnej przeprowadzono pewną liczbę transakcji z członkami kluczowego personelu Jednostki Dominującej. Do członków kluczowego personelu Jednostki Dominującej zalicza się członków Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki Dominującej, których listę zaprezentowano w nocy 1 skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Transakcje z członkami kluczowego personelu Grupy mogą obejmować przede wszystkim kredyty, depozyty oraz transakcje w walutach obcych. W 2013 roku ani w 2012 roku nie wystąpiły transakcje z członkami kluczowego personelu jednostek dominujących wobec Jednostki Dominującej ani transakcje z osobami powiązаныmi z członkami kluczowego personelu Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A.

**Pozostałe noty objaśniające**

Pozycje ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	Jednostki dominujące		Członkowie kluczowego personelu Grupy oraz jednostek dominujących		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Należności od banków	172 767	131 721	0	0	5 845	8 896
Pochodne instrumenty finansowe – aktywa	303 639	73 033	0	0	93	473
Kredyty i pożyczki	0	0	2 589	901	101	0
Inne należności	4 362	0	0	0	5 358	0
Zobowiązania wobec klientów	0	0	5 417	0	0	0
Rachunki Loro i inne rachunki bieżące	157 899	6 833	0	0	9 075	8 947
Depozyty międzybankowe	0	3 413 967	0	0	128 275	56 190
Kredyty i pożyczki otrzymane	12 840 636	2 533 480	0	0	7 550	0
Pochodne instrumenty finansowe – pasywa	366 129	178 286	0	0	0	2 025
Pożyczki podporządkowane	104 003	1 060 528	0	0	87	0
Inne zobowiązania	12 472	8 429	0	0	14 993	1 112
Pozycje ze skonsolidowanego sprawozdania z całkowitych dochodów	Jednostki dominujące		Członkowie kluczowego personelu Grupy oraz jednostek dominujących		Pozostałe jednostki	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Przychody odsetkowe	56 331	47 789	0	0	5 252	3 314
Koszty odsetkowe	-232 115	-135 461	0	0	-2 927	-1 654
Przychody prowizyjne	4 893	1 405	0	0	1 923	1 632
Koszty prowizyjne	-3 425	-3245	0	0	-63	-63
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej	98 424	1 106	0	0	-40	-1 552
Wynik z tytułu odpisów aktualizujących	0	0	0	0	0	0
Pozostałe przychody i koszty operacyjne	-3 902	5 477	0	0	244	0
Ogólne koszty administracyjne	-36 351	-24 739	0	0	-4 600	-3 048
Pozycje pozabilansowe	Jednostki dominujące		Członkowie kluczowego personelu Grupy oraz jednostek dominujących		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Gwarancje i akredytywy	995 547	207 128	0	0	24 919	30 969



Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Transakcje z Jednostką Dominującą wobec Banku obejmowały transakcje mające na celu zapewnienie finansowania działalności Grupy (głównie depozyty międzybankowe, kredyty otrzymane oraz pożyczki podporządkowane) oraz domknięcie otwartych pozycji na operacjach instrumentami pochodnymi.

W skonsolidowanym rachunku zysków i strat skutkowało to powstaniem kosztów odsetkowych, wyniku na instrumentach finansowych oraz ogólnych kosztów administracyjnych.

Koszty rozliczeń z członkami kluczowego personelu Grupy za rok obrotowy dotyczą wynagrodzeń dla tego personelu:

Wynagrodzenie członków kluczowego personelu Grupy	2013	2012
Wynagrodzenie krótkoterminowe Zarządu	9 962	11 789
Wynagrodzenie krótkoterminowe Rady Nadzorczej	501	1 205
Koszty innych świadczeń długoterminowych dla członków kluczowego personelu Grupy	697	0
Razem	11 160	12 994

W sierpniu 2012 roku, z tytułu kolejnej rocznej edycji programu Share Incentive Program, Prezesowi oraz Członkom Zarządu Jednostki Dominującej przyznanych zostało 11 680 sztuk akcji warunkowych („contingent shares”) Raiffeisen Bank International AG. Zgodnie z warunkami cena alokacji („allocation value”), ustalona na podstawie średniego kursu zamknięcia akcji „RI” na giełdzie ATX w dniach 01.01.2012 - 31.03.2012 wyniosła 24,95 EUR. W 2013 roku nie były przyznawane akcje z tytułu tego programu.

Ponadto, Członkowie Zarządu Jednostki Dominującej posiadają zapisy w swoich kontraktach określające zasady zakazu konkurencji w przypadku rozwiązania umowy o pracę. Okres zakazu wynosi od 3 do 12 miesięcy, liczony od momentu zakończenia okresu wypowiedzenia. Przez cały okres obowiązywania zakazu wypłacane jest wynagrodzenie równe ostatniemu wynagrodzeniu podstawowemu przed rozwiązaniem umowy. Jednostka Dominująca może, w ciągu 30 dni od rozwiązania umowy odstąpić od wymogu zakazu konkurencji.

40. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dniu bilansowym nie wystąpiły żadne zdarzenia, mające istotny wpływ na prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Raiffeisen Bank Polska S.A.



Zarządzanie ryzykiem

41. Charakter i zakres ryzyka związanego z instrumentami finansowymi

Grupa stosuje w swojej działalności aktywne podejście do zarządzania ryzykiem polegające na jego identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i ograniczaniu. Grupa kieruje się zasadą, że efektywny system zarządzania i kontroli ryzyka jest oparty na trzech, dopasowanych elementach:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział zadań i kompetencji, w tym wyraźne wskazania funkcji realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka,
- metodach monitoringu, pomiaru i szacowania ryzyka – stanowiących warunek prawidłowej identyfikacji przez Grupę ponoszonego ryzyka,
- działaniach skoncentrowanych na wykorzystaniu nowoczesnych technik zabezpieczania i transferu ryzyka w celu dostosowania rodzaju i profilu ryzyka podejmowanego przez Grupę do apetytu na ryzyko wyrażonego w przyjętych planach strategicznych.

Struktura organizacyjna

Podstawowym założeniem przyjętym przy konstruowaniu systemu zarządzania i kontroli ryzyka jest rozdzielenie jednostek organizacyjnych kontrolujących ryzyko od jednostek biznesowych, a więc podejmujących ryzyko, co zostało odzwierciedlone w strukturze organizacyjnej Jednostki Dominującej. Zarządzanie i kontrola ryzyka stanowi w Grupie proces, który przebiega na trzech zasadniczych poziomach:

1. Decyzji podejmowanych przez Radę Nadzorczą oraz Zarząd Jednostki Dominującej w ramach systemu komitetów ryzyka:
 - a) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami odpowiedzialny przede wszystkim za:
 - zarządzanie aktywami i pasywami Grupy,
 - ustalanie i akceptowanie planów strategicznych w zakresie zarządzania bilansowego w kategoriach produktów i cen,
 - ocenę ryzyka odsetkowego, ryzyka płynności i finansowania, ryzyka kursowego i ryzyka adekwatności kapitałowej oraz zarządzania tymi ryzykami,
 - śledzenie środowiska zewnętrznego i pomiar wpływu na zyskowność i kapitał,
 - ustalanie parametrów portfela inwestycyjnego,
 - zarządzanie alokacją kapitału ekonomicznego.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

- b) Komitet Sterujący ds. Ryzyka Operacyjnego odpowiedzialny za:
- zarządzanie zagadnieniami ryzyka operacyjnego w Grupie, w tym z zakresu bezpieczeństwa, w celu zmniejszenia ekspozycji na ryzyko operacyjne oraz skali strat operacyjnych,
 - promowanie zysku ekonomicznego poprzez polepszenie bezpieczeństwa i jakości procesów bankowych,
 - nadzór nad procesem planowania ciągłości funkcjonowania Grupy,
 - zapewnienie zgodności z ustawami, zasadami oraz regulacjami rządu, Banku Centralnego i innych organów nadzorczych.
- c) Komitet Sterujący ds. Ryzyka Portfela Kredytowego realizujący przede wszystkim zadania związane z:
- rozwojem i wdrażaniem polityk i strategii zarządzania ryzykiem kredytowym,
 - systematycznym monitoringiem ryzyka portfela kredytowego,
 - analizą wpływu czynników zewnętrznych na ryzyko portfela kredytowego,
 - nadzorem nad procesem kalkulacji, estymacji i walidacji parametrów ryzyka,
- d) Bankowy Komitet Kredytowy odpowiedzialny za podejmowanie decyzji kredytowych w ramach przyznanych kompetencji.
- e) Komitet Kredytów Trudnych jest częścią procesu zarządzania ekspozycjami trudnymi i jest traktowany jako organ decyzyjny w przypadku tych ekspozycji.
- f) Komitet Walidacji Modeli Ryzyka odpowiedzialny jest za zarządzanie ryzykiem modeli oraz za metodologiczne aspekty systemu zarządzania ryzykiem, realizuje on swoją funkcję poprzez nadzór nad:
- budową, rozwojem (zmianami) oraz utrzymaniem modeli wykorzystywanych w Grupie do pomiaru ryzyka,
 - procesem oceny jakości stosowanych modeli,
 - procesem estymacji parametrów oraz kalkulacji miar ryzyka,
 - systemem oceny adekwatności kapitałowej (ICAAP).
 - dbaniem o zgodność regulacyjną w obszarze procesu oceny adekwatności kapitałowej, procesów pomiaru ryzyka modeli i metodologii
2. Kontroli realizowanej przez Departament Zarządzania Ryzykiem, Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Przedsiębiorstw oraz Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym Bankowości Detalicznej.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

- Operacyjnego zarządzania ryzykiem – realizowanego na poziomie poszczególnych jednostek organizacyjnych podejmujących ryzyko.

Zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wdrażane są na podstawie pisemnych strategii, polityk i zasad.

Proces zarządzania kapitałem

Głównym celem procesu zarządzania kapitałem jest stabilne utrzymanie adekwatności kapitałowej Grupy w długim okresie czasu poprzez zapewnienie właściwego procesu identyfikacji, pomiaru, monitorowania, ograniczania i raportowania ryzyka kapitałowego.

Normą nadzorczą w zakresie adekwatności kapitałowej jest współczynnik wypłacalności zdefiniowany w §10 Uchwały Nr 76/2010 KNF z dnia 10 marca 2010 roku w sprawie zakresu i szczegółowych zasad wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka (z późniejszymi zmianami) ,

Minimalny poziom współczynnika wypłacalności Banku przyjęty w Planie Kapitałowym na 2013 roku był ustalony na poziomie 10% i ten poziom był przestrzegany w trakcie całego roku.

Grupa dokonuje kalkulacji wymogów kapitałowych zgodnie z wyżej wymienioną Uchwałą .

Wartości wymogów kapitałowych i funduszy własnych ustalone na potrzeby wyliczenia współczynnika wypłacalności prezentowały się następująco:

	Metoda obliczania wymogu	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Ryzyko kredytowe i kontrahenta	Standardowa	3 081 749	3 328 953
Ryzyko rynkowe	Standardowa	40 003	17 405
Ryzyko operacyjne	Standardowa	328 310	317 582
Łączna suma wymogów kapitałowych		3 450 062	3 663 940
Wartość funduszy własnych		5 344 654	5 478 823
Współczynnik adekwatności kapitałowej (%)		12,39	11,96

Podstawowym źródłem funduszy własnych na pokrycie wymogów kapitałowych są fundusze własne pierwszej kategorii (kapitał podstawowy) wspomagane przez zobowiązania podporządkowane. Fundusze własne pierwszej kategorii, po uwzględnieniu pomniejszeń, wynosiły na koniec 2013 roku 5 283 034 tys. zł (5 331 442 tys. zł na koniec 2012 roku), a fundusze własne drugiej kategorii (kapitał uzupełniający) po uwzględnieniu pomniejszeń 61 620 tys. zł (147 381 tys. zł na koniec 2012 roku).

Główne zmiany wartości funduszy podstawowych, jakie miały miejsce w 2013 roku, to: zaliczenie na poczet funduszy własnych wyniku finansowego z roku 2012 w kwocie -44 477 tys. zł. Fundusze uzupełniające były pomniejszone o amortyzację zobowiązań podporządkowanych w wysokości 5 mln EUR we wrześniu i 54 mln zł w październiku.

W trakcie 2013 roku Grupa spełniała wymogi regulacyjne dotyczące współczynnika adekwatności kapitałowej.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Kalkulacja kapitału ekonomicznego

Kapitał ekonomiczny jest definiowany jako kapitał mający na celu pokrycie nieoczekiwanych strat, jakie może ponieść Grupa w wyniku materializacji rodzajów ryzyka występujących lub mogących wystąpić w działalności Grupy lub otoczeniu gospodarczym. Grupa przeprowadza proces szacowania kapitału wewnętrznego i dokonuje przeglądów procesu szacowania zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 KNF w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem (...) oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Wyniki procesu są raportowane do odpowiednich komitetów. Metodologia oceny kapitału wewnętrznego podlega corocznemu przeglądowi i aktualizacji zarówno w zakresie identyfikacji typów ryzyka jak i stosowanych metodologii. Zarząd Jednostki Dominującej i Rada Nadzorcza są informowane o wynikach przeglądu.

Kapitał ekonomiczny jest obliczany na podstawie głównych typów ryzyka, na jakie Grupa jest narażona: ryzyko kredytowe, ryzyko operacyjne, ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej, ryzyko kursu walutowego. Dla pozostałych zidentyfikowanych typów ryzyka, które zostały uznane za potencjalnie materialne, Grupa przeprowadza okresową ocenę poziomu ryzyka i na podstawie jej wyników podejmuje stosowne kroki mające na celu kontrolę ryzyka. Dodatkowo, na podstawie modelu wewnętrznego, dla ryzyk trudno mierzalnych kalkulowany jest bufor kapitałowy doliczany do wartości kapitału ekonomicznego.

Potencjalnie materialne rodzaje ryzyka prezentuje poniższa tabela.

Typ ryzyka	Podejście	Model
Ryzyko kredytowe kontrahenta	Ryzyko ilościowe	Model Cr+
Ryzyko walutowe	Ryzyko ilościowe	Nieparametryczny model VaR
Ryzyko płynności	Ryzyko ilościowe	Parametryczny model VaR
Ryzyko stopy procentowej	Ryzyko ilościowe	Nieparametryczny model VaR
Ryzyko operacyjne	Ryzyko ilościowe	Model pomiaru ryzyka operacyjnego - LDA
Ryzyko spadku wyniku odsetkowego	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko opcji	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko bazowe	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko modeli	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko koncentracji kredytowej	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko zabezpieczeń	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko strategiczne	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko makroekonomiczne	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko regulacyjne	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko utraty reputacji	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard
Ryzyko kapitałowe	Ryzyko trudno mierzalne (jakościowe)	Scorecard

Agregacja wyników z poszczególnych modeli oparta jest o funkcję kopuli Gaussa. Kapitał ekonomiczny jest kalkulowany jako różnica pomiędzy wartością narażoną na ryzyko (przy poziomie ufności 99,95% i okresie 1 roku) oraz posiadanymi rezerwami z tytułu ryzyk objętych kalkulacją.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

42. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to zagrożenie poniesienia strat w wyniku niewywiązania się dłużnika z warunków zawartej umowy.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę działalności kredytowej poprzez zapewnienie najwyższej jakości ocen ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec indywidualnego klienta i portfela kredytowego Grupy.

W odniesieniu do indywidualnego klienta monitorowaniu podlega jego sytuacja ekonomiczno-finansowa, przebieg wykorzystania i spłaty kredytu, ustanowione zabezpieczenia oraz powiązania kapitałowo-organizacyjne klienta. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela kredytowego Grupy, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

Stosowane przez Grupę procedury monitorowania ryzyka kredytowego obejmują również zasady monitorowania ustanowionych zabezpieczeń. W ramach monitoringu przeprowadzane są okresowe przeglądy zabezpieczeń. Zakres i częstotliwość tych przeglądów uzależnione są od rodzaju przedmiotu zabezpieczenia i obejmują: wartość zabezpieczenia i jej zmiany w okresie od ostatniego przeglądu, prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów związanych z ustanowionym zabezpieczeniem oraz dokumentów ubezpieczeniowych dotyczących zabezpieczeń rzeczowych (przegląd polis ubezpieczeniowych, sposobów ich opłacania, terminy ważności).

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Grupy wynika głównie z prowadzonej działalności kredytowej oraz w mniejszym stopniu ze sprzedaży i operacji w ramach portfela handlowego, instrumentów pochodnych oraz udziału w transakcjach płatniczych i rozliczeniach papierów wartościowych na rachunek Grupy oraz na rachunek klientów Grupy.

Grupa stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi kredytu lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Procedury te tworzone są zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie RBI. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Grupa posiada jasny i przejrzysty system kompetencji kredytowych zbudowany na wielostopniowym systemie komitetów kredytowych o różnych, ściśle określonych kompetencjach. Każda osoba zaangażowana w proces podejmowania decyzji odpowiada za ryzyko i zwrot na transakcji będącej przedmiotem decyzji.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

W celu zapewnienia niezależności ocen ryzyka kredytowego i jakości portfela Grupy wprowadzony został podział odpowiedzialności pomiędzy jednostkami biznesowymi oraz jednostkami ryzyka.

Jednostki biznesowe odpowiedzialne są za zarządzanie indywidualnymi ekspozycjami kredytowymi i w ramach swoich kompetencji wykonują czynności związane z:

- analizą kredytową oraz oceną ryzyka klienta,
- podejmowaniem decyzji kredytowych,
- monitoringiem zawartej transakcji i kredytobiorcy,
- restrukturyzacją i windykacją.

Jednostki zarządzające ryzykiem odpowiedzialne są za monitoring ryzyka całego portfela kredytowego Grupy i w ramach swoich zadań realizują między innymi następujące funkcje:

- wdrożenie strategii, polityk i procedur kredytowych,
- zapewnienie właściwego stosowania zatwierdzonych przez Grupę standardów procesu kredytowego,
- monitorowanie poziomu rezerw celowych na ryzyko kredytowe,
- zarządzanie portfelem kredytów zagrożonych.

Przed zawarciem umowy kredytowej Grupa dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta. Ocena klienta wspierana jest przez wykorzystywane w Grupie systemy ratingowe i scoringowe. Systemy te stanowią ważny element zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie.

W przypadku klientów korporacyjnych zdolność kredytowa klienta jest oceniana w ramach systemu ratingowego w celu przyporządkowania klienta do jednej z kategorii ratingowych. Kategoria ratingowa ustalana jest na podstawie analizy czynników ilościowych (roczne i międzyokresowe sprawozdania finansowe), czynników jakościowych oraz informacji dodatkowych, stanowiących sygnały ostrzegawcze. Kategoria ratingowa ma wpływ na określenie standardowych kosztów ryzyka i jest ważnym parametrem w zarządzaniu portfelem kredytowym Grupy.

Grupa dokonuje również oceny ryzyka związanego z przeznaczeniem kredytu i zdolności klienta do obsługi zadłużenia, w tym przede wszystkim na podstawie generowanych przez klienta nadwyżek finansowych. Grupa udziela kredytów klientom charakteryzującym się wysoką wiarygodnością kredytową.

Ocena zdolności kredytowej klienta detalicznego dokonywana jest przy wykorzystaniu kart scoringowych. Grupa udziela kredytów klientom charakteryzującym się wysoką wiarygodnością kredytową, jednakże mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Grupa dąży do zawierania umów zabezpieczeń, w szczególności w odniesieniu do długoterminowych umów kredytowych.

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Grupy, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Stąd zabezpieczenia nie różnią się pomiędzy kredytami obsługiwanymi terminowo i przeterminowanymi oraz ze stwierdzoną utratą wartości



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

i bez utraty wartości. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Grupy.

Przyjmowane przez Grupę zabezpieczenia ograniczające skutki ryzyka kredytowego to:

- hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej,
- zastaw rejestrowy,
- kaucja,
- blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych,
- gwarancja bankowa,
- gwarancja Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- gwarancja korporacyjna,
- poręczenie,
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- cesja wierzytelności,
- weksel,
- ubezpieczenie kredytu,
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym.

Zdyskontowana wartość odzysków z zabezpieczeń przyjęta w indywidualnym modelu kalkulacji rezerw na utratę wartości wynosi w 2013: 1 323 645 tys. zł (2012: 1 115 680 tys. zł).

Grupa sprawuje ścisłą kontrolę nad otwartymi pozycjami instrumentów pochodnych netto, tzn. różnicą pomiędzy kontraktami kupna i sprzedaży, zarówno pod względem kwoty, jak i okresu obowiązywania. W dowolnym momencie kwota podlegająca ryzyku kredytowemu ogranicza się do bieżącej wartości godziwej instrumentów, których wycena jest dodatnia (tzn. aktywów), co w odniesieniu do instrumentów pochodnych stanowi jedynie niewielki ułamek wartości umowy lub wartości nominalnych wykorzystywanych do wyrażania wolumenu istniejących instrumentów.

Poziomem ekspozycji na ryzyko kredytowe z tytułu instrumentów pochodnych zarządza się w ramach ogólnych limitów kredytowych dla klientów łącznie z potencjalną ekspozycją na ryzyko wynikające ze zmian na rynku.

Stosowane przez Grupę techniki wyceny instrumentów pochodnych oparte są zazwyczaj o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak: stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane.

W przypadku braku odpowiednich danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku Grupa wykorzystuje zazwyczaj w technikach wyceny własne szacunki parametrów niezbędnych do wyceny opierając je o najlepszą wiedzę i doświadczenie.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Głównym celem zobowiązania warunkowego o charakterze kredytowym jest zapewnienie dostępności środków dla klientów zgodnie z zapotrzebowaniem. Zobowiązania te dotyczą niewykorzystanej części udzielonych kredytów, gwarancji i akredytyw.

W zakresie ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań do udzielenia kredytu Grupa narażona jest potencjalnie na straty w wysokości równej całej kwocie niewykorzystanych zobowiązań do udzielenia kredytów. Prawdopodobna wysokość straty jest jednak niższa od całej kwoty niewykorzystanych zobowiązań do udzielenia kredytów, ponieważ większość z tych zobowiązań uzależniona jest od spełnienia przez klientów określonych standardów kredytowych. Grupa monitoruje okresy obowiązywania zobowiązań do udzielenia kredytów, ponieważ w przypadku dłuższych okresów ryzyko kredytowe jest zazwyczaj większe.

Gwarancje i akredytywy stanowiące nieodwołalne zapewnienia, że Grupa spłaci zobowiązania klienta wobec osób trzecich, jeżeli klient nie będzie w stanie ich spłacić, są związane z takim samym ryzykiem, jak kredyty.

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Stan na 31 grudnia 2013	Aktywa finansowe prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej									
	Maksymalna ekspozycja według klas, wraz z przypisanymi im typami instrumentów	Należności od banków	Kasa i środki w Banku Centralnym	Przeznaczone do obrotu	Wyznaczone jako wartości godziwej przy początkowym ujęciu	Pochodne	Inwestycyjne papiery wartościowe	Kredyty i pożyczki	Pozostałe	Razem
Kasa i środki pieniężne	0	1 249 206	0	0	0	0	0	0	0	1 249 206
Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	0	1 172 845	8 702 811	0	0	1 438 473	0	0	0	11 314 129
Środki w Banku Centralnym	0	1 172 845	0	0	0	0	0	0	0	1 172 845
Obligacje i bony skarbowe	0	0	243 986	0	0	1 248 498	0	0	0	1 492 484
Bony NBP	0	0	8 458 825	0	0	189 975	0	0	0	8 648 800
Ekspozycje wobec banków	367 637	0	0	0	418 723	0	0	0	0	786 360
Środki na rachunkach bieżących, depozyty zabezpieczające i lokaty w innych bankach	325 657	0	0	0	0	0	0	0	0	325 657
Kredyty i pożyczki udzielone bankom	41 980	0	0	0	0	0	0	0	0	41 980
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	418 723	0	0	0	0	418 723
Ekspozycje wobec klientów	0	0	67 995	0	115 506	363 937	37 576 928	0	0	38 124 366
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	0	0	0	0	0	0	18 600 638	0	0	18 600 638
Kredyty i pożyczki udzielone klientom mikro	0	0	0	0	0	0	4 797 219	0	0	4 797 219
Kredyty i pożyczki udzielone dużym przedsiębiorstwom	0	0	0	0	0	0	12 807 622	0	0	12 807 622
Kredyty i pożyczki udzielone małym i średnim przedsiębiorstwom	0	0	0	0	0	0	1 331 927	0	0	1 331 927
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	39 522	0	0	39 522
Udziały kapitałowe - inwestycyjne	0	0	0	0	0	69 768	0	0	0	69 768
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	115 506	0	0	0	0	115 506
Obligacje korporacyjne	0	0	0	0	0	294 169	0	0	0	294 169
Obligacje zamienne na akcje	0	0	67 995	0	0	0	0	0	0	67 995
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	0	0	0	0	177 330	0	177 330
Razem	367 637	2 422 051	8 770 806	0	534 229	1 802 410	37 576 928	177 330	0	51 651 391

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Stan na 31 grudnia 2012	Aktywa finansowe prezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej									
	Maksymalna ekspozycja według klas, wraz z przypisanymi im typami instrumentów	Należności od banków	Kasa i środki w Banku Centralnym	Przeznaczone do obrotu	Wy znaczone jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu	Pochodne	Inwestycyjne papiery wartościowe	Kredyty i pożyczki	Pozostałe	Razem
Kasa i środki pieniężne	0	1 315 177	0	0	0	0	0	0	0	1 315 177
Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	0	1 784 765	8 672 664	0	0	541 209	0	0	0	10 998 638
Środki w Banku Centralnym	0	1 784 765		0	0		0	0	0	1 784 765
Obligacje i bony skarbowe	0	0	385 599	0	0	541 209	0	0	0	926 808
Bony NBP	0	0	8 287 065	0	0	0	0	0	0	8 287 065
Ekspozycje wobec banków	246 208	0	0	0	208 884	0	0	0	0	455 092
Środki na rachunkach bieżących, depozyty zabezpieczające i lokaty w innych bankach	200 992	0	0	0	0	0	0	0	0	200 992
Kredyty i pożyczki udzielone bankom	45 216	0	0	0	0	0	0	0	0	45 216
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	208 884	0	0	0	0	208 884
Ekspozycje wobec klientów	0	0	90 958	59 529	263 864	44 766	39 504 667	0	0	39 963 784
Kredyty i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	0	0	0	0	0	0	19 760 350	0	0	19 760 350
Kredyty i pożyczki udzielone klientom mikro	0	0	0	0	0	0	5 184 858	0	0	5 184 858
Kredyty i pożyczki udzielone dużym przedsiębiorstwom	0	0	0	0	0	0	13 168 247	0	0	13 168 247
Kredyty i pożyczki udzielone małym i średnim przedsiębiorstwom	0	0	0	0	0	0	1 345 003	0	0	1 345 003
Kredyty i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	46 209	0	0	46 209
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	0	0	0	0	0	44 766	0	0	0	44 766
Pochodne instrumenty finansowe	0	0	0	0	263 864	0	0	0	0	263 864
Obligacje zamienne na akcje	0	0	90 958	0	0	0	0	0	0	90 958
Obligacje korporacyjne	0	0	0	59 529	0	0	0	0	0	59 529
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	0	0	0	0	169 409		169 409
Razem	246 208	3 099 942	8 763 622	59 529	472 748	585 975	39 504 667	169 409		52 902 100
Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla instrumentów pozabilansowych wyniosło:							31 grudnia 2013	31 grudnia 2012		
Gwarancje							1 776 498	1 791 160		
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym							4 271 068	4 863 644		
Razem							6 047 566	6 654 804		



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Okresowej analizie pod kątem utraty wartości (indywidualnie bądź grupowo) podlegają wszystkie kategorie aktywów finansowych prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Na potrzeby ujawnień są klasyfikowane do jednej z trzech kategorii: należności nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości, należności przeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości oraz należności z rozpoznaną utratą wartości. Podział tych aktywów według ich wartości brutto, z podziałem na poszczególne sektory klientów, prezentuje poniższa tabela:

31 grudnia 2013	Wartość ekspozycji			Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
	Analizowanych indywidualnie	Analizowanych grupowo	Razem	
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	166 870	35 302 417	35 469 287	25 104 485
Bank centralny i inne banki	0	1 540 687	1 540 687	15 812
Klienci indywidualni	0	16 867 231	16 867 231	15 699 017
Klienci mikro	0	3 689 572	3 689 572	3 671 211
Duże przedsiębiorstwa	0	11 930 393	11 930 393	5 026 365
Małe i średnie przedsiębiorstwa	0	1 224 166	1 224 166	692 080
Sektor publiczny	0	39 655	39 655	0
Pozostałe aktywa finansowe	166 870	10 713	177 583	0
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	0	2 732 957	2 732 957	2 228 004
Klienci indywidualni	0	1 500 830	1 500 830	1 199 677
Klienci mikro	0	822 261	822 261	765 423
Duże przedsiębiorstwa	0	315 739	315 739	186 772
Małe i średnie przedsiębiorstwa	0	94 127	94 127	76 132
Należności z rozpoznaną utratą wartości	1 659 907	2 373 437	4 033 344	1 739 349
Klienci indywidualni	17 532	1 525 314	1 542 846	536 319
Klienci mikro	147 553	843 660	991 213	596 574
Duże przedsiębiorstwa	1 386 713	-	1 386 713	583 635
Małe i średnie przedsiębiorstwa	100 193	4 463	104 656	22 821
Pozostałe aktywa finansowe	7 916	0	7 916	0
Razem aktywa finansowe brutto	1 826 777	40 408 811	42 235 588	29 071 838
Odpis z tytułu utraty wartości należności od banku centralnego i innych banków	0	205	205	0
Odpis z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	966 548	1 965 926	2 932 474	0
Odpis z tytułu utraty wartości pozostałych aktywów finansowych	7 916	0	7 916	0
Razem aktywa finansowe netto	852 313	38 442 680	39 294 993	29 071 838



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

31 grudnia 2012	Wartość ekspozycji			Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
	Analizowanych indywidualnie	Analizowanych grupowo	Razem	
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	2 212 969	35 804 249	38 017 218	16 157 170
Bank centralny i inne banki	1 790 061	241 082	2 031 143	0
Klienci indywidualni	2 565	18 015 122	18 017 687	10 956 675
Klienci mikro	12 379	4 128 230	4 140 609	3 353 912
Duże przedsiębiorstwa	218 205	12 137 145	12 355 350	1 489 036
Małe i średnie przedsiębiorstwa	20 206	1 236 378	1 256 584	357 402
Sektor publiczny	144	46 292	46 436	145
Pozostałe aktywa finansowe	169 409	0	169 409	0
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	209 441	2 431 894	2 641 335	1 670 365
Klienci indywidualni	34 128	1 509 912	1 544 040	775 861
Klienci mikro	77 821	768 692	846 513	667 355
Duże przedsiębiorstwa	83 760	96 163	179 923	163 313
Małe i średnie przedsiębiorstwa	13 732	57 127	70 859	63 836
Należności z rozpoznaną utratą wartości	2 585 944	1 528 770	4 114 714	1 452 217
Klienci indywidualni	584 689	1 224 513	1 809 202	334 927
Klienci mikro	621 414	304 128	925 542	387 398
Duże przedsiębiorstwa	1 276 659	0	1 276 659	700 423
Małe i średnie przedsiębiorstwa	96 875	129	97 004	29 469
Pozostałe aktywa finansowe	6 307	0	6 307	0
Razem aktywa finansowe brutto	5 008 354	39 764 913	44 773 267	19 279 752
Odpis z tytułu utraty wartości należności od banku centralnego i innych banków	0	170	170	0
Odpis z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	1 423 979	1 637 762	3 061 741	0
Odpis z tytułu utraty wartości pozostałych aktywów finansowych	6 307	0	6 307	0
Razem aktywa finansowe netto	3 578 068	38 126 981	41 705 049	19 279 752



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Analizę wiekową aktywów przeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości prezentuje poniższe zestawienie

Stan na 31 grudnia 2013	Okres przeterminowania					Razem
	Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	
Kredyty i pożyczki brutto – przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	2 006 158	583 355	8 485	95 099	39 860	2 732 957
Klienci indywidualni	1 182 357	308 403	741	72	9 257	1 500 830
Klienci mikro	580 063	237 332	2 657	1 605	604	822 261
Duże przedsiębiorstwa	175 752	22 285	3 343	90 323	24 036	315 739
Małe i średnie przedsiębiorstwa	67 986	15 335	1 744	3 099	5 963	94 127
Razem	2 006 158	583 355	8 485	95 099	39 860	2 732 957
Stan na 31 grudnia 2012	Okres przeterminowania					Razem
	Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	
Kredyty i pożyczki brutto – przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	1 833 985	654 805	25 068	42 807	84 670	2 641 335
Klienci indywidualni	1 184 446	324 320	9 624	6 157	19 493	1 544 040
Klienci mikro	527 175	248 788	11 007	25 075	34 468	846 513
Duże przedsiębiorstwa	72 057	71 866	3 196	4 661	28 143	179 923
Małe i średnie przedsiębiorstwa	50 307	9 831	1 241	6 914	2 566	70 859
Razem	1 833 985	654 805	25 068	42 807	84 670	2 641 335

Dla aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe, w celu wyodrębnienia grup klientów cechujących się podobnym poziomem wiarygodności kredytowej, Grupa stosuje systemy ratingowe. Obecnie wykorzystywane skale oceny wiarygodności kredytowej są specyficzne dla określonych segmentów klientów:

- dla klientów korporacyjnych (w tym małych i średnich przedsiębiorstw) Grupa wykorzystuje skalę 30 stopniową zgodnie z którą przypisywane są oceny od 1A do 10C, gdzie 1A jest przypisywany klientom o najniższym poziomie ryzyka kredytowego oraz ratingi 10A/B/C przypisywane są klientom, którzy uznani zostali za niewypłacalnych;
- dla projektów inwestycyjnych Grupa wykorzystuje skalę 5 stopniową od 6,1 do 6,5 (gdzie 6,1 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 6,5 – utratę wartości);
- dla pozostałych klientów segmentu niedetalicznego (w tym banków, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych, instytucji sektora finansowego oraz sektora publicznego) Grupa wykorzystuje skalę 10 stopniową – od A1 do D (gdzie A oznacza minimalne ryzyko kredytowe, a D – utratę wartości), przy czym dla funduszy wzajemnego inwestowania zastosowane są oceny od C1 do CD gdzie C1 oznacza minimalne ryzyko kredytowe, a CD – utratę wartości)
- skala ratingowa dotycząca klientów indywidualnych określona jest w skali od 0,5 do 5,0 (gdzie 0,5 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 5,0 – utratę wartości).

Co do zasady Grupa nie przypisuje ratingów klientom mikro – te ekspozycje prezentowane są jako NR (non-rated). Papierom wartościowym emitowanym przez Skarb Państwa i przez Narodowy Bank Polski oraz ekspozycjom wobec Banku Centralnego przypisywany jest rating państwa polskiego (rating A). Ekspozycjom kapitałowym oraz obligacjom korporacyjnym przypisywany jest rating podmiotu, którego ta ekspozycja dotyczy.

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Stan na 31 grudnia 2013		Ekspozycje							Łączna kwota ekspozycji
Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	wobec rządów i banków centralny ch	wobec banków	wobec klientów indywidualny ch	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	wobec sektora publicznego	pozostałe akty wa	
Ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Grupę									
0.5	0	0	11 309 183	0	0	0	0	0	11 309 183
1.0	0	0	274 657	0	0	0	0	0	274 657
1.5	0	0	450 262	0	42 597	0	0	5 655	498 514
2.0	0	0	699 562	0	1	0	0	146	699 709
2.5	0	0	609 884	0	145 978	0	0	0	755 862
3.0	0	0	306 389	0	83	0	0	1 215	307 687
3.5	0	0	112 980	0	43 306	0	0	0	156 286
4.0	0	0	53 051	0	499	0	0	694	54 244
4.5	0	0	25 917	0	3 450	0	0	0	29 367
5.0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.1	0	0	0	0	419 906	0	0	0	419 906
6.2	0	0	0	0	1 162 901	0	0	0	1 162 901
6.3	0	0	0	0	1 765 643	0	0	0	1 765 643
6.4	0	0	0	0	212 772	0	0	0	212 772
6.5	0	0	0	0	59 776	0	0	0	59 776
1A	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1B	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1C	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2A	0	0	0	0	6 016	0	0	0	6 016
2B	0	0	0	0	1 168	0	0	0	1 168
2C	0	0	0	0	1 077	0	0	0	1 077
3A	0	0	0	0	21 467	0	0	0	21 467
3B	0	0	0	0	68 767	0	0	0	68 767
3C	0	0	0	0	163 290	0	0	0	163 290
4A	0	0	0	0	54 509	0	0	0	54 509
4B	0	0	0	0	501 234	79 269	0	0	580 503
4C	0	0	0	0	303 728	0	0	0	303 728
5A	0	0	0	0	728 774	0	0	0	728 774
5B	0	0	0	0	858 191	199 324	0	0	1 057 515
5C	0	0	0	0	869 807	0	0	0	869 807
6A	0	0	0	0	1 141 568	84 160	0	0	1 225 728
6B	0	0	0	0	1 224 919	137 563	0	0	1 362 482
6C	0	0	0	0	907 139	140 990	0	0	1 048 129
7A	0	0	0	5	480 942	171 508	0	0	652 455
7B	0	0	0	61	465 375	156 588	0	0	622 024
7C	0	0	0	0	185 533	109 106	0	0	294 639



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Stan na 31 grudnia 2013	Ekspozycje								Łączna kwota ekspozycji
	Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	wobec rządów i banków centralnych	wobec banków	wobec klientów indywidualnych	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	wobec sektora publicznego	
8A	0	0	0	0	95 156	38 793	0	0	133 949
8B	0	0	0	0	51 538	29 425	0	0	80 963
8C	0	0	0	0	22 254	22 469	0	0	44 723
9A	0	0	0	0	115 306	0	0	0	115 306
9B	0	0	0	8	22 736	36 112	0	0	58 856
9C	0	0	0	0	49 049	0	0	0	49 049
10A	0	0	0	0	35 810	3 225	0	0	39 035
A1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
A3	0	163 448	0	0	0	0	0	0	163 448
B1	1 172 845	148 161	0	0	0	0	0	0	1 321 006
B2	0	28 191	0	0	0	0	14 279	0	42 470
B3	0	10 121	0	0	1 773	0	5 230	0	17 124
B4	0	569	0	0	0	0	16 822	0	17 391
B5	0	0	0	0	0	0	3 324	0	3 324
C	0	16 186	0	0	0	0	0	0	16 186
D	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Grupę	1 172 845	366 676	13 841 885	74	12 234 038	1 208 532	39 655	7 710	28 871 415
Ekspozycje bez ratingu									
NR	0	1 166	3 025 346	3 689 498	128 084	15 634	0	169 873	7 029 601
Razem ekspozycje bez ratingu	0	1 166	3 025 346	3 689 498	128 084	15 634	0	169 873	7 029 601
Razem	1 172 845	367 842	16 867 231	3 689 572	12 362 122	1 224 166	39 655	177 583	35 901 016

Pozostałe aktywa finansowe co do zasady nie są objęte ratingami wewnętrznymi Grupy. Są to przede wszystkim krótkoterminowe należności handlowe.

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Stan na 31 grudnia 2012 Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	Ekspozycje								Łączna kwota ekspozycji
	wobec rządów i banków	wobec banków	wobec klientów indywidualnych	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich	wobec sektora publicznego	pozostałe aktywa	
Ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Grupę									
0.5	0	0	9 084 753	123	0	10 747	0	0	9 095 623
1.0	0	0	3 059 901	2 866	18 759	8 044	0	0	3 089 570
1.5	0	0	1 875 043	36 924	670 813	27 360	0	0	2 610 140
2.0	0	0	1 363 383	271 640	1 446 531	20 349	0	0	3 101 903
2.5	0	0	879 831	477 285	2 342 188	42 072	0	0	3 741 376
3.0	0	74	468 004	529 497	1 514 675	86 639	0	0	2 598 889
3.5	0	0	299 228	225 403	1 835 247	63 879	0	0	2 423 757
4.0	0	0	181 473	73 165	743 421	25 090	0	0	1 023 149
4.5	0	0	142 546	72 960	99 925	35 291	0	0	350 722
5.0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.1	0	0	0	0	839 278	0	0	0	839 278
6.2	0	0	0	0	1 286 678	0	0	0	1 286 678
6.3	0	0	0	0	1 100 174	0	0	0	1 100 174
6.4	0	0	0	0	190 795	0	0	0	190 795
6.5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1A	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1B	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1C	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2A	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2B	0	0	0	0	0	275	0	0	275
2C	0	0	0	0	0	177	0	0	177
3A	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3B	0	0	0	0	0	1 797	0	0	1 797
3C	0	0	0	0	0	2 545	0	0	2 545
4A	0	0	0	0	0	4 432	0	0	4 432
4B	0	0	0	0	0	4 303	0	0	4 303
4C	0	0	0	0	0	13 519	0	0	13 519
5A	0	0	0	0	382	20 696	0	0	21 078
5B	0	0	0	0	0	41 715	0	0	41 715
5C	0	0	0	0	520	57 746	0	0	58 266
6A	0	0	0	0	0	90 076	0	0	90 076
6B	0	0	0	17	0	106 085	0	0	106 102
6C	0	0	0	0	281	87 992	0	0	88 273
7A	0	0	0	0	374	100 025	0	0	100 399
7B	0	0	0	0	0	98 019	0	0	98 019
7C	0	0	0	0	0	79 056	0	0	79 056

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Stan na 31 grudnia 2012		Ekspozycje							Łączna kwota ekspozycji	
Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	wobec rządów i banków centralnych	wobec banków	wobec klientów indywidualnych	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	wobec sektora publicznego	pozostałe aktywa		
8A	0	0	0	0	0	67 153	0	0	67 153	
8B	0	0	0	0	0	48 703	0	0	48 703	
8C	0	0	0	0	0	24 408	0	0	24 408	
9A	0	0	0	0	0	16 071	0	0	16 071	
9B	0	0	0	0	0	8 116	0	0	8 116	
9C	0	0	0	0	0	7 572	0	0	7 572	
10A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
A1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
A2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
A3	0	143 173	0	0	0	0	467	0	143 640	
B1	1 790 061	48 408	0	0	0	0	0	0	1 838 469	
B2	0	23 770	0	0	3 574	0	3 065	0	30 409	
B3	0	447	0	0	0	0	2 341	0	2 788	
B4	0	4 195	0	0	0	0	19 977	0	24 172	
B5	0	0	0	0	0	0	6 831	0	6 831	
C	0	18 763	0	0	0	0	0	0	18 763	
D	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Razem ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Grupę	1 790 061	238 830	17 354 162	1 689 880	12 093 615	1 199 952	32 681	0	34 399 181	
Ekspozycje bez ratingu										
NR	0	2 253	663 529	2 450 884	261 582	56 625	13 755	169 409	3 618 037	
Razem ekspozycje bez ratingu	0	2 253	663 529	2 450 884	261 582	56 625	13 755	169 409	3 618 037	
Razem	1 790 061	241 083	18 017 691	4 140 764	12 355 197	1 256 577	46 436	169 409	38 017 218	

Pozostałe aktywa finansowe nie są objęte ratingami wewnętrznymi Grupy. Są to przede wszystkim krótkoterminowe należności handlowe.

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Poniższa tabela prezentuje informację na temat koncentracji ryzyka kredytowego w poszczególnych branżach według głównych branż gospodarki.

Łączna kwota ekspozycji brutto wg głównych branż gospodarki													
31 grudnia 2013	Ekspozycje									Łączna kwota ekspozycji	w tym:		
Nazwa branży	wobec rządów i banków centralnych	wobec instytucji finansowych	z tytułu kredytowania specjalistycznego	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	pozostałe wobec przedsiębiorców i sektora publicznego	detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach	detaliczne odnawialne	pozostałe detaliczne		Ekspozycje kapitałowe	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Salda odpisów	
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	0	0	0	14 727	66 987	2 669	2 675	182 822	269 880	0	19 721	18 387	
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	7 880	7 104	0	56	12 866	27 906	0	5 522	3 316	
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	107 690	708 284	3 327 361	635	526	313 006	4 457 502	0	404 310	218 004	
Wytworzenie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	574 926	11 867	188 010	44 689	65 055	30 765	915 312	0	91 128	72 225	
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	22 626	30 719	100	51	18 902	72 398	0	2 976	2 302	
Budownictwo	0	0	366 147	286 256	586 683	17 242	36 346	227 742	1 520 416	26 017	450 102	322 955	
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	0	0	51 902	1 448 808	2 947 230	91 487	171 223	532 349	5 242 999	0	658 815	480 887	
Transport i gospodarka magazynowa	0	0	0	349 123	470 406	11 404	8 515	426 771	1 266 219	0	131 082	80 953	
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0	0	71 049	199 912	43 552	11 428	38 334	54 920	419 195	0	80 509	49 399	
Informacja i komunikacja	0	0	0	42 437	1 074 604	1 511	2 312	65 510	1 186 374	2	15 520	13 650	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 172 845	367 842	39 892	30 373	284 317	34 841	41 612	55 060	2 026 782	43 749	94 058	48 891	
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	2 823 632	66 112	569 841	0	146	46 183	3 505 914	0	389 219	209 867	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0	0	128 551	201 711	853	2 478	218 214	551 807	0	39 059	26 668	
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0	13 040	56 938	160 112	16 690	6 249	67 294	320 323	0	19 956	14 766	



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Łączna kwota ekspozycji brutto wg głównych branż gospodarki													
31 grudnia 2013	Ekspozycje									Łączna kwota ekspozycji	w tym:		
Nazwa branży	wobec rządów i banków centralnych	wobec instytucji finansowych	z tytułu kredytowania specjalistycznego	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	pozostałe wobec przedsiębiorców i sektora publicznego	detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach	detaliczne odnawialne	pozostałe detaliczne		Ekspozycje kapitałowe	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Salda odpisów	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0	0	18 312	716	5 042	7 158	3 505	34 733	0	6 680	4 571	
Edukacja	0	0	0	47 745	18 035	455	7	23 050	89 292	0	12 536	8 549	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0	0	129 576	45 086	0	0	209 421	384 083	0	22 892	16 579	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0	0	31 402	19 143	0	0	15 481	66 026	0	9 316	6 712	
Pozostała działalność usługowa	0	0	0	120 071	14 338	0	0	66 965	201 374	0	26 968	22 714	
Gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	16 600 225	1 109 832	2 213 226	19 923 283	0	1 545 058	1 311 284	
Razem	1 172 845	367 842	4 048 278	3 721 000	10 055 955	16 839 271	1 492 575	4 784 052	42 481 818	69 768	4 025 427	2 932 679	

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Łączna kwota ekspozycji brutto wg głównych branż gospodarki													
Nazwa branży	Ekspozycje									Łączna kwota ekspozycji	w tym:		
	wobec rządów i banków centralnych	wobec instytucji finansowych	z tytułu kredytowania specjalistycznego	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	pozostałe wobec przedsiębiorców i sektora publicznego	detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach	detaliczne odnowialne	pozostałe detaliczne	Ekspozycje kapitałowe		Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Salda odpisów	
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	0	0	56 069	11 834	74 531	2 238	2 080	174 398	321 150	0	12 007	12 097	
Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	11 137	12 691	0	0	14 220	38 048	0	6 216	3 224	
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	101 036	359 548	3 636 800	714	473	327 040	4 425 611	0	383 750	144 817	
Wytworzenie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	544 127	24 711	551 116	36 623	61 961	43 824	1 262 362	0	140 747	112 619	
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	20 764	7 388	29 034	113	84	82	57 465	0	227	394	
Budownictwo	0	0	240 167	102 875	965 743	16 637	37 296	253 862	1 616 580	26 017	432 326	284 297	
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	0	0	0	607 161	3 973 775	63 642	153 497	541 272	5 339 347	51	595 085	446 130	
Transport i gospodarka magazynowa	0	0	2 518	178 185	694 670	8 600	5 542	412 384	1 301 899	0	115 627	74 481	
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami	0	0	67 903	5 451	199 781	9 727	38 429	63 250	384 541	0	81 536	67 258	
Informacja i komunikacja	0	0	0	15 933	687 976	1 644	2 978	1 703	710 234	0	16 444	13 539	
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	1 790 061	241 083	12 924	3 544	542 424	26 989	39 179	59 717	2 715 921	2 847	55 110	24 403	
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0	0	2 807 002	49 462	755 878	0	0	366 161	3 978 503	0	322 440	165 331	
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0	0	0	13 637	210 675	736	2 409	939	228 396	750	34 078	29 558	
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0	0	11 748	269 086	10 959	3 479	9 367	304 639	0	12 153	12 449	

**Zarządzanie ryzykiem (cd.)**

Łączna kwota ekspozycji brutto wg głównych branż gospodarki													
31 grudnia 2012	Ekspozycje									Łączna kwota ekspozycji	w tym:		
Nazwa branży	wobec rządów i banków centralnych	wobec instytucji finansowych	z tytułu kredytowania specjalistycznego	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	pozostałe wobec przedsiębiorców i sektora publicznego	detaliczne zabezpieczone na nieruchomościach	detaliczne odnawialne	pozostałe detaliczne		Ekspozycje kapitałowe	Ekspozycje z rozpoznaną utratą wartości	Salda odpisów	
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	0	0	0	92	9 121	3 391	4 756	4 078	21 438	0	6 335	5 517	
Edukacja	0	0	0	4 142	40 985	0	0	20 973	66 100	0	8 024	5 933	
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	0	0	0	15 386	69 961	0	0	216 637	301 984	0	774	1 837	
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	0	0	0	996	45 454	0	0	0	46 450	0	6 143	3 555	
Pozostała działalność usługowa	0	0	0	3 218	348 461	0	0	0	351 679	0	64 550	49 738	
Gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	16 919 197	1 580 173	2 918 616	21 417 986	0	1 814 835	1 604 565	
Razem	1 790 061	241 083	3 852 510	1 426 448	13 118 162	17 101 210	1 932 336	5 428 523	44 890 333	29 665	4 108 407	3 061 742	



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

W celu kontroli ryzyka portfela kredytowego w zakresie oczekiwanych i nieoczekiwanych strat (kapitału i poziomu odpisów z tytułu utraty wartości), Grupa określa limity koncentracji ryzyka kredytowego dla potrzeb kontroli wewnętrznej i zarządza ekspozycją na ryzyko w ramach tych limitów poprzez regularny system monitorowania.

Zarząd Jednostki Dominującej zatwierdza limity ryzyka kredytowego określone w Politykach kredytowych.

Jednostka Dominująca monitoruje wykorzystanie limitu koncentracji zaangażowań wynikającego z przepisów art. 71 ustawy Prawo bankowe, względem pojedynczego klienta lub grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.

Wartość dopuszczalnego limitu koncentracji kredytowej względem pojedynczego klienta lub grupy klientów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie kształtowała się na następującym poziomie:

Dopuszczalny limit koncentracji	31 grudnia 2013	31 grudnia 2012
Limit koncentracji zaangażowania Banku (25%)	1 336 163	1 369 706

Grupa nie posiada zaangażowań przekraczających powyższe limity.

Zaangażowanie wobec jednego kredytobiorcy podlega dalszym ograniczeniom w formie szczegółowych limitów dotyczących narażenia na ryzyko bilansowe i pozabilansowe oraz dzienne limity ryzyka dostaw dotyczące pozycji takich jak walutowe kontrakty terminowe. Faktyczna ekspozycja na ryzyko jest codziennie porównywana z dopuszczalnym limitem.

Poniżej zaprezentowano ekspozycje klientów przekraczające wartość 10% funduszy własnych Grupy. Zostały one zaprezentowane w oparciu o zaangażowania względem pojedynczego klienta oraz grup kapitałowych w wartości bez uwzględniania pomniejszeń z tytułu zastosowania technik redukcji ryzyka kredytowego ani wyłączeń określonych w § 6 uchwały w sprawie limitu koncentracji zaangażowań. Zestawienie uwzględnia również ekspozycje w stosunku do Rządów i Banków Centralnych oraz innych Banków.

31 grudnia 2013				
Nr klienta	Nazwa kredytobiorcy	Wartość zaangażowania	Podmiot/Grupa	Udział procentowy
1	Kredy tobiorca 1	9 986 120	Grupa	186,84%
2	Kredy tobiorca 2	8 648 850	Podmiot	161,82%
3	Kredy tobiorca 3	2 027 335	Grupa	37,93%
4	Kredy tobiorca 4	1 161 420	Podmiot	21,73%
5	Kredy tobiorca 5	870 508	Grupa	16,29%
6	Kredy tobiorca 6	801 913	Grupa	15,00%
7	Kredy tobiorca 7	661 159	Grupa	12,37%
8	Kredy tobiorca 8	607 843	Grupa	11,37%

Zaangażowania wobec kredytobiorców: 2 i 3 na 31 grudnia 2013 roku dotyczą Narodowego Banku Polskiego, Skarbu Państwa i nie są objęte ograniczeniem łącznego zaangażowania do wysokości 25% funduszy własnych na mocy par. 6 Uchwały nr 208/2011 KNF z dnia 22 sierpnia 2011 roku, z późniejszymi zmianami, w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

przestrzegania limitu koncentracji i limitu dużych zaangażowań. Zaangażowanie wobec kredytobiorcy 1 po zastosowaniu wyłączeń określonych w § 6 uchwały w sprawie limitu koncentracji zaangażowań, jest na poziomie poniżej dopuszczalnego limitu koncentracji kredytowej czyli poniżej 25%.

31 grudnia 2012				
Nr klienta	Nazwa kredytobiorcy	Wartość zaangażowania	Podmiot/Grupa	Udział procentowy
1	Kredytobiorca 1	8 288 152	Podmiot	151,28%
2	Kredytobiorca 2	1 159 725	Podmiot	21,17%
3	Kredytobiorca 3	630 127	Grupa	11,50%

Zaangażowania wobec kredytobiorców: 1 i 2 na 31 grudnia 2012 roku dotyczą Narodowego Banku Polskiego, Skarbu Państwa i nie są objęte ograniczeniem łącznego zaangażowania do wysokości 25% funduszy własnych na mocy par. 6 Uchwały nr 208/2011 KNF z dnia 22 sierpnia 2011 roku, z późniejszymi zmianami, w sprawie szczegółowych zasad i warunków uwzględniania zaangażowań przy ustalaniu przestrzegania limitu koncentracji i limitu dużych zaangażowań.

43. Ryzyko utraty płynności

Podstawowym celem systemu zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury bilansu Grupy, które umożliwi realizację określonych w planie finansowym celów dochodowych przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłej zdolności terminowego wywiązywania się Grupy ze zobowiązań oraz zachowaniu nałożonych limitów ryzyka płynności, zarówno wewnętrznych jak i zewnętrznych (regulacyjnych).

Zarządzanie bieżącą, śróddzienną płynnością Grupy prowadzone jest przez Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Poziom ponoszonego przez Grupę średnio- i długoterminowego ryzyka płynności oceniany jest na podstawie raportów płynności.

Raporty płynności informują o wysokości luki płynności (statyczna analiza luki płynności), czyli o niedopasowaniu pomiędzy terminami zapadalności aktywów i terminami wymagalności pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych, na podstawie poziomu osiągniętych wskaźników płynności, które pokazują stosunek skumulowanych wpływów do skumulowanych wypływów w danym okresie czasu.

Raporty sporządzane są dla pozycji bilansowych i pozabilansowych w PLN i w podstawowych walutach obcych, tj. EUR, USD, CHF, JPY i GBP oraz w pozostałych walutach obcych łącznie. Raporty uwzględniają elementy modelowania w zakresie zachowań rynku finansowego i klientów Grupy (m.in. rolowanie depozytów, osad na rachunkach bieżących, prawdopodobieństwo realizacji zobowiązań pozabilansowych, rezerwy obowiązkową, uwzględnienie korekty należności z tytułu zidentyfikowanej utraty wartości).



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Zarządzanie średnio- i długoterminowym ryzykiem płynności realizowane jest w Grupie przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO), który ustala pożądaną strukturę bilansu Grupy poprzez system limitów obejmujących, m.in. wielkość luki płynności, stopień koncentracji depozytów, stosunek wartości portfela kredytowego do depozytów.

Departament Zarządzania Aktywami i Pasywami prowadzi działalność na rynku finansowym, odpowiednio kształtując portfel aktywów i pasywów tak, aby zachowane zostały wymagane poziomy limitów ryzyka płynności. Polityka cenowa i produktowa Grupy jako instrument mający wpływ na strukturę bilansu Grupy jest również narzędziem wykorzystywanym do zarządzania ryzykiem płynności.

Grupa dokonuje również kalkulacji na bazie dziennej nadzorczych miar płynności zgodnie z wymaganiami Uchwały Nr 76/2010 Komisji Nadzoru Finansowego z późniejszymi zmianami. Są to:

- miary płynności krótkoterminowej,
- miary płynności długoterminowej.

Analizę wymagalności zobowiązań finansowych w postaci niezdyktowanych przepływów środków pieniężnych prezentuje poniższe zestawienie.

31 grudnia 2013	Rodzaj zobowiązania	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	Przepływy pieniężne kontraktowe				Razem
				poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych		363 646	453 945	212 715	212 142	71 797	23 031	519 685
Wpływy		14 525 519	0	8 872 134	5 201 396	574 103	18 603	14 666 236
Wy pływy		14 889 165	0	9 084 849	5 413 538	645 900	41 634	15 185 921
Zobowiązania finansowe		46 428 430	46 509 337	28 200 464	11 463 771	7 222 827	357 836	47 244 898
<i>Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych</i>		16 028 268	16 041 212	1 236 578	7 964 499	7 044 351	357 228	16 602 656
<i>Zobowiązania wobec klientów</i>		30 061 812	30 129 775	26 648 229	3 499 272	155 783	608	30 303 892
<i>Pozostałe zobowiązania finansowe</i>		338 350	338 350	315 657	0	22 693	0	338 350
Udzielone zobowiązania gwarancyjne		1 776 499	0	0	1 776 499	0	0	1 776 499
Udzielone zobowiązania finansowe		4 271 067	0	19 775	2 074 295	2 176 998	0	4 271 068



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

31 grudnia 2012	Rodzaj zobowiązania	Wartość nominalna	Wartość bilansowa	Przepływy pieniężne kontraktowe				Razem
				poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
	Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	24 496 637	368 262	18 822 313	1 844 671	2 928 141	901 513	24 496 638
	Zobowiązania finansowe	47 773 671	47 927 446	28 753 024	7 684 760	11 295 457	973 644	48 706 885
	<i>Zobowiązania wobec banków i pozostałych monetarnych instytucji finansowych</i>	15 461 120	15 487 091	1 518 135	2 864 628	10 717 831	973 644	16 074 238
	<i>Zobowiązania wobec klientów</i>	32 058 104	32 185 908	27 022 666	4 820 132	535 402	0	32 378 200
	<i>Pozostałe zobowiązania finansowe</i>	254 447	254 447	212 223	0	42 224	0	254 447
	Udzielone zobowiązania gwarancyjne	1 791 160	0	1 791 160	0	0	0	1 791 160
	Udzielone zobowiązania finansowe	4 863 562	0	4 863 562	0	0	0	4 863 562

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną lukę kontraktową płynności Banku z uwzględnieniem transakcji pozabilansowych (bez linii kredytowych).

	do 1 miesiąca	do 3 miesiący	do 12 miesiący	do 2 lat	do 3 lat	do 5 lat	Łączna skumulowana luka
31 grudnia 2013	-7 825 917	-11 167 842	-14 785 290	-14 778 625	-15 838 530	-14 276 202	0
31 grudnia 2012	-6 589 026	-10 370 822	-13 926 646	-14 879 532	-15 624 876	-13 447 540	0

W przedziale do „1 miesiąca” Grupa prezentuje zobowiązania wobec klientów z tytułu rachunków bieżących.

Istotą działania Grupy jest transformacja terminów zapadalności po stronie aktywnej i pasywnej bilansu, tak aby uwzględnić preferencje klientów składających depozyty i zaciągających kredyty, przy akceptowalnym poziomie ryzyka mitygowanym poprzez średnio- i długoterminowe finansowanie pozyskiwane na rynku hurtowym.

Struktura terminów zapadalności aktywów i zobowiązań oraz zdolność do zastąpienia, po możliwym do przyjęcia koszcie, oprocentowanych zobowiązań z chwilą osiągnięcia terminu wymagalności, stanowią istotne elementy oceny płynności Grupy oraz jej narażenia na zmiany stóp procentowych i kursów wymiany walut.

44. Pozostałe ryzyka rynkowe

44.1.1. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe wynika z otwartych pozycji w produktach procentowych, walutowych i kapitałowych, które narażone są na zmiany wartości na rynku. Grupa stosuje dla potrzeb konstrukcji limitów ryzyka metody symulacyjne, metody oparte na wartości punktu bazowego oraz metody oparte na wartości pozycji netto.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Na proces zarządzania składają się:

- identyfikacja czynników ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie ryzyka.

44.1.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe to ryzyko zmiany wartości poszczególnych instrumentów finansowych spowodowanych fluktuacjami kursów walutowych. Z uwagi na prowadzoną działalność Grupa narażona jest na wpływ wahań kursowych na swoją sytuację finansową i przepływy pieniężne.

Ryzyko walutowe rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty jest uzależnione od:

- zmienności kursów walutowych,
- niedopasowania należności i zobowiązań walutowych.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ustalenie obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu ograniczenie ryzyka walutowego do akceptowanych przez Grupę rozmiarów.

W celu zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie stworzony został system limitów ryzyka rynkowego zgodny ze standardami obowiązującymi w Grupie Raiffeisen. W ramach podziału kompetencji w procesie zarządzania ryzykiem, Zarząd Jednostki Dominującej ustala w Polityce Zarządzania Aktywami i Pasywami poziom ogólnego apetytu na ryzyko walutowe, uwzględniając założenia budżetowe oraz wpływ potencjalnych strat na kapitał Grupy.

Polityka Grupy w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym zakłada posiadanie niewielkiej pozycji walutowej, która pozwala na oferowanie klientom konkurencyjnych warunków cenowych. Ryzyko walutowe jest nieistotne – wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wynosi 0 zł. Grupa w procesie zarządczym stosuje metody symulacyjne, wykorzystując do kalkulacji i pomiaru poziomu zagrożenia na ryzyko walutowe metodę wartości zagrożonej (VaR).

Szczegółowe wartości poszczególnych limitów ustalane są następnie przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami i obejmują one:

- limity poziomu maksymalnej, otwartej pozycji walutowej overnight dla każdej waluty,
- limity poziomu całkowitej otwartej pozycji walutowej overnight i intraday dla wszystkich walut łącznie,
- limit poziomu wartości zagrożonej, wyznaczonej dla 1-dniowego horyzontu utrzymania pozycji oraz poziomu ufności 99%. Wartość zagrożona wyznaczana jest metodą wariacji-kowariancji,
- kwartalny i roczny limit maksymalnej straty.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Ponadto, dla potrzeb obliczania wymogu z tytułu ekspozycji na ryzyko walutowe wykorzystywana jest tzw. metoda podstawowa wyznaczająca dopuszczalne granice ekspozycji na ryzyko niedopasowania należności i zobowiązań walutowych (tzw. pozycja całkowita) w odniesieniu do funduszy własnych Grupy.

Raporty dzienne dotyczące pozycji walutowej Grupy obejmujące analizę działalności walutowej w kontekście przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych (limitów) oraz wyników ekonomicznych przedstawiane są dyrektorom jednostek organizacyjnych odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka oraz członkowi Zarząd Jednostki Dominującej nadzorującemu Pion Gospodarki Pieniężnej i Rynków Finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2013 i 31 grudnia 2012 roku została przeprowadzona analiza wpływu zmiany kursów walutowych na pozycje walutową Grupy dla trzech walut obcych (EUR, CHF, USD) w przypadku których otwarta pozycja walutowa Grupy jest największa. Wyniki tej analizy są przedstawione w tabeli poniżej:

31 grudnia 2013	Pozycja bazowa	Pozycja przy zmianie kursu o -50 pkt	Pozycja przy zmianie kursu o +50 pkt	Wpływ na wynik przy zmianie kursu o -50 pkt	Wpływ na wynik przy zmianie kursu o +50 pkt
EUR	-8 656	-8 647	-8 664	9	-8
USD	-1 706	-1 703	-1 708	3	-2
CHF	46 072	46 004	46 140	-68	68
Razem	35 710	35 654	35 768	-56	58

31 grudnia 2012	Pozycja bazowa	Pozycja przy zmianie kursu o -50 pkt	Pozycja przy zmianie kursu o +50 pkt	Wpływ na wynik przy zmianie kursu o -50 pkt	Wpływ na wynik przy zmianie kursu o +50 pkt
EUR	-5 357	-5 330	-5 384	27	-27
USD	-945	-940	-950	5	-5
CHF	-2 846	-2 832	-2 860	14	-14
Razem	-9 148	-9 102	-9 194	46	-46

Przy założeniu że kursy walut jednocześnie spadną o 50 punktów bazowych, długa pozycja walutowa netto Grupy spadnie o 57 tys. PLN, natomiast przy wzroście kursów walut o 50 punktów bazowych długa pozycja walutowa netto Grupy wzrośnie o 54 tys. PLN.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku długa pozycja walutowa netto Grupy wynosiła 47 189 tys. zł, co stanowi 0,88% funduszy własnych Banku (na dzień 31 grudnia 2012 r. długa pozycja walutowa netto Grupy wynosiła 3 973 tys. zł, co stanowi 0,07 % funduszy własnych Grupy). Poniższa tabela przedstawia podział pozycji bilansowych i pozabilansowych Grupy według poszczególnych walut

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Grupy					
31 grudnia 2013	EUR	USD	CHF	Pozostałe	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	10 587 692	271 986	12 006 429	239 873	23 105 980
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	11 837 879	1 594 834	4 480 427	313 374	18 226 514
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe – kwoty do otrzymania	9 155 016	10 616 170	1 835 375	419 454	22 026 015
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe – kwoty do wydania	7 913 485	9 295 027	9 315 305	344 836	26 868 653
Pozycja walutowa netto długa (+)	-	-	46 072	1 117	47 189
Pozycja walutowa netto krótka (-)	8 656	1 705	-	-	10 361



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Grupy					
31 grudnia 2012	EUR	USD	CHF	Pozostałe	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	12 853 054	600 744	13 565 303	253 026	27 272 127
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	13 614 291	1 506 854	5 497 101	313 072	20 931 318
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe – kwoty do otrzymania	9 522 465	3 545 914	1 036 939	272 685	14 378 003
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe – kwoty do wydania	8 766 585	2 640 749	9 107 987	208 666	20 723 987
Pozycja walutowa netto długa (+)	-	-	-	3 973	3 973
Pozycja walutowa netto krótka (-)	5 357	945	2 846	-	9 148

44.1.3. Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej

Ryzyko stopy procentowej jest spowodowane tym, że możliwe zmiany stóp procentowych na rynku mogą mieć wpływ na przyszłe przepływy pieniężne lub też na wartość godziwą posiadanych przez Grupę instrumentów finansowych.

Identyfikacja obszarów, w których Grupa jest narażona na ryzyko stopy procentowej oraz kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na maksymalizację wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego są głównymi celami zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Polityka Grupy w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej zakłada istnienie w Grupie systemu wewnętrznych cen transferowych, w ramach którego jednostki biznesowe nie podejmujące na własny rachunek ryzyka stopy procentowej przekazują je do jednostek odpowiedzialnych za jego zarządzanie.

W celu zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Grupie stworzony został system limitów ryzyka rynkowego zgodny ze standardami obowiązującymi w Grupie Raiffeisen. W ramach podziału kompetencji w procesie zarządzania ryzykiem, Zarząd Jednostki Dominującej ustala w Polityce Zarządzania Aktywami i Pasywami poziom ogólnego apetytu na ryzyko stopy procentowej, uwzględniając założenia budżetowe oraz wpływ potencjalnych strat na kapitał Grupy.

Szczegółowe wartości poszczególnych limitów ustalane są następnie przez Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami i obejmują one:

- limity poziomu maksymalnej, otwartej pozycji na stopie procentowej mierzonej jako wartość zmiany wartości godziwej przy wzroście rynkowych stóp procentowych o 1 punkt bazowy. Wartości limitów są zdywersyfikowane ze względu na źródło ekspozycji (księga bankowa i handlowa), jej walutę oraz przedział czasowy zgodnie z obowiązującą w Grupie siatką terminów przeszacowania,
- limity poziomu wartości zagrożonej, wyznaczanej osobno dla portfela bankowego i handlowego, przy założeniu 10-dniowego horyzontu utrzymania pozycji oraz poziomu ufności 99%. Wartość zagrożona wyznaczana jest metodą wariancji-kowariancji, przy czym Grupa nie posiada otwartych pozycji stopy procentowej w instrumentach o nieliniowym profilu ryzyka,
- kwartalny i roczny limit maksymalnej straty.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

Wszystkie limity związane z ryzykiem stopy procentowej monitorowane są przez Departament Zarządzania Ryzykiem. Pomiar ryzyka prowadzony jest w cyklu dziennym. Dzielne raporty z wykorzystaniem poszczególnych limitów ryzyka rozsyłane są w formie elektronicznej do merytorycznych komórek organizacyjnych Grupy.

Za okresową kontrolę zarządzania ryzykiem stóp procentowych odpowiedzialny jest Komitet ds. Zarządzania Aktywami i Pasywami (ALCO). ALCO na swych comiesięcznych posiedzeniach dokonuje oceny poziomu ryzyka, na które Grupa jest narażona i w razie konieczności zobowiązuje właściwe jednostki do podjęcia odpowiednich kroków w celu jego ograniczenia.

Grupa prowadzi wyodrębnione portfele: bankowy oraz handlowy. Zgodnie z Zarządzeniem Zarządu Jednostki Dominującej dotyczącym szczegółowych zasad wyodrębniania portfela handlowego, zaliczane są do niego:

- operacje zawierane z zamiarem uzyskania korzyści finansowych na tej operacji w krótkim okresie wynikających ze zmian parametrów rynkowych, w szczególności kursów walutowych i stóp procentowych,
- wszystkie operacje zabezpieczające ryzyko operacji zaliczanych do portfela handlowego,
- wewnętrzne instrumenty zabezpieczające, które mitygują ryzyka portfela bankowego.

W ramach portfela handlowego z uwagi na niejednorodność ryzyk zawieranych operacji wyodrębnione zostały portfele, które umożliwiają monitorowanie pozycji oraz limitów na poszczególnych typach operacji.

Dla potrzeb obliczania wymogu z tytułu ekspozycji na ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej Grupa stosuje metodę średniego, zaktualizowanego okresu zwrotu. Operacje niezakwalifikowane do portfela handlowego, zawierają się w portfelu bankowym.

Poniższa tabela prezentuje poziom narażenia Jednostki Dominującej na ryzyko stopy procentowej, w podziale na księgę bankową i handlową, mierzonego jako wartość zmiany wartości godziwej przy wzroście rynkowych stóp procentowych o 1 punkt procentowy. Wartości w poszczególnych przedziałach prezentowane są jako wartości bezwzględne w celu pokazania ogólnego poziomu narażenia na ryzyko stopy procentowej, niezależnie od kierunku zajmowanej pozycji.



Zarządzanie ryzykiem (cd.)

	2013				2012			
	Min.	Max.	Średnia	Stan na 31 grudnia	Min.	Max.	Średnia	Stan na 31 grudnia
Księga bankowa								
<1Y	103 322	655 077	230 032	459 515	35 019	373 090	179 144	208 037
1 – 3Y	142	491 852	70 648	26 847	437	42 128	16 439	7 455
>3Y	1 567	125 166	23 543	23 801	57	16 342	9 497	8 642
Księga handlowa								
<1Y	283	158 556	42 495	27 003	11	11 426	3 933	176
1 – 3Y	38	173 283	30 472	5 961	81	13 549	1 931	7 057
>3Y	25	49 846	12 323	15 524	4	75 186	4 711	18

Następna tabela prezentuje poziom narażenia Jednostki Dominującej na ryzyko stopy procentowej, w podziale na księgę bankową i handlową, mierzonego za pomocą wartości zagrożonej, zgodnie z opisanymi powyżej, zdefiniowanymi w systemie limitów parametrami modeli.

	2013				2012	
	Min.	Max.	Średnia	Stan na 31 grudnia	Stan na 31 grudnia	
Księga bankowa	159	3 184	1 041	1 291	1 797	
Księga handlowa	137	2 766	910	715	256	

Jednostka Dominująca wyznacza również miarę Earnings-at-Risk, która prezentuje wrażliwość wyniku odsetkowego w rocznym horyzoncie czasu przy założeniu natychmiastowej i identycznej dla wszystkich walut zmiany rynkowych stóp procentowych o 100 punktów bazowych, utrzymującej się w okresie trwania symulacji. Wynik tak przeprowadzonego pomiaru za koniec roku 2013 wykazał wpływ na wynik odsetkowy w kwocie 101 901 tys. zł, co stanowi 2,1% funduszy własnych Jednostki Dominującej uwzględnianych w kalkulacji współczynnika wypłacalności wobec 190 766 tys. zł za rok poprzedni, co stanowiło 3,8% funduszy.

Poniżej przedstawiono analizę wrażliwości aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych na zmiany stóp procentowych. Tabela ta przedstawia aktywa i zobowiązania Grupy według wartości bilansowej w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianej w umowie lub terminu wymagalności.

Wartość bilansowa pochodnych instrumentów finansowych, które są wykorzystywane przede wszystkim w celu obniżania poziomu ekspozycji Grupy na zmiany stóp procentowych, ujęta jest w Aktywach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy oraz Pochodnych instrumentach finansowych w Zobowiązaniach.



Zarządzanie ryzykiem

Ekspozycja Grupy na ryzyko zmiany stopy procentowej

31 grudnia 2013	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Kasa i środki w Banku Centralnym	1 381 288	1 040 763	0	0	0	0	0	0	2 422 051
Należności od banków	0	242 637	120 000	0	5 000	0	0	0	367 637
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	0	8 590 306	0	5	12 791	70	157 408	10 226	8 770 806
Instrumenty pochodne (FX i IRS)	532 963	1 266	0	0	0	0	0	0	534 229
Inwestycyjne papiery wartościowe	69 768	1 438 473	41 180	252 989	0	0	0	0	1 802 410
Kredyty i należności udzielone klientom	0	24 891 781	12 226 547	159 493	90 042	44 670	41 212	123 184	37 576 928
Pozostałe aktywa finansowe	177 330	0	0	0	0	0	0	0	177 330
Zobowiązania									
Zobowiązania wobec banków	0	5 768 882	10 046 237	0	27 506	75 864	18 721	0	15 937 209
Instrumenty pochodne (FX i IRS)	453 945	0	0	0	0	0	0	0	453 945
Zobowiązania wobec klientów - bieżące	0	15 261 026	0	0	2 157 717	0	0	0	17 418 743
Zobowiązania wobec klientów - terminowe	0	5 878 081	3 698 994	1 836 884	1 275 681	20 063	1 230	100	12 711 032
Zobowiązania podporządkowane	0	0	104 003	0	0	0	0	0	104 003
Inne zobowiązania finansowe	338 350	0	0	0	0	0	0	0	338 350
Pozycje pozabilansowe									
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	1 776 498	0	0	0	0	0	0	0	1 776 498
Udzielone zobowiązania finansowe	4 271 068	0	0	0	0	0	0	0	4 271 068



Zarządzanie ryzykiem

Ekspozycja Grupy na ryzyko zmiany stopy procentowej

31 grudnia 2012	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Kasa i środki w Banku Centralnym	1 887 959	1 211 983	0	0	0	0	0	0	3 099 942
Należności od banków	7 776	200 955	23 443	14 034	0	0	0	0	246 208
Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy	0	8 458 196	47 517	4 147	149 320	160 819	3 125	27	8 823 151
Instrumenty pochodne (FX i IRS)	472 748	0	0	0	0	0	0	0	472 748
Inwestycyjne papiery wartościowe	44 765	511 195	0	0	30 015	0	0	0	585 975
Kredyty i należności udzielone klientom	444 623	26 671 089	12 018 494	183 154	10 526	19 596	42 232	138 180	39 527 894
Pozostałe aktywa finansowe	169 409	0	0	0	0	0	0	0	169 409
Zobowiązania									
Zobowiązania wobec banków	1 352	6 903 212	7 059 841	427 244	35 000	0	0	0	14 426 649
Instrumenty pochodne (FX i IRS)	368 262	0	0	0	0	0	0	0	368 262
Zobowiązania wobec klientów - bieżące	0	14 399 404	0	0	0	0	0	0	14 399 404
Zobowiązania wobec klientów - terminowe	0	8 925 445	4 232 608	2 737 611	1 671 981	212 114	6 745	0	17 786 504
Zobowiązania podporządkowane	0	0	786 724	273 718	0	0	0	0	1 060 442
Inne zobowiązania finansowe	151 712	0	0	0	0	0	0	0	151 712
Pozycje pozabilansowe									
Udzielone zobowiązania gwarancyjne	1 791 160	0	0	0	0	0	0	0	1 791 160
Udzielone zobowiązania finansowe	4 863 562	0	0	0	0	0	0	0	4 863 562



44.1.4. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne definiowane jest jako możliwość straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych, lub ze zdarzeń zewnętrznych. Definicja obejmuje ryzyko prawne, ale nie obejmuje ryzyka strategicznego oraz ryzyka utraty reputacji.

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego Grupa RZB stosuje tzw. Metodę Standardową (ang. Standardised Approach) określającą zarówno metodę wyliczania wymogu kapitałowego, jak również wymagania dla Jednostki Dominującej w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Grupę działalności operacyjnej poprzez wdrożenie efektywnych mechanizmów identyfikacji, oceny i kwantyfikacji, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Polityka zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie ma odzwierciedlać profil ryzyka operacyjnego Grupy i zapewnić podjęcie odpowiednich środków w celu:

- kontroli poziomu ryzyka na akceptowalnym poziomie adekwatnym do rozmiaru i charakteru działalności Grupy,
- podejmowania działań zmierzających do likwidacji przyczyn oraz negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- minimalizacji strat powstających w wyniku zdarzeń operacyjnych,
- poprawy efektywności procesów,
- kształtowania świadomości związanej z ryzykiem operacyjnym.

Apetyt Grupy na ryzyko operacyjne wyrażony jest w postaci:

- wartości kapitału wewnętrznego alokowanego na ryzyko operacyjne,
- wartości strat operacyjnych dla zdarzeń operacyjnych zidentyfikowanych w Grupie w ciągu 12 miesięcy odniesionej do wartości przychodów operacyjnych Grupy w tym samym okresie.

Podstawowe zasady dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie to:

- właścicielami ryzyka operacyjnego są menedżerowie linii biznesowych oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych Grupy,
- organem nadzorującym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest Komitet Sterujący ds. Ryzyka Operacyjnego,
- istnieje niezależna funkcja zarządzania ryzykiem operacyjnym umiejscowiona w Departamencie Zarządzania Ryzykiem,
- występuje niezależny przegląd procedur i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym dokonywany przez audyt wewnętrzny,
- przeprowadzane jest systematyczne gromadzenie danych związanych z ryzykiem operacyjnym,
- przeprowadzane jest szacowanie ekspozycji i raportowanie ryzyka operacyjnego,
- podejmowane są działania mające na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego do akceptowalnego poziomu.



Zgodnie z Polityką Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym w Grupie stosowane są następujące instrumenty identyfikacji, pomiaru i raportowania ryzyka:

- gromadzenie informacji o zdarzeniach operacyjnych,
- monitoring kluczowych wskaźników ryzyka,
- analizy scenariuszy dla zdarzeń charakteryzujących się małą częstotliwością i wysoką dotkliwością,
- przeprowadzanie samooceny ryzyka operacyjnego dla kluczowych obszarów ryzyka operacyjnego,
- raportowanie ryzyka operacyjnego do Zarządu Jednostki Dominującej oraz jednostek organizacyjnych Grupy.

Dane zgromadzone w procesie identyfikacji i pomiaru ryzyka operacyjnego Grupa wykorzystuje w kolejnych etapach zarządzania ryzykiem operacyjnym, tj. analizach, raportowaniu oraz ograniczaniu ryzyka operacyjnego.